

Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2017 r.

Living conditions of the population
in Łódzkie Voivodship in 2017

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2019

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Ośrodek Warunków Życia i Badań Ankietowych
Statistical Office in Łódź, Centre For Living Conditions and Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Paweł Armatys, Joanna Balcerkiewicz-Wasilewska, Anna Jaeschke, Izabela Kaleta

Kierujący

Supervisors

Katarzyna Szkopiecka, Jolanta Włodarczyk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Paweł Armatys, Anna Gierlich

ISBN 978-83-60002-97-1

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://lodz.stat.gov.pl/>

Projekt ikon

Icons made by

Freepik

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Łodzi prezentuje kolejną edycję publikacji „Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2017 r.”, której celem jest ocena poziomu życia mieszkańców województwa łódzkiego oraz określenie jego pozycji pod względem wybranych cech na tle innych województw.

Publikacja składa się z trzech części. Pierwszą z nich stanowi synteza, która zawiera najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonej analizy, ze wskazaniem zmian w skali roku.

W części drugiej zamieszczono analizę wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych i wskaźnika syntetycznego, poprzedzoną opisem zmiennych przyjętych do analizy oraz opisem zastosowanej metody konstrukcji wskaźnika syntetycznego. Wyniki analizy zilustrowane zostały na mapach.

Trzecia część publikacji przedstawia województwo łódzkie na tle innych województw na podstawie wybranych zmiennych charakteryzujących warunki życia ludności w 2017 r. Część ta została wzbogacona o wykresy, które umożliwiają dokonywanie porównań międzywojewódzkich.

Mamy nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie cennym źródłem informacji dla wszystkich osób i instytucji zainteresowanych tematyką warunków życia mieszkańców województwa łódzkiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Preface

Statistical Office in Łódź presents the next edition of the publication "Living conditions of the population in the Łódzkie Voivodship in 2017", which aims to assess the standard of living of the inhabitants of the Łódzkie Voivodship and determines its position in terms of selected indicators among other voivodships.

The publication consists of three parts. The first part is an executive summary, which describes the main conclusions of the analysis presented in the further part of the study, indicating the changes in the year.

The second part includes the analysis of partial indicators for each group of variables as well as the synthetic indicator, and it's preceded by description of the variables and the methods of synthetic indicator construction. The results of the analysis are also shown in maps.

The third part of the publication presents the Łódzkie Voivodship in comparison with other voivodships on the basis of selected indicators describing living conditions of the population in 2017. This part has been enriched with graphs that allow comparisons among voivodships.

We hope the publication will constitute a valuable source of information for all people and institutions interested in the subject of living conditions of the population in the Łódzkie Voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

	Str.
	<i>Page</i>
Przedmowa ..... <i>Preface</i>	3
Objaśnienie znaków umownych. Ważniejsze skróty..... <i>Symbols. Major abbreviations</i>	11
Synteza..... <i>Executive summary</i>	13
1. Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności ..... <i>1. Analysis of the synthetic indicator of the standard of living of the population</i>	17
1.1. Zastosowana metoda badawcza i dobór zmiennych ..... <i>1.1. Methodology applied and selection of variables</i>	17
1.2. Analiza wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych charakteryzujących poziom życia ludności..... <i>1.2. Partial indicators' analysis for respective groups of variables characterizing the standard of living of the population</i>	22
1.2.1. Zasoby ludzkie i rynek pracy ..... <i>1.2.1. Human resources and labour market</i>	22
1.2.2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza ..... <i>1.2.2. Economic activity and infrastructure</i>	23
1.2.3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe ..... <i>1.2.3. Inhabitant's wealth and housing conditions</i>	25
1.2.4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne ..... <i>1.2.4. Availability of social services and public safety</i>	26
1.3. Syntetyczna ocena poziomu życia ludności ..... <i>1.3. Overall evaluation of the standard of living of the population</i>	28
2. Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2017 r. – miejsce wśród województw w świetle wybranych czynników ..... <i>2. Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2017 – place among voivodships in the light of selected factors</i>	31
Uwagi metodologiczne ..... <i>Methodological notes</i>	83

Spis tabel

List of tables

	Str.
	Page
1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności.....	19
<i>Set of socio-economic indicators characterizing the standard of living of the population</i>	
2. Wartości wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2017 r.	29
<i>The values of group indicators and synthetic indicator of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships in 2017</i>	
3. Ruch naturalny ludności	32
<i>Vital statistics</i>	
4. Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	40
<i>Registered unemployed persons, unemployment rate and job offers</i>	
5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe	43
<i>Average monthly gross wages and salaries and gross retirement pay pension benefits</i>	
6. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	44
<i>Average monthly per capita available income of households</i>	
7. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	46
<i>Average monthly per capita expenditures of households</i>	
8. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	48
<i>Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households</i>	
9. Wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	49
<i>Households furnished with selected durable goods</i>	
10. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	50
<i>At-risk-of-poverty rates in households</i>	
11. Mieszkania oddane do użytkowania.....	51
<i>Dwellings completed</i>	
12. Zasoby mieszkaniowe	53
<i>Dwelling stocks</i>	
13. Mieszkania wyposażone w instalacje	56
<i>Hard surface public roads</i>	
14. Drogi publiczne o twardej nawierzchni.....	56
<i>Hard surface public roads</i>	
15. Linie kolejowe eksploatowane	57
<i>Railway lines operated</i>	
16. Pojazdy samochodowe i motocykle zarejestrowane	58
<i>Registered road vehicles and motorcycles</i>	

17.	Podstawowe usługi pocztowe	59
	<i>Basic post-office services</i>	
18.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	60
	<i>Entities of the national economy registered in the REGON register</i>	
19.	Produkt krajowy brutto	63
	<i>Gross domestic product</i>	
20.	Szpitala ogólne	64
	<i>General hospitals</i>	
21.	Pracownicy medyczni	65
	<i>Medical personnel</i>	
22.	Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	66
	<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets</i>	
23.	Ambulatoryjna opieka zdrowotna	68
	<i>Out-patient health care</i>	
24.	Żłobki i kluby dziecięce	68
	<i>Nurseries and children's clubs</i>	
25.	Wychowanie przedszkolne	70
	<i>Pre-primary education</i>	
26.	Edukacja według szczebli kształcenia	71
	<i>Education by level</i>	
27.	Instytucje kultury	74
	<i>Cultural institutions</i>	
28.	Biblioteki publiczne (z filiami)	76
	<i>Public libraries (with branches)</i>	
29.	Baza noclegowa turystyki	77
	<i>Tourist accommodation establishments</i>	
30.	Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	79
	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police</i>	
31.	Wybrane dane o ochronie środowiska	81
	<i>Selected data about environmental protection</i>	

Spis map

List of maps

	Str.
	Page
1. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Zasoby ludzkie i rynek pracy ..... <i>Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Human resources and labour market</i>	23
2. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Aktywność i infrastruktura gospodarcza ..... <i>Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Economic activity and infrastructure</i>	24
3. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe..... <i>Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Inhabitants' wealth and housing conditions</i>	26
4. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne ..... <i>Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Availability of social services and public safety</i>	27
5. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2017 r ..... <i>Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2017</i>	30

Spis wykresów

List of charts

1. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2017 r. .... <i>Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2017</i>	11
2. Ludność w 2017 r. .... <i>Population in 2017</i>	31
3. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r. .... <i>Infant deaths per 1000 live birth in 2017</i>	33
4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2017 r. .... <i>Natural increase per 1000 population in 2017</i>	33
5. Małżeństwa na 1000 ludności w 2017 r. .... <i>Marriages per 1000 population in 2017</i>	34
6. Rozwody na 1000 ludności w 2017 r. .... <i>Divorces per 1000 population in 2017</i>	35
7. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r. .... <i>Population at non-working age per 100 persons of working age in 2017</i>	36
8. Współczynnik feminizacji w 2017 r. .... <i>Femininity ratio in 2017</i>	37

9.	Saldo migracji wewnętrznych w 2017 r.	38
	<i>Net internal migration in 2017</i>	
10.	Pracujący na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r.	39
	<i>Employed persons per 1000 persons of working age in 2017</i>	
11.	Bezrobotni zarejestrowani na 1000 pracujących w 2017 r.	41
	<i>Registered unemployed persons per 1000 employed persons in 2017</i>	
12.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2017 r.	42
	<i>Registered unemployment rate in 2017</i>	
13.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2017 r.	43
	<i>Average monthly gross wages and salaries in 2017</i>	
14.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w 2017 r.	45
	<i>Average monthly per capita available income in 2017</i>	
15.	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w 2017 r.	47
	<i>Average monthly per capita expenditures in 2017</i>	
16.	Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w 2017 r.	50
	<i>At-risk-of-poverty rates in households in 2017</i>	
17.	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2017 r.	52
	<i>Dwellings completed per 1000 population in 2017</i>	
18.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w 2017 r.	52
	<i>Average useful floor area per dwelling completed in 2017</i>	
19.	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2017 r.	54
	<i>Dwelling stocks per 1000 population in 2017</i>	
20.	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2017 r.	54
	<i>Average number of persons per dwelling in 2017</i>	
21.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2017 r.	55
	<i>Average useful floor area of a dwelling per person in 2017</i>	
22.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2017 r.	57
	<i>Hard surface public roads per 100 km² of total area in 2017</i>	
23.	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2017 r.	58
	<i>Railway lines operated standard gauge per 100 km² of total area in 2017</i>	
24.	Samochody osobowe zarejestrowane na 1000 ludności w 2017 r.	59
	<i>Passenger cars registered per 1000 population in 2017</i>	
25.	Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności w 2017 r.	60
	<i>Telephone main lines per 1000 population in 2017</i>	
26.	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2017 r.	61
	<i>Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population in 2017</i>	
27.	Nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w 2017 r.	62
	<i>Gross domestic expenditures on research and development activity per capita (current prices) in 2017</i>	

28.	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w 2016 r.	63
	<i>Gross domestic product per capita (current prices) in 2016</i>	
29.	Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w 2017 r.	64
	<i>Beds in general hospitals per 10 thous. population in 2017</i>	
30.	Liczba ludności na 1 lekarza w 2017 r.	65
	<i>Population per doctor in 2017</i>	
31.	Liczba ludności na 1 pielęgniarkę w 2017 r.	66
	<i>Population per nurse in 2017</i>	
32.	Liczba ludności na 1 aptekę w 2017 r.	67
	<i>Population per pharmacy in 2017</i>	
33.	Liczba ludności na 1 przychodnię w 2017 r.	67
	<i>Population per out-patient department in 2017</i>	
34.	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2017 r.	69
	<i>Children in nurseries and children's clubs per 1000 children up to age 3 in 2017</i>	
35.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2017 r.	71
	<i>Share of children aged 3-5 years covered by preschool education in 2017</i>	
36.	Studenci na 10 tys. ludności w 2017 r.	74
	<i>Students per 10 thous. population in 2017</i>	
37.	Widzowie w kinach na 1000 ludności w 2017 r.	75
	<i>Audience in fixed cinemas per 1000 population in 2017</i>	
38.	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności w 2017 r.	75
	<i>Audience in theatres and music institutions per 1000 population in 2017</i>	
39.	Czytelnicy na 1000 ludności w 2017 r.	76
	<i>Borrowers per 1000 population in 2017</i>	
40.	Stożek wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r.	77
	<i>Occupancy rate of bed places in 2017</i>	
41.	Udział turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2017 r.	78
	<i>The share of foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments in 2017</i>	
42.	Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2017 r.	79
	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2017</i>	
43.	Wypadki drogowe na 10 tys. ludności w 2017 r.	80
	<i>Road accidents per 10 thous. population in 2017</i>	
44.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (bez dwutlenku węgla) w 2017 r.	82
	<i>Gasses pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced (excluding carbon dioxide) in 2017</i>	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” <i>Of which</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
mln <i>mln</i>	milion <i>million</i>
zł <i>zl</i>	złoty <i>zloty</i>
km	kilometr <i>kilometre</i>
m ²	metr kwadratowy <i>square metre</i>
km ²	kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
l	litr <i>litre</i>
dam ³	dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>
kg	kilogram <i>kilogram</i>
t	tona <i>tone</i>

Skrót (dok.) <i>Abbreviation (cont.)</i>	Znaczenie (dok.) <i>Meaning (cont.)</i>
wol. <i>vol.</i>	wolumin <i>volume</i>
r.	rok <i>year</i>
tabl.	tabela <i>table</i>
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>
Lp. <i>No.</i>	liczba porządkowa <i>number</i>
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
poz.	pozycja
ust.	ustęp <i>paragraph</i>
Dz. U.	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
itp. <i>etc.</i>	i tym podobne <i>and the like</i>
m.in. <i>i.a.</i>	między innymi <i>among others</i>
np. <i>e.g.</i>	na przykład <i>for example</i>
tj. <i>i.e.</i>	to jest <i>that is</i>
tzn. <i>i.e.</i>	to znaczy <i>that is</i>
tzw.	tak zwany
PKB <i>GDP</i>	produkt krajowy brutto <i>gross domestic product</i>
WDB <i>GVA</i>	wartość dodana brutto <i>gross value added</i>

Synteza

Syntetyczna ocena warunków życia ludności w województwie łódzkim w latach 2016-2017

Syntetyczna ocena warunków życia ludności została dokonana na podstawie wskaźników charakteryzujących poziom życia, zgrupowanych w czterech dziedzinach: zasoby ludzkie i rynek pracy, aktywność i infrastruktura gospodarcza, zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe oraz dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne. Dla każdej z grup wyznaczono wskaźniki grupowe, które z kolei posłużyły do konstrukcji wskaźnika syntetycznego. Wartość wskaźnika syntetycznego była podstawą do zakwalifikowania danego województwa do jednej z czterech grup: o najwyższym poziomie życia, wysokim poziomie życia, niskim poziomie życia i najniższym poziomie życia.

Uzyskana wartość syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności pozwoliła określić położenie województwa łódzkiego wśród pozostałych województw. Łódzkie zajęło 6 pozycję w rankingu wszystkich województw z wartością wskaźnika syntetycznego równą 0,552, awansując tym samym w skali roku do grupy województw o wysokim poziomie życia. W porównaniu z rokiem poprzednim, łódzkie osiągnęło wyższe wartości dla wskaźników grupowych w dwóch dziedzinach: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,471; 8 lokata wobec 15 w 2016 r.) oraz dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,557; 7 lokata wobec 9 w 2016 r.). W ramach tych dwóch obszarów tematycznych poprawie uległy wskaźniki dla następujących zmiennych: urodzenia żywe na 1000 ludności (13 lokata wobec 14 w 2016 r.), liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy (6 lokata wobec 9 w 2016 r.), widzowie w kinach na 1000 ludności (9 lokata wobec 10 w 2016 r.), wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (13 lokata wobec 14 w 2016 r.) oraz odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (13 lokata wobec 14 w 2016 r.).

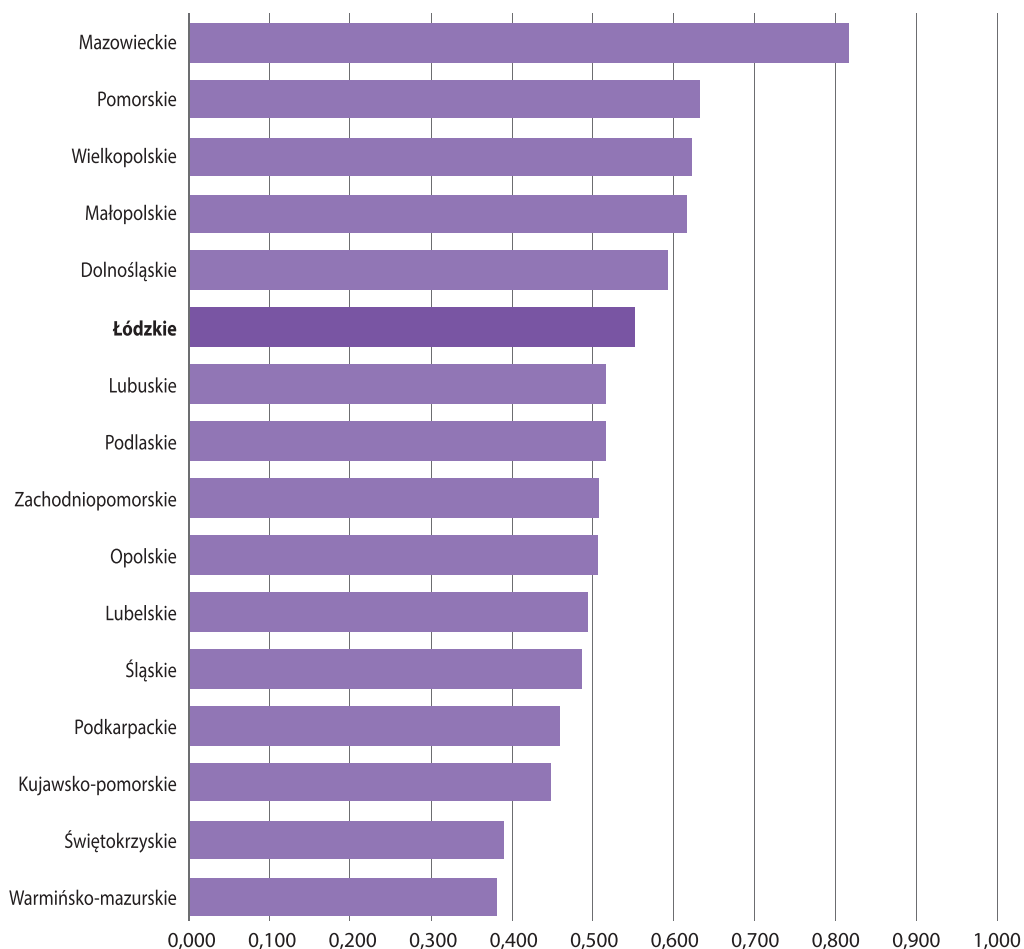
W pierwszej grupie województw, charakteryzujących się **najwyższym poziomem życia**, znalazło się jedynie województwo mazowieckie, które w 2017 r. osiągnęło najwyższe wskaźniki w kraju we wszystkich, czterech analizowanych dziedzinach. Województwo małopolskie, które w poprzednim roku zajmowało 2 miejsce w rankingu i wraz z mazowieckim należało do grupy województw o najwyższym poziomie życia, w 2017 r. uplasowało się na miejscu 4. O spadku tym w głównej mierze zdecydowały niższe wartości wskaźnika grupowego z obszaru zasoby ludzkie i rynek pracy (2 lokata wobec 1 w 2016 r.), zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (10 lokata wobec 8 w 2016 r.) oraz dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (5 lokata wobec 3 w 2016 r.).

W grupie województw o **wysokim poziomie życia** 1 miejsce, podobnie jak w roku 2016, zajęło województwo pomorskie, które awansowało w ogólnym rankingu z 3 na 2 pozycję wśród wszystkich województw. Grupa ta powiększyła się w 2017 r. o dwa województwa, wspomniane wcześniej małopolskie oraz łódzkie. Ponadto do grupy województw o wysokim poziomie życia, analogicznie do roku 2016, zakwalifikowało się także województwo wielkopolskie uzyskując 3 lokatą wśród wszystkich województw (wobec 5 w 2016 r.) oraz dolnośląskie (5 lokata wobec 4 w 2016 r.).

Do trzeciej, najliczniejszej, grupy województw charakteryzującej się **niskim poziomem życia** zakwalifikowanych zostało osiem województw. 1 miejsce w tej grupie oraz 7 lokatę wśród wszystkich województw zajęło województwo lubuskie. Najwyższe wartości wskaźnika grupowego (0,571) osiągnęło lubuskie w obszarze zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe, zajmując 9 pozycję w grupie (wobec 6 w roku poprzednim). Pozostałe województwa z tej grupy uzyskały następujące miejsca w rankingu: podlaskie – 8 lokatę (wobec 9 w 2016 r.), zachodniopomorskie – 9 lokatę (wobec 10 w 2016 r.), opolskie – 10 lokatę, lubelskie – 11 lokatę (wobec 13 w 2016 r.), śląskie – 12 lokatę, podkarpackie – 13 lokatę (wobec 11 w 2016 r.) oraz kujawsko-pomorskie – 14 lokatę (podobnie jak w 2016 r.).

Najniższy poziom życia, na podstawie wartości wskaźnika syntetycznego zaobserwowano, analogicznie jak w latach poprzednich, w województwie świętokrzyskim oraz warmińsko-mazurskim. Województwo świętokrzyskie najniższe wartości wskaźnika grupowego, podobnie jak w roku poprzednim, uzyskało dla obszaru zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,366; 16 lokata w grupie) natomiast województwo warmińsko-mazurskie dla obszaru zasoby ludzkie i rynek pracy (0,221; 16 lokata).

Wykres 1. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2017 r.

Executive summary

Synthetic evaluation of living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2016-2017

Synthetic evaluation of the living conditions of the population has been made on the basis of indicators characterizing the standard of living, which have been grouped in four areas: human resources and labour market, economic activity and infrastructure, inhabitants' wealth and housing conditions, availability of social services and public safety. Each group had their own indicator calculated, all of them were next used to create a synthetic indicator. The value of the synthetic index was the basis for qualifying a given voivodship to one of four groups: with the highest standard of living, a high standard of living, a low standard of living and the lowest standard of living.

The calculated value of the synthetic indicator of the standard of living of the population allowed to determine the position of the Łódzkie Voivodship among other voivodships Łódzkie took the 6th place in the ranking of all voivodships with the value of a synthetic index of 0.552, what let to advance to the group of voivodships with a high standard of living. In comparison to the previous year, Łódzkie achieved higher values for group indicators in two areas: human resources and labour market (0.471, 8th place against 15th in 2016), and availability of social services and public safety (0.557, 7th place against 9th in 2016). Within these two areas, indicators of the following variables have improved: live births per 1000 population (13th place against 14th in 2016), number of unemployed persons per 1 job offer (6th place against 9th in 2016), audience in fixed cinemas per 1000 population (9th place against 10th in 2016), rates of detectability of delinquents in ascertained crimes (13th place against 14th in 2016) and share of children aged 3-5 years covered by preschool education (13th place against 14th in 2016).

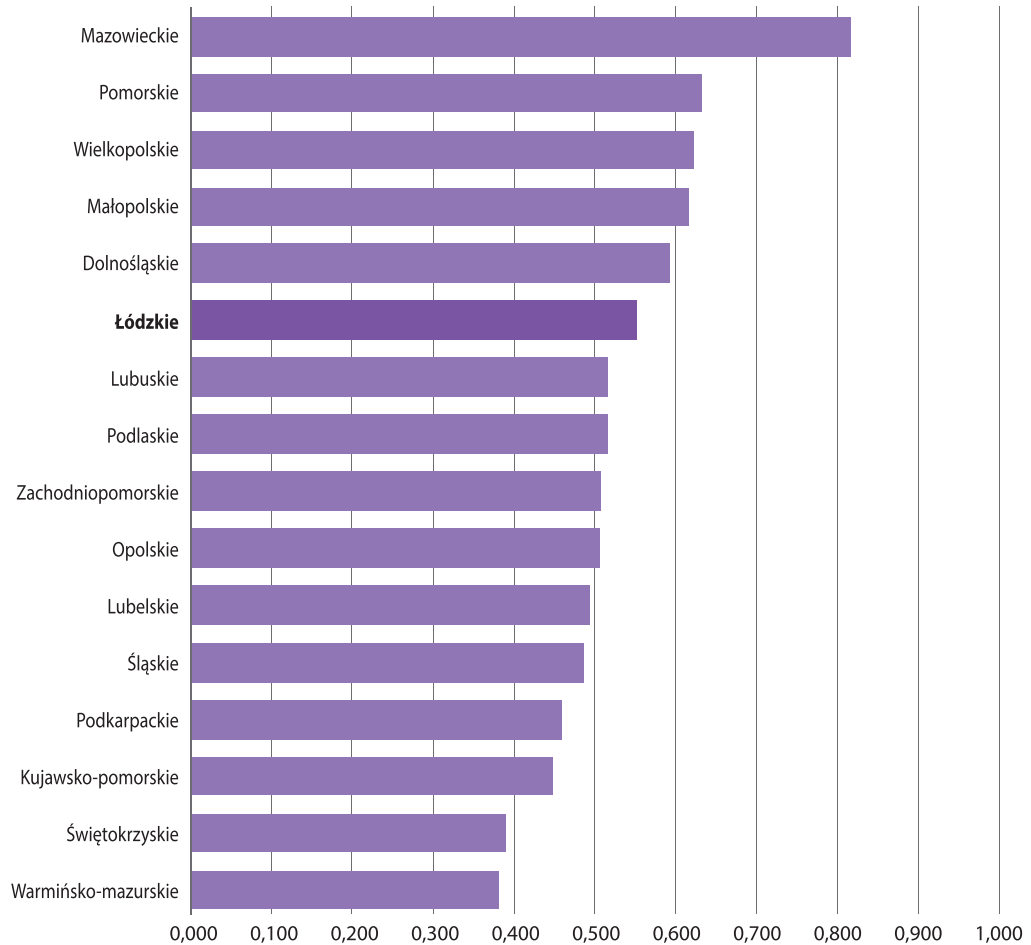
In the first group of voivodships characterized by the **highest standard of living**, there was only Mazowieckie Voivodship, which in 2017 reached the highest values of indicators in the country in all four analyzed areas. Małopolskie voivodship, which in the previous year occupied the 2nd place in the ranking and together with Mazowieckie belonged to the group of voivodships with the highest standard of living, in 2017 it ranked fourth. This decrease was mostly determined by the lower values of the group indicators from the areas of: human resources and labour market (2nd place against 1st in 2016), inhabitants' wealth and housing conditions (10th place against 8th in 2016) and availability of social services and public safety (5th place against 3rd in 2016).

The 1st place in the group of voivodships with a **high standard of living**, as in the previous year, was taken by the Pomorskie Voivodship, which advanced in the overall ranking from 3rd to 2nd position among all voivodships. In 2017 the group increased by two voivodships, the aforementioned Małopolskie and also Łódzkie. In addition, as in 2016, to the group of voivodships with a high standard of living, the Wielkopolskie voivodship (3rd place among all voivodships against 5th in 2016), as well as Dolnośląskie (5th place against 4th in 2016) have been qualified.

To the third group, which was the largest, consisting of voivodships with the **low standard of living**, eight voivodships has qualified. The 1st place in this group and the 7th place among all voivodships was taken by the Lubuskie Voivodship. The highest values of the group indicator (0.571) Lubuskie reached in the area of inhabitants' wealth and housing conditions, occupying 9th position in the group (against 6th in the previous year). The remaining voivodships in this group obtained the following places in the ranking: Podlaskie – 8th place (against 9th in 2016), Zachodniopomorskie – 9th place (against 10th in 2016), Opolskie – 10th place, Lubelskie – 11th place (against 13th in 2016), Śląskie – 12th place, Podkarpackie – 13th place (against 11th in 2016), Kujawsko-Pomorskie – 14th place (as in 2016).

The **lowest standard of living**, based on the results of the synthetic index, was observed, similarly as in 2016, in Świętokrzyskie and Warmińsko-Mazurskie voivodships. Świętokrzyskie Voivodship, as in the previous year, the lowest value of the group indicator obtained in the area of inhabitants' wealth and housing conditions (0.366, 16th place in the group) and Warmińsko-Mazurskie in the area of human resources and labour market (0.221, 16th place).

Chart 1. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2017

Rozdział 1

Chapter 1

Analiza syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności

Analysis of the synthetic indicator of the standard of living of the population

1.1. Zastosowana metoda badawcza i dobór zmiennych

1.1. Methodology applied and selection of variables

W literaturze statystycznej, ekonomicznej i socjologicznej pojęcie „warunki życia” i inne pochodne np. poziom życia, jakość życia, dobrobyt społeczny itp. nie są do tej pory ujednoczone. Warunki życia definiowane są jednak najczęściej jako całość relacji w jakich żyje społeczeństwo, gospodarstwo domowe lub jednostka. Określane są często przez cztery podstawowe elementy:

- poziom dobrobytu ekonomicznego (dochód ludności), gwarantujący określony poziom zaspokojenia potrzeb materialnych,
- stopień wyposażenia w infrastrukturę mieszkaniową i komunalną (np. liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie, liczba osób na 1 izbę, wyposażenie mieszkania w c.o., gaz, łazienkę itp., długość oczekiwania na mieszkanie i jego dostępność ekonomiczna),
- stopień wyposażenia w infrastrukturę społeczną (np. zabezpieczenie społeczne, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia),
- warunki środowiska naturalnego, w którym żyje człowiek (np. stopień zanieczyszczenia wód, powietrza itp.)¹.

W ramach wymienionych grup elementów do opisu warunków życia niezbędna staje się dalsza dezagregacja cech składowych, które łączą się z określonymi potrzebami człowieka.

W trakcie prowadzenia badań empirycznych trudne jest jednak dokonanie jednoznacznego podziału cech, polegającego na przypisaniu ich do odpowiednich kategorii. Wynika to z faktu, że np. warunki pracy, sytuacja mieszkaniowa, warunki środowiska naturalnego itp. mogą określać zarówno warunki życia (bytu), jak i poziom życia.

Pojęcie „warunków życia (bytu) ludności” często stosowane jest zamiennie z pojęciem „poziomu życia ludności”. Warto jednak zaznaczyć, że terminy dotyczące tych zagadnień różnią się od siebie. Warunki życia na ogół określają całość czynników determinujących zaspokojenie potrzeb ludzkich, wpływających na poziom życia i możliwości ich zaspokojenia; poziom życia odnosi się zaś do samego stopnia zaspokojenia potrzeb ludzkich².

W poniższym opracowaniu pojęcie poziomu życia ludności używane jest zamiennie z pojęciem warunków życia.

¹ Markowski T., Lokalna polityka kształtowania warunków bytowych w świetle teorii efektów zewnętrznych, „Acta Universitatis Lodzies”, Łódź 1987.

² Luszniwicz A., Statystyka poziomu życia ludności, PWN, Warszawa 1972.

W opracowaniu, do oceny poziomu życia ludności, wykorzystano taksonomiczne bezwzorcowe syntetyczne miary rozwoju. Oceny poziomu życia ludności województwa łódzkiego, jak i określenie jego miejsca na tle pozostałych województw dokonano na podstawie wskaźnika syntetycznego, który uwzględnił szeroki zakres zagadnień.

Do określenia poziomu życia ludności wytypowano wstępnie 42 wskaźniki społeczno-ekonomiczne. Zostały one subiektywnie wybrane z szerokiego zestawu zmiennych, które zgrupowano w czterech podstawowych dziedzinach charakteryzujących badane zjawisko:

1. Zasoby ludzkie i rynek pracy.
2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza.
3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe.
4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne.

Kolejnym etapem była weryfikacja wskaźników diagnostycznych pod względem ich zmienności i współzależności.

Dla każdej zmiennej diagnostycznej obliczono współczynnik zmienności, definiowany wzorem:

$$V = \frac{s}{\bar{x}}, \quad \bar{x} \neq 0$$

Na jego podstawie zidentyfikowano wskaźniki o słabych właściwościach diagnostycznych, dla których $|V| \leq 10\%^3$. Następnie przy zastosowaniu współczynnika korelacji liniowej Pearsona:

$$r_{xy} = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2} \sqrt{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}, \quad r_{xy} \in [-1, 1]$$

określono pary wskaźników diagnostycznych, dla których stopień korelacji kształtował się na poziomie wyższym od 0,7 lub niższym od -0,7.

Weryfikacja wskaźników diagnostycznych powyższymi metodami doprowadziła do wyeliminowania zmiennych, które charakteryzowały się najniższym zróżnicowaniem lub były nośnikami podobnych informacji. Na tej podstawie do dalszej analizy zakwalifikowano 34 wskaźniki społeczno-ekonomiczne.

Zbiór przyjętych zmiennych diagnostycznych, określających warunki życia ludności, podzielono na dwa podzbiory: stymulanty (x_s) i destymulanty (x_d). Wpływają one na zmienną syntetyczną w dwóch różnych kierunkach. Stymulanta (S) to taka wielkość, której wysokie wartości są pożądane z punktu widzenia charakterystyki agregatowej i powodują wzrost jej wartości. W przypadku destymulanta (D) sytuacja jest odwrotna, wysokie wartości zmiennych powodują obniżenie poziomu wartości miary agregatowej⁴. Przykładem stymulanty w badaniu warunków życia ludności może być wielkość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w zł), natomiast destymulanta – liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy.

W przeprowadzonym badaniu wszystkim wskaźnikom diagnostycznym przypisano stałą wagę (równą 1), nadając im w ten sposób jednakowe znaczenie.

³ Młodak A., Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej, Warszawa : Wydaw. Difin, 2006.

⁴ Por. Grabiński T., Wydmus S., Zeliaś A., Metody taksonometrii numerycznej w modelowaniu zjawisk społeczno-gospodarczych, PWN, Warszawa 1989.

Tabela 1. Zestaw wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom życia ludności
Table 1. Set of socio-economic indicators characterizing the standard of living of the population

Wskaźniki	S – stymulanta D – destymulanta
1. Zasoby ludzkie i rynek pracy	
Urodzenia żywe na 1000 ludności	S
Rozwody na 1000 ludności	D
Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	S
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	D
Liczba osób bezrobotnych przypadających na 1 wolne miejsce pracy	D
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – napływ do województwa z innych województw	S
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – odpływ z województwa do innych województw	D
2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza	
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	S
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	S
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	S
Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) na 1 mieszkańca w zł	S
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) na 1 km ² w tonach	D
Zanieczyszczenia gazowe (bez dwutlenku węgla) zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	S
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	S
Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w tonach	D
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia związanymi ze środowiskiem pracy na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości	D
3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe	
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł	S
Przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków	D
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	S
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	S
Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w zmywarkę do naczyń	S
Gospodarstwa domowe w % ogółu gospodarstw domowych wyposażone w samochód osobowy	S
Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności	D
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji	D
4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne	
Liczba ludności na 1 lekarza	D
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	S
Liczba ludności na 1 przychodnię	D
Widzowie w kinach na 1000 ludności	S
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	S
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	S
Studenci szkół wyższych (bez cudzoziemców) na 10 tys. ludności	S
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10 tys. ludności	D
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	S
Wypadki drogowe na 10 tys. ludności	D

Zmienne diagnostyczne doprowadzono do porównywalności, poprzez nadanie im wartości niemianowanych i normalizację oraz ujednoczenie typu zmiennej, tj. nadanie wszystkim zmiennym charakteru stymulanty (przekształcenie destymulant w stymulanty). W tym celu mogą być stosowane różne metody normalizacyjne, takie jak m.in. rangowanie, przekształcenia ilorazowe czy standaryzacja.

W niniejszej publikacji, w celu normalizacji wartości cech, wykorzystano przekształcenie, w którym podstawą odniesienia były wartości optymalne (najlepsze) zmiennych diagnostycznych, zależne od tego, czy dana zmienna jest stymulantą czy destymulantą. Zastosowaną transformację można zapisać wzorem (1):

$$Z_{ik} = \frac{|X_{ik} - X_{ik(opt)}|}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}}, \quad (1)$$

w szczególności dla stymulant wzór (1) przyjmuje postać (2):

$$S Z_{ik} = \frac{X_{ik} - X_{ik(min)}}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}}, \quad (2)$$

a dla destymulant wzór (1) przyjmuje postać (3):

$$D Z_{ik} = \frac{X_{ik(max)} - X_{ik}}{X_{ik(max)} - X_{ik(min)}}, \quad (3)$$

gdzie:

Z_{ik} – znormalizowana wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

X_{ik} – wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu ($k = 1, \dots, K, i = 1, \dots, n$),

$X_{ik(opt)}$ – optymalna wartość k -tej zmiennej dla i -tego obiektu, przy czym dla stymulant (subskrypt S) są to wartości maksymalne $X_{ik(max)}$, a dla destymulant (subskrypt D) są to wartości minimalne $X_{ik(min)}$.

W wyniku normalizacji, każdy ze wskaźników cząstkowych został przekształcony we wskaźnik mieszczący się w przedziale od 0 do 1 i mający charakter stymulanty. W przypadku zmiennych, będących oryginalnie stymulantami – najwyższą wartość wskaźnika dawała po przekształceniu najwyższą znormalizowaną wartość i w konsekwencji lokatę z numerem 1. W przypadku zmiennych, będących oryginalnie destymulantami, odwrotnie – najwyższą znormalizowaną wartość oraz najwyższą lokatę uzyskiwano w przypadku wskaźnika o najniższej wartości wyjściowej.

Po znormalizowaniu wartości cech diagnostycznych, dalszy etap analizy polegał na konstrukcji dla każdego z i obiektów **syntetycznych wskaźników grupowych**, których wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Wykorzystana została w tym celu taksonomiczna $M_l^{(i)}$ bezwzorcowa metoda agregacji zmiennych polegająca na uśrednianiu znormalizowanych wartości zmiennych diagnostycznych:

$$M_l^{(i)} = \frac{1}{k_l} \sum_{k=1}^{k_l} Z_{ik} \quad (4)$$

k_l – liczba cech opisujących obiekty (województwa) w l -tym segmencie ($l = 1, 2, \dots, 4$).

W ostatnim etapie analizy dla każdego z i obiektów dokonano syntetycznej oceny warunków życia ludności na podstawie wartości wskaźników grupowych $M_l^{(i)}$.

Wskaźnik syntetyczny $M^{(i)}$ jest średnią arytmetyczną grupowych wskaźników syntetycznych $M_l^{(i)}$ (patrz tabl. 2). Wartości obliczonego miernika syntetycznego $M^{(i)}$ mieszczą się w przedziale od 0 do 1, a jego interpretacja jest następująca – im wartość jest bliższa 1, tym i -ty obiekt⁵ posiada lepsze warunki życia ludności według przyjętych kryteriów (wskaźników grupowych):

$$M^{(i)} = \frac{1}{4} \sum_{l=1}^4 M_l^{(i)} \quad (5)$$

Wartości miernika $M^{(i)}$ wyznaczone dla każdego z i badanych obiektów (województw) pozwoliły na ich liniowe uporządkowanie i pogrupowanie w cztery skupiska⁶. Kolejne grupy województw z punktu widzenia warunków życia ludności zostały wyodrębnione poprzez dodanie do minimalnej wartości miernika syntetycznego $M_{\min} = \min M^{(i)}$ odpowiednio jednego, dwóch i trzech odchyłeń standardowych wartości wskaźnika syntetycznego S_M , przy czym średnią wartość wskaźnika syntetycznego $\bar{M}$ oraz jego odchylenie standardowe S_M obliczono zgodnie ze wzorami (6) i (7):

$$\bar{M} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n M^{(i)} \quad (6)$$

$$S_M = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (M^{(i)} - \bar{M})^2} \quad (7)$$

Na podstawie wartości miernika $M^{(i)}$ wyróżniono cztery skupiska województw o podobnym poziomie warunków życia ludności, odpowiednio M_I , M_{II} , M_{III} i M_{IV} :

- najwyższy poziom życia:

$$M_I \geq \bar{M} + S_M \quad (8)$$

- wysoki poziom życia:

$$\bar{M} \leq M_{II} < \bar{M} + S_M \quad (9)$$

- niski poziom życia:

$$\bar{M} - S_M \leq M_{III} < \bar{M} \quad (10)$$

- najniższy poziom życia:

$$M_{IV} < \bar{M} - S_M \quad (11)$$

⁵ Taksonomicznymi jednostkami operacyjnymi (obiektami) w powyższym badaniu są województwa.

⁶ W analogiczny sposób dokonano wydzielenia skupisk w analizowanych segmentach.

1.2. Analiza wskaźników cząstkowych dla poszczególnych grup zmiennych charakteryzujących poziom życia ludności

1.2. Partial indicators' analysis for respective groups of variables characterizing the standard of living of the population

1.2.1. Zasoby ludzkie i rynek pracy

1.2.1. Human resources and labour market

W tej grupie wzięto pod uwagę 7 zmiennych diagnostycznych – 3 stymulanty (urodzenia żywe na 1000 ludności, pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym i migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – napływ ludności) oraz 4 destymulanty (rozwoły na 1000 ludności, stopa bezrobocia rejestrowanego, liczba bezrobotnych na 1 wolne miejsce pracy oraz migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – odpływ ludności).

Najwyższą wartość wskaźnika grupowego otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,719), a najniższą dla województwa warmińsko-mazurskiego (0,221). Województwo łódzkie zajęło 8 pozycję z wartością wskaźnika równą 0,471 (patrz tabl. 2).

Pierwsze miejsce w grupie mazowieckie osiągnęło w przypadku dwóch zmiennych diagnostycznych: migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – napływ ludności (1,000) oraz pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (1,000). Bardzo dobrą, trzecią lokatę otrzymało także dla zmiennej dotyczącej urodzeń żywych na 1000 ludności (0,891). O ostatnim miejscu województwa warmińsko-mazurskiego w omawianej grupie zdecydowały następujące zmienne: stopa bezrobocia rejestrowanego (0,000; 16 lokata) oraz pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (0,000; 16 lokata).

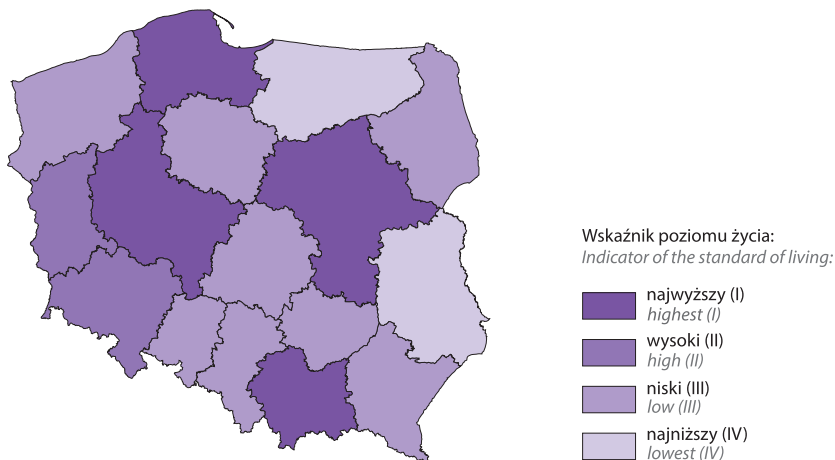
Wszystkie województwa podzielono na cztery grupy. W grupie województw o najwyższym poziomie życia, w której wartość wskaźnika grupowego była większa lub równa 0,624 ($M_i \geq 0,624$) znalazły się województwa: mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie i pomorskie. Do drugiej grupy (o wysokim poziomie życia), z wartościami wskaźnika w przedziale $<0,476; 0,624$), zakwalifikowało się województwo dolnośląskie oraz lubuskie. Trzecią, najliczniejszą grupę stanowiły województwa o niskim poziomie życia, mieszczące się w przedziale $<0,328; 0,476$). W grupie tej znalazły się następujące województwa: opolskie, łódzkie, śląskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie. Grupę czwartą (o najniższym poziomie życia), z wartością wskaźnika ($M_i < 0,328$), stanowiły dwa województwa: lubelskie i warmińsko-mazurskie.

Województwo łódzkie, w świetle wartości syntetycznej dla tej grupy wskaźników, znalazło się wśród województw, które zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, określono jako województwa o niskim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na przynależność do tej grupy miały niskie wartości wskaźników dla zmiennych dotyczących urodzeń żywych na 1000 ludności (0,276; 13 lokata) oraz migracje międzywojewódzkie na pobyt stały – odpływ ludności (0,578; 12 lokata). Najwyższą, czwartą lokatę, uzyskało województwo łódzkie dla zmiennej – pracujący ogółem na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (0,563).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej dały łódzkiemu odpowiednio:

- 6 lokatę według liczby bezrobotnych na 1 ofertę pracy (0,881),
- 7 lokatę według migracji międzywojewódzkich na pobyt stały – napływ (0,124),
- 8 lokatę według stopy bezrobocia rejestrowanego (0,625),
- 10 lokatę według rozwodów na 1000 ludności (0,250).

Mapa 1. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Zasoby ludzkie i rynek pracy
 Map 1. Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Human resources and labour market

1.2.2. Aktywność i infrastruktura gospodarcza

1.2.2. Economic activity and infrastructure

Do grupy wskaźników charakteryzujących tę dziedzinę zaliczono 6 stymulant (produkt krajowy brutto w cenach bieżących na 1 mieszkańca, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca, zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (gazowe bez dwutlenku węgla), ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia) oraz 3 destymulanty (emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w tonach na 1 km², odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km² w tonach, liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych).

Pierwsze miejsce, z najwyższą wartością wskaźnika grupowego, zajęło województwo mazowieckie (0,957), na ostatniej pozycji znalazło się województwo śląskie (0,178), łódzkie zajęło 6 pozycję z wartością wskaźnika wynoszącą 0,574 (patrz tabl. 2).

Pozycja województwa mazowieckiego jest wynikiem uzyskania przez nie najwyższych wartości wskaźników (na poziomie 1,000) dla 5 zmiennych diagnostycznych: produkt krajowy brutto w cenach bieżących na 1 mieszkańca, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, nakłady na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 ludności. Najniższe wartości oraz 10 lokatę w grupie mazowieckiej otrzymało dla zmiennych: ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia (0,923) i emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) w tonach na 1 km² (0,967).

Województwo śląskie, które zajęło ostatnią pozycję wśród wszystkich województw, najniższe wskaźniki uzyskało dla zmiennych: emisja przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) (0,000; 16 lokata), zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia (0,000; 16 lokata) oraz odpady wytworzone na 1 km² w tonach (0,000; 16 lokata). Bardzo korzystnie natomiast kształtował się dla tego województwa wskaźnik dotyczący przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (0,384; 3 lokata wśród wszystkich województw).

Analogicznie jak w pozostałych analizowanych dziedzinach, województwa zostały przyporządkowane do czterech grup wyznaczonych na podstawie wielkości wskaźnika grupowego.

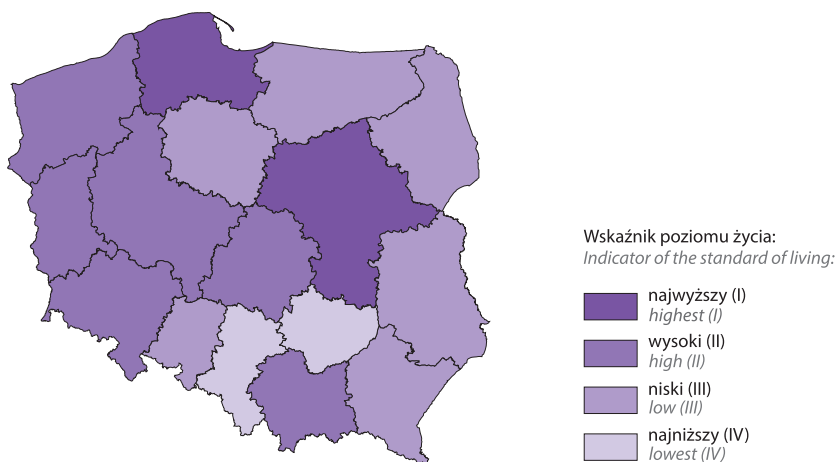
W pierwszej grupie, o najwyższym poziomie życia, gdzie wartość wskaźnika była większa bądź równa 0,699 ($M_i \geq 0,699$) znalazło się województwo mazowieckie (0,957) oraz województwo pomorskie (0,700). W skład grupy drugiej, o wysokim poziomie życia, dla której wielkość wskaźnika kształtowała się w przedziale $<0,531;0,699$) weszło sześć województw: dolnośląskie (0,624), małopolskie (0,605), wielkopolskie (0,603), łódzkie (0,574), lubuskie (0,541) oraz zachodniopomorskie (0,536). Trzecią grupę, ze wskaźnikiem mieszczącym się w przedziale $<0,362;0,531$) tworzyło 6 województw: lubelskie (0,511), opolskie (0,498), podlaskie (0,492), kujawsko-pomorskie (0,478), podkarpackie (0,457) oraz warmińsko-mazurskie (0,415). Czwarta grupa województw, o najniższym poziomie wskaźnika ($M_i < 0,362$), objęła dwa województwa: świętokrzyskie (0,319) oraz śląskie (0,178).

W świetle analizy wskaźników społeczno-ekonomicznych charakteryzujących aktywność i infrastrukturę gospodarczą, województwo łódzkie znalazło się w grupie województw o wysokim poziomie życia. Na tę pozycję regionu zasadniczy wpływ miały wartości wskaźników dla następujących zmiennych diagnostycznych: zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia na 1000 zatrudnionych (0,779; 3 lokata), stopień redukcji wytworzonych gazowych (bez dwutlenku węgla) zanieczyszczeń powietrza (0,927; 3 lokata) oraz produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (0,269; 6 lokata). Najmniej korzystnie kształtowały się wskaźniki dotyczące emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) powietrza na 1 km² (0,895; 15 lokata wśród wszystkich województw), odpadów wytworzonych w ciągu roku na 1 km² w tonach (0,864; 14 lokata), ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczenia (0,805; 13 lokata).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej uplasowały łódzkie na następujących pozycjach:

- 7 lokata według przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w zł (0,180) oraz nakładów na działalność badawczo-rozwojową na 1 mieszkańca (0,169),
- 8 lokata według podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (0,281).

Mapa 2. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Aktywność i infrastruktura gospodarcza
Map 2. Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Economic activity and infrastructure

1.2.3. Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe

1.2.3. *Inhabitant's wealth and housing conditions*

Do analizy w tej grupie wybrano 5 zmiennych będących stymulantami (przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł, mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności, gospodarstwa domowe wyposażone w zmywarkę w % ogółu gospodarstw domowych, gospodarstwa domowe posiadające samochód osobowy w % ogółu gospodarstw domowych, zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności) oraz 3 zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (przeciętne miesięczne wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków, osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności oraz wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji).

Najwyższą wartość wskaźnika grupowego otrzymano dla województwa mazowieckiego (0,838), najniższą dla świętokrzyskiego (0,366). Łódzkie, z wartością wskaźnika grupowego równą 0,605, uplasowało się na 6 miejscu (patrz tabl. 2).

Pierwsza pozycja województwa mazowieckiego to efekt wpływu najwyższych wartości wskaźników dla zmiennych: przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności oraz zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (1,000; 1 lokata).

Ostatnia pozycja województwa świętokrzyskiego wynika z przyjmowania najniższych wartości wskaźników dla następujących zmiennych diagnostycznych: gospodarstwa domowe wyposażone w zmywarkę w % ogółu gospodarstw domowych (0,000; 16 lokata), przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł (0,271; 15 lokata) oraz mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności (0,102; 15 lokata).

W analizowanym zbiorze zmiennych również zastosowano podział na cztery grupy w ten sposób, że najwyższe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najwyższym poziomie zamożności mieszkańców i najlepszych warunkach mieszkaniowych. W pierwszej grupie, ze wskaźnikiem $M_i \geq 0,690$, znalazło się jedynie województwo mazowieckie (0,838). Do drugiej i najbardziej licznej grupy zaklasyfikowało się aż 8 województw, dla których wartość wskaźnika grupowego mieściła się w przedziale $<0,568;0,690$ – pomorskie (0,685), dolnośląskie (0,680), śląskie (0,667), wielkopolskie (0,663), łódzkie (0,605), zachodniopomorskie (0,560), opolskie (0,571), lubuskie (0,571). Trzecia grupa, w przedziale $<0,445;0,568$, objęła 4 województwa: małopolskie (0,552), lubelskie (0,493), podlaskie (0,474) oraz kujawsko-pomorskie (0,469). Najniższe wartości wskaźników grupowych ($M_i < 0,445$) otrzymały następujące województwa: warmińsko-mazurskie (0,433), podkarpackie (0,417) i świętokrzyskie (0,366).

Zgodnie z przyjętą w opracowaniu klasyfikacją, wartość wskaźnika grupowego lokuje łódzkie wśród województw o wysokim poziomie życia. Bezpośredni wpływ na pozycję województwa w tej dziedzinie miały następujące zmienne diagnostyczne: zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (0,909; 2 lokata) oraz wskaźnik zagrożenia ubóstwem w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji (0,857; 2 lokata).

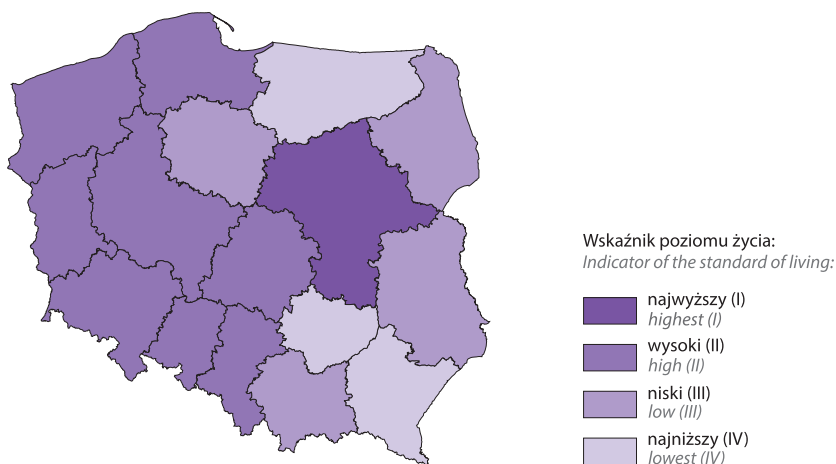
Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej dały łódzkiemu odpowiednio:

- 6 lokatę według przeciętnych miesięcznych wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii na 1 osobę w gospodarstwach domowych w % ogółu wydatków (0,849),
- 8 lokatę według liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności (0,710),
- 9 lokatę według przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w zł (0,474),
- 10 lokatę według odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w samochód (0,428),

- 12 lokatę według liczby odsetka gospodarstw domowych wyposażonych w zmywarkę (0,408),
- 13 lokatę według liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności (0,201).

Mapa 3. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe

Map 3. *Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Inhabitants' wealth and housing conditions*

1.2.4. Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne

1.2.4. Availability of social services and public safety

W tym bloku tematycznym uwzględniono 6 zmiennych będących stymulantami (łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności, widzowie w kinach na 1000 ludności, widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności, odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych) oraz 4 zmienne wpływające negatywnie na warunki życia, czyli destymulanty (liczba ludności na 1 lekarza, liczba ludności na 1 przychodnię, liczba przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności, wypadki drogowe na 10 tys. ludności).

Pierwsze miejsce, analogicznie jak w trzech poprzednich dziedzinach, zajęło województwo mazowieckie z wartością wskaźnika grupowego równą 0,750, na ostatniej pozycji znalazło się natomiast województwo lubuskie (0,454). Łódzkie zajęło 7 lokatę ze wskaźnikiem na poziomie 0,557 (patrz tabl. 2).

Województwo mazowieckie, mimo że w przypadku wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych uzyskało najniższą wartość wśród wszystkich województw (0,000; 16 lokata), utrzymało pozycję lidera w grupie. Stało się tak głównie w wyniku najwyższych wartości wskaźników, jakie osiągnęło mazowieckie dla zmiennych diagnostycznych z zakresu kultury i edukacji: widzowie w kinach na 1000 ludności (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (1,000; 1 lokata), odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (1,000; 1 lokata).

Ten sam zestaw zmiennych zdecydował także o ostatniej pozycji w rankingu województwa lubuskiego. Wartości wskaźników dla poszczególnych zmiennych kształtowały się następująco: widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (0,584; 14 lokata), widzowie w kinach na 1000 ludności (0,338; 13 lokata), odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (0,440; 9 lokata).

Analogicznie jak w poprzednich obszarach tematycznych, województwa zostały podzielone na cztery grupy w ten sposób, że największe wartości wskaźników charakteryzują województwa o najwyższym poziomie dostępności usług społecznych i bezpieczeństwa publicznego. W pierwszej grupie ($M_i \geq 0,644$) znalazły się województwa: mazowieckie (0,750), podlaskie (0,654), lubelskie (0,654) oraz śląskie (0,654). Do drugiego przedziału $<0,559;0,644$), czyli województw o wysokim poziomie życia, zakwalifikowano małopolskie (0,606) i dolnośląskie (0,656). W dalszej kolejności, według wskaźnika $<0,475;0,559$), uplasowały się województwa: łódzkie (0,557), zachodniopomorskie (0,549), wielkopolskie (0,548), podkarpackie (0,541), kujawsko-pomorskie (0,510), świętokrzyskie (0,501) oraz opolskie (0,482). Najniższe wartości wskaźników ($M_i < 0,475$) odnotowano dla województw pomorskiego (0,470), warmińsko-mazurskiego (0,455) i lubuskiego (0,454).

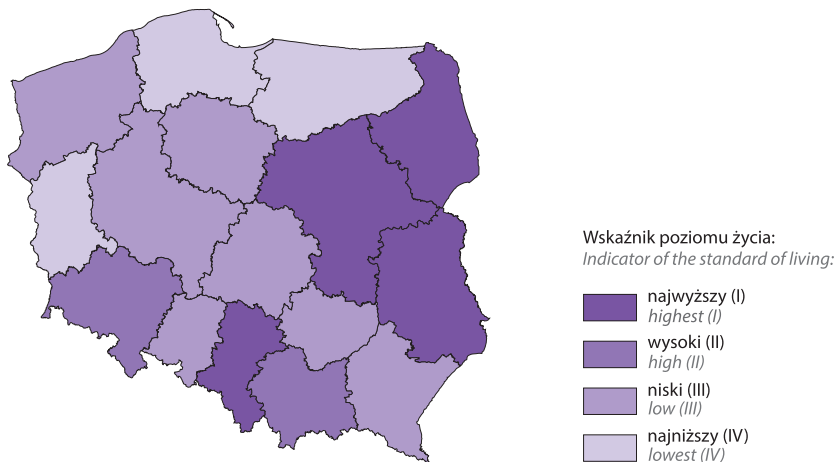
Analiza wartości wskaźników dla tej grupy tematycznej wskazuje, że województwo łódzkie znalazło się wśród województw określonych jako województwa o niskim poziomie życia. Na taką pozycję regionu zasadniczy wpływ miały niekorzystne wartości wskaźników z zakresu bezpieczeństwa publicznego: wypadki drogowe na 10 tys. ludności (0,000; 16 lokata wśród wszystkich województw) oraz wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych (0,296; 13 lokata). Bardzo korzystnie natomiast kształtowały się wskaźniki dotyczące ochrony zdrowia, tj.: liczba ludności na 1 lekarza (1,000; 1 lokata wśród wszystkich województw), liczba ludności na 1 przychodnię (1,000; 1 lokata) oraz łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności (0,767; 3 lokata).

Pozostałe wskaźniki z tej grupy tematycznej uplasowały łódzkie na następujących pozycjach:

- 6 lokata według odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (0,617),
- 7 lokata według liczby studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności (0,506) oraz liczby przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności (0,654),
- 9 lokata według liczby widzów w kinach na 1000 ludności (0,413),
- 12 lokata według liczby widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (0,318).

Mapa 4. Wskaźnik grupowy poziomu życia ludności w 2017 r. – Dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne

Map 4. Group indicator of the standard of living of the population in 2017 – Availability of social services and public safety

1.3. Syntetyczna ocena poziomu życia ludności

1.3. Overall evaluation of the standard of living of the population

W ostatnim etapie analizy dla każdego z województw dokonano syntetycznej oceny warunków życia ludności na podstawie wartości wskaźników grupowych.

Wszystkie województwa zostały przyporządkowane do czterech grup wyznaczonych na podstawie wielkości wskaźnika syntetycznego (uwzględniającego średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe). O zaliczeniu danego województwa do odpowiedniej grupy i zajęciu odpowiedniej pozycji w rankingu, zdecydował różny poziom wartości wskaźników grupowych, które z kolei ukształtowała różna wartość zmiennych diagnostycznych.

Województwo mazowieckie z wartością wskaźnika syntetycznego równą 0,816, jako jedyne spełniło warunki określone dla grupy województw charakteryzujących się **najwyższym** poziomem życia ($M \geq 0,640$). Województwo mazowieckie uzyskało najwyższe w kraju wskaźniki grupowe we wszystkich, czterech dziedzinach: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,719), zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,838), dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,750) oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,957).

W drugiej grupie, charakteryzującej się **wysokim** poziomem życia ($0,640 > M_i \geq 0,533$), znalazły się województwa: pomorskie (0,632), wielkopolskie (0,622), małopolskie (0,616), dolnośląskie (0,592) oraz łódzkie (0,552). Na tak dobrą pozycję województwa pomorskiego zasadniczy wpływ miała wysoka wartość wskaźnika dla obszarów: aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,700) oraz zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,685) plasująca go, w obu przypadkach, na 2 miejscu w grupie. W przypadku dwóch kolejnych województw istotny okazał się wskaźnik grupowy opisujący zasoby ludzkie i rynek pracy, który dla wielkopolskiego kształtował się na poziomie 0,673 (3 lokata w grupie), a dla małopolskiego 0,702 (2 lokata w grupie). Znaczący wpływ na pozycję województwa dolnośląskiego miały wskaźniki z dwóch grup tematycznych: zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,680, 3 lokata w grupie) oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,957; 3 lokata w grupie). Grupę województw o wysokim poziomie życia zamyka łódzkie z wartością wskaźnika syntetycznego na poziomie 0,552. Najwyższe wskaźniki grupowe uzyskało dla obszarów: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,574; 6 lokata w grupie) oraz zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,605; 6 lokata w grupie).

Trzecia grupa charakteryzująca się **niskim** poziomem życia ($0,533 > M_i \geq 0,427$) obejmuje województwa: lubuskie (0,516), podlaskie (0,516), zachodniopomorskie (0,507), opolskie (0,506), lubelskie (0,494), śląskie (0,486), podkarpackie (0,460) oraz kujawsko-pomorskie (0,448). Najkorzystniejszy wynik w tej klasyfikacji uzyskało województwo podlaskie dzięki bardzo wysokiej, drugiej lokacie w grupie dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,654).

Do ostatniej grupy, obejmującej województwa o **najniższym** poziomie życia ($M_i < 0,427$), zaliczono świętokrzyskie (0,389) oraz warmińsko-mazurskie (0,381). Najlepszy wynik, jaki uzyskało województwo świętokrzyskie to 12 lokata w grupach: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,371) oraz dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,501). Wyniki przeprowadzonej analizy wykazują, że najniższy poziom życia obserwowano w województwie warmińsko-mazurskim, które w grupie: zasoby ludzkie i rynek pracy (0,221) uzyskało najniższą lokatę wśród wszystkich województw. Pozostałe wskaźniki grupowe kształtowały się następująco: zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe (0,433; 14 lokata), dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne (0,455; 15 lokata) oraz aktywność i infrastruktura gospodarcza (0,415; 14 lokata).

Tabela 2. Wartości wskaźników grupowych i syntetycznego wskaźnika poziomu życia ludności województwa łódzkiego na tle innych województw w 2017 r.

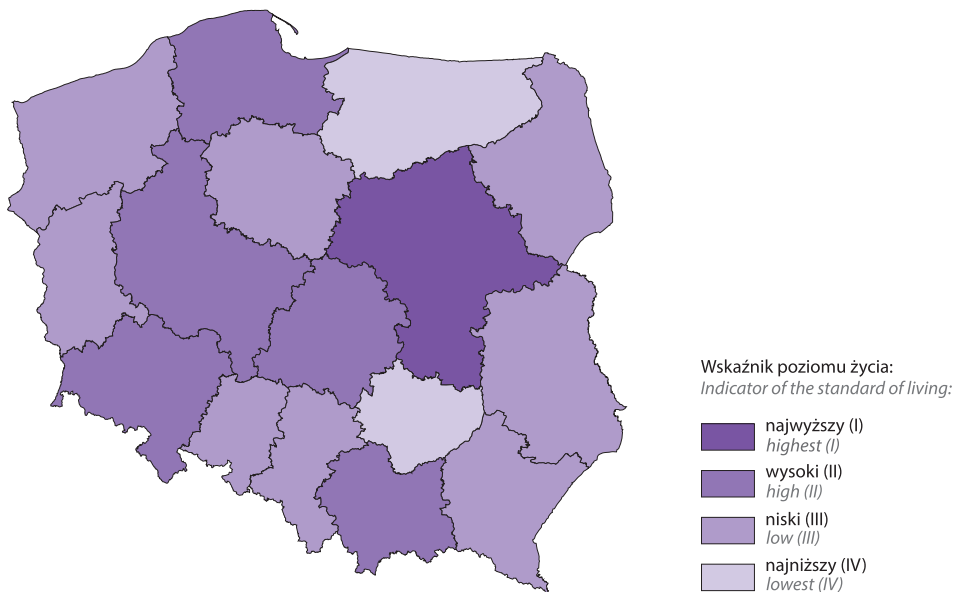
Table 2. The values of group indicators and synthetic indicator of the standard of living of the population in Łódzkie Voivodship compared to other voivodships in 2017

Wyszczególnienie Specification	Wskaźniki grupowe Group indicators								Wskaźnik syntetyczny Synthetic indicator	
	zasoby ludzkie i rynek pracy human resources and labour market		aktywność i infrastruktura gospodarcza economic activity and infrastructure		zamożność mieszkańców i warunki mieszkaniowe inhabitants' wealth and housing conditions		dostępność usług społecznych i bezpieczeństwo publiczne availability of social services and public safety			
Dolnośląskie	0,499	5	0,624	3	0,680	3	0,565	6	0,592	5
Kujawsko-pomorskie	0,335	14	0,478	12	0,469	13	0,510	11	0,448	14
Lubelskie	0,318	15	0,511	9	0,493	11	0,654	3	0,494	11
Lubuskie	0,499	6	0,541	7	0,571	9	0,454	16	0,516	7
Łódzkie	0,471	8	0,574	6	0,605	6	0,557	7	0,552	6
Małopolskie	0,702	2	0,605	4	0,552	10	0,606	5	0,616	4
Mazowieckie	0,719	1	0,957	1	0,838	1	0,750	1	0,816	1
Opolskie	0,474	7	0,498	10	0,571	8	0,482	13	0,506	10
Podkarpackie	0,424	11	0,457	13	0,417	15	0,541	10	0,460	13
Podlaskie	0,442	10	0,492	11	0,474	12	0,654	2	0,516	8
Pomorskie	0,673	4	0,700	2	0,685	2	0,470	14	0,632	2
Śląskie	0,447	9	0,178	16	0,667	4	0,654	4	0,486	12
Świętokrzyskie	0,371	12	0,319	15	0,366	16	0,501	12	0,389	15
Warmińsko-mazurskie	0,221	16	0,415	14	0,433	14	0,455	15	0,381	16
Wielkopolskie	0,673	3	0,603	5	0,663	5	0,548	9	0,622	3
Zachodniopomorskie	0,348	13	0,536	8	0,595	7	0,549	8	0,507	9
Średnia arytmetyczna Arithmetic mean	0,476	x	0,531	x	0,568	x	0,559	x	0,533	x
Odchylenie standardowe Standard deviation	0,148	x	0,169	x	0,123	x	0,085	x	0,107	x

Uwaga. W tabeli zaprezentowano wartości wskaźników zaokrąglone do trzech miejsc po przecinku, natomiast poszczególne lokaty ustalono na podstawie pełnych wartości.

Note. The table presents the values of indicators rounded to three decimal places, whereas the individual positions were determined on the basis of full values.

Mapa 5. Wskaźnik syntetyczny poziomu życia ludności w 2017 r.
Map 5. Synthetic indicator of the standard of living of the population in 2017

Rozdział 2

Chapter 2

Warunki życia ludności w województwie łódzkim w 2017 r. – miejsce wśród województw w świetle wybranych czynników

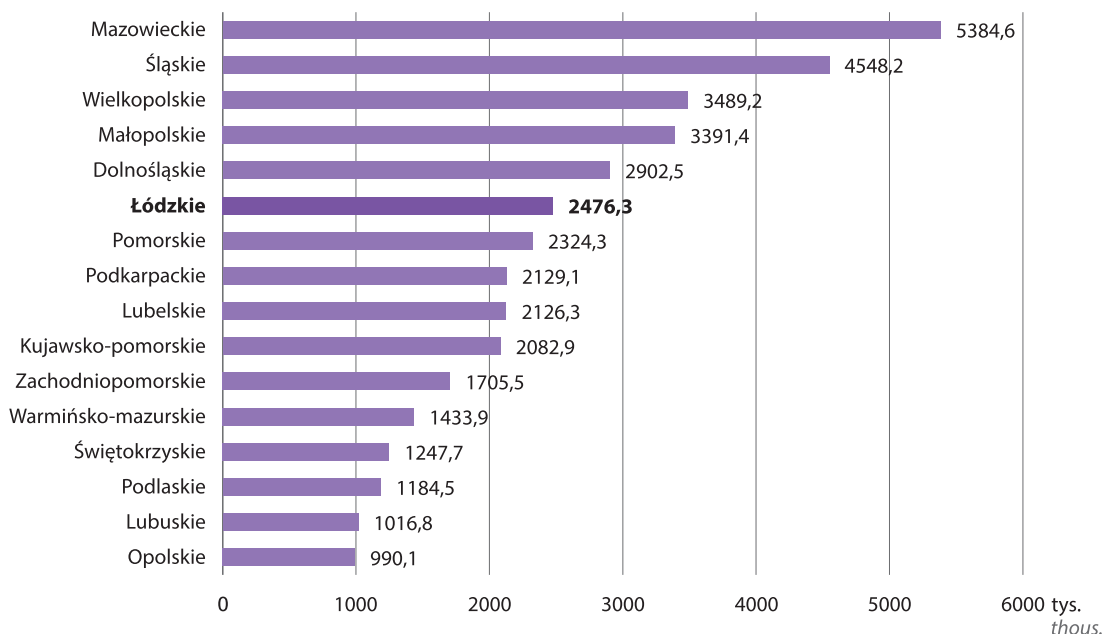
Living conditions of the population in Łódzkie Voivodship in 2017 – place among voivodships in the light of selected factors

Na poziom życia mieszkańców ma wpływ wiele czynników zarówno środowiskowych, gospodarczych, jak i społecznych. Można wśród nich wymienić m.in. strukturę demograficzną ludności, sytuację na rynku pracy, zmiany w strukturze podmiotów gospodarczych, dostępność usług związanych z edukacją czy ochroną zdrowia oraz stan i zanieczyszczenie powietrza i wód. Zmiany w poziomie życia znajdują swoje odzwierciedlenie również w strukturze dochodów i wydatków gospodarstw domowych. Poniżej zestawiono informacje o wybranych zmianach w tym zakresie, jakie zaszły w województwie łódzkim w latach 2016-2017.

Od kilku lat obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców województwa. Na koniec 2017 r. liczba ludności wyniosła 2476,3 tys. i zmniejszyła się, w porównaniu z zanotowaną w roku 2016, o 9,0 tys., czyli o 0,4%.

Wykres 2. Ludność w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 2. Population in 2017
As of 31 XII

Pod względem liczby mieszkańców województwo łódzkie zajmuje 6 lokatę wśród województw.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności
Table 3. Vital statistics

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Małżeństwa <i>Marriages</i>		Rozwody <i>Divorces</i>	Urodzenia żywe <i>Live births</i>	Zgony <i>Deaths</i>		Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym wyznani- owe ^a <i>of which religious^a</i>			ogółem <i>total</i>	w tym nie- mowląt <i>of which infants</i>		
W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	2010	14 513	10 013	4 267	25 526	31 221	101	-5 695
	2016	11 712	7 441	4 086	22 794	30 213	86	-7 419
	2017	11 542	7 193	4 420	23 782	31 172	110	-7 390
Na 1000 ludności <i>Per 1000 population</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	2010	5,7	3,9	1,7	10,0	12,3	4,0 ^b	-2,2
	2016	4,7	3,0	1,6	9,2	12,1	3,8 ^b	-3,0
	2017	4,7	2,9	1,8	9,6	12,6	4,6 ^b	-3,0

a Ze skutkami cywilnymi.

b Na 1000 urodzeń żywych.

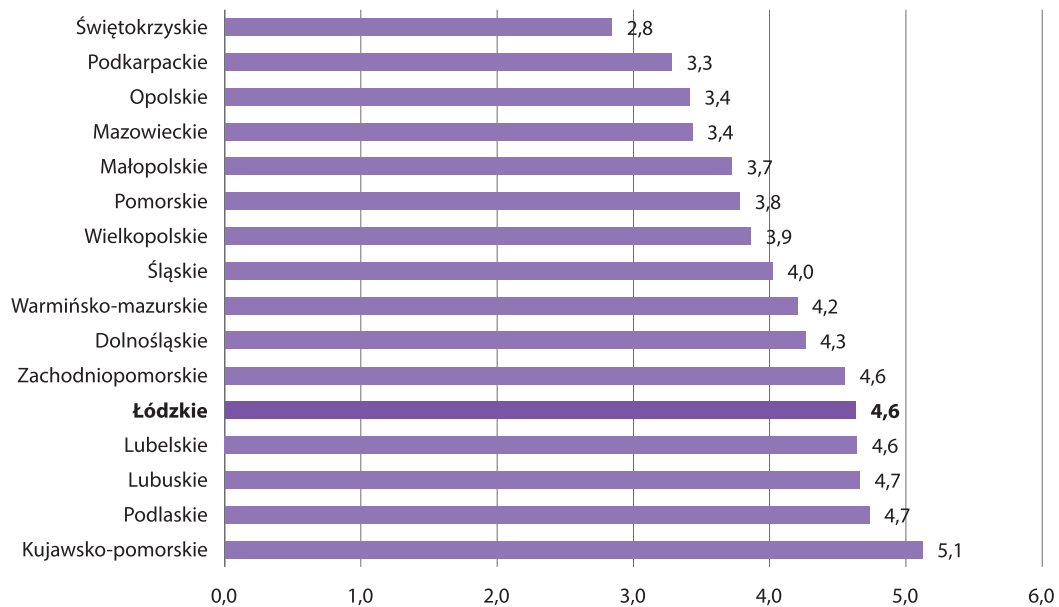
a With civil law consequences.

b Per 1000 live births.

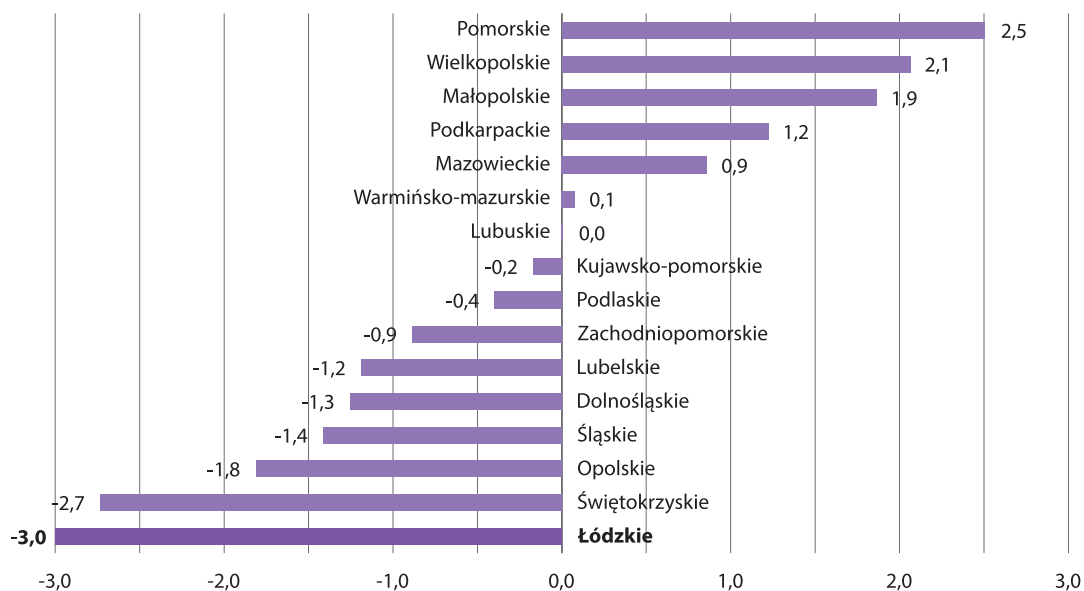
Główną przyczyną ubytku w liczbie ludności jest nadwyżka liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Pomimo wzrostu liczby urodzeń żywych o 988, z 22,8 tys. w roku 2016 do 23,8 tys. zarejestrowanych w roku 2017, nadal utrzymuje się w łódzkim ujemny przyrost naturalny, który w 2017 r. osiągnął wartość minus 3‰. Oznacza to, że w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego na każde 100 tys. mieszkańców województwa ubyło 300 osób.

W 2017 r. w województwie łódzkim zmarło 31,2 tys. osób, tj. o 959 osób więcej niż przed rokiem, a ogólny współczynnik zgonów był najwyższy spośród wszystkich województw i wyniósł 12,6‰. Zwiększyła się także umieralność niemowląt, w 2016 r. zmarło 86 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, a w analogicznym okresie roku 2017 – 110. Wskaźnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r. wyniósł 4,6, co ulokowało województwo łódzkie na 12 pozycji wśród pozostałych województw.

Wykres 3. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w 2017 r. Chart 3. *Infant deaths per 1000 live births in 2017*

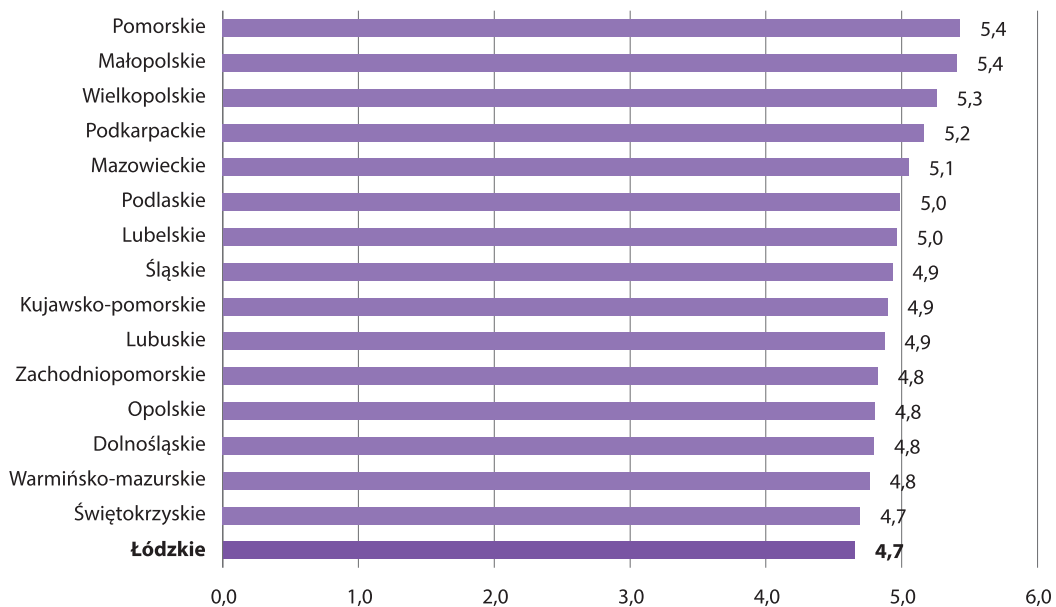
Łódzkie należy do 9 województw, w których w 2017 r. notowano ujemny przyrost naturalny, a wartość wskaźnika lokuje je na ostatniej pozycji, jako region o najniższym przyroście naturalnym.

Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2017 r. Chart 4. *Natural increase per 1000 population in 2017*

W łódzkich urzędach stanu cywilnego od stycznia do grudnia 2017 r. zarejestrowano 11542 nowo zawarte małżeństwa, tj. o 170 mniej niż przed rokiem i jest to pierwszy od trzech lat spadek liczby zawieranych małżeństw. Liczba nowo zawartych małżeństw w województwie łódzkim w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. na poziomie 4,7 była, podobnie jak w roku poprzednim, jedną z najniższych w kraju. Systematycznie też rośnie liczba rozwodów, w 2017 r. rozwiódło się 4420 par, czyli o 334 więcej niż w roku poprzednim.

Wykres 5. Małżeństwa na 1000 ludności w 2017 r.

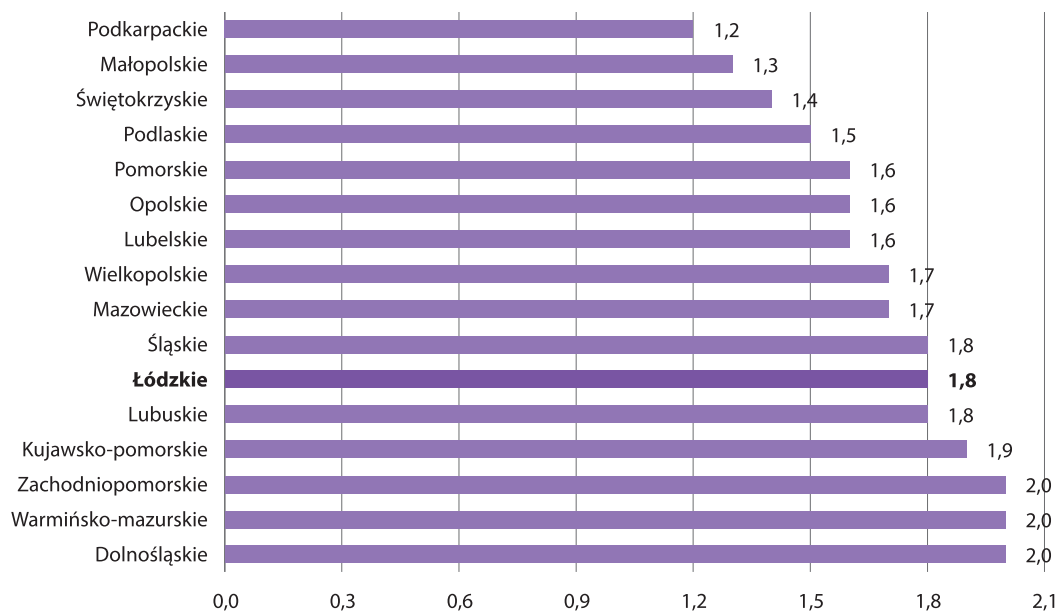
Chart 5. Marriages per 1000 population in 2017

Pod względem liczby małżeństw na 1000 ludności łódzkie zajmuje ostatnią lokatę wśród województw, przy niewielkim zróżnicowaniu wskaźników.

Wykres 6. Rozwody na 1000 ludności w 2017 r.

Chart 6. Divorces per 1000 population in 2017

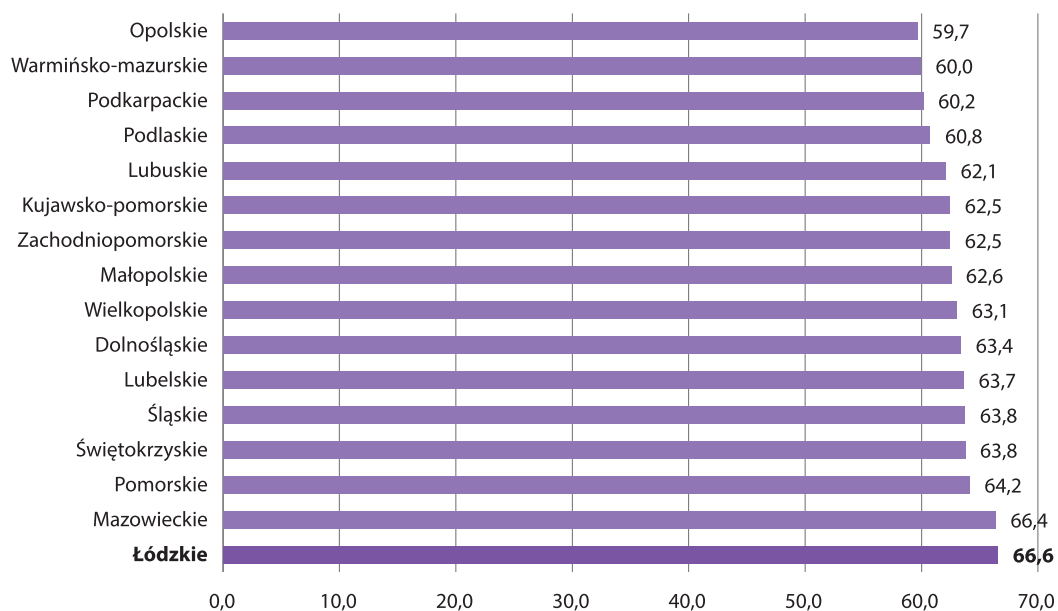

Województwo łódzkie z relatywnie wysokim współczynnikiem rozwodów zajmuje 11 pozycję wśród województw uporządkowanych według rosnącego poziomu natężenia rozwodów.

Nastąpiły dalsze przesunięcia w strukturze mieszkańców według wieku, świadczące o postępującym procesie starzenia się populacji. Odsetek osób w wieku poniżej 25 lat w ludności ogółem zmniejszył się do poziomu 24,3% (wobec 24,6% w 2016 r.), przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku 65 lat i więcej – z 18,3% do 18,9%. Rezultatem tych zmian było pogorszenie wskaźnika obciążenia demograficznego – liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 64,7 w 2016 r. do 66,6 w 2017 r.

Wykres 7. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 7. Population at non-working age per 100 persons of working age in 2017 As of 31 XII

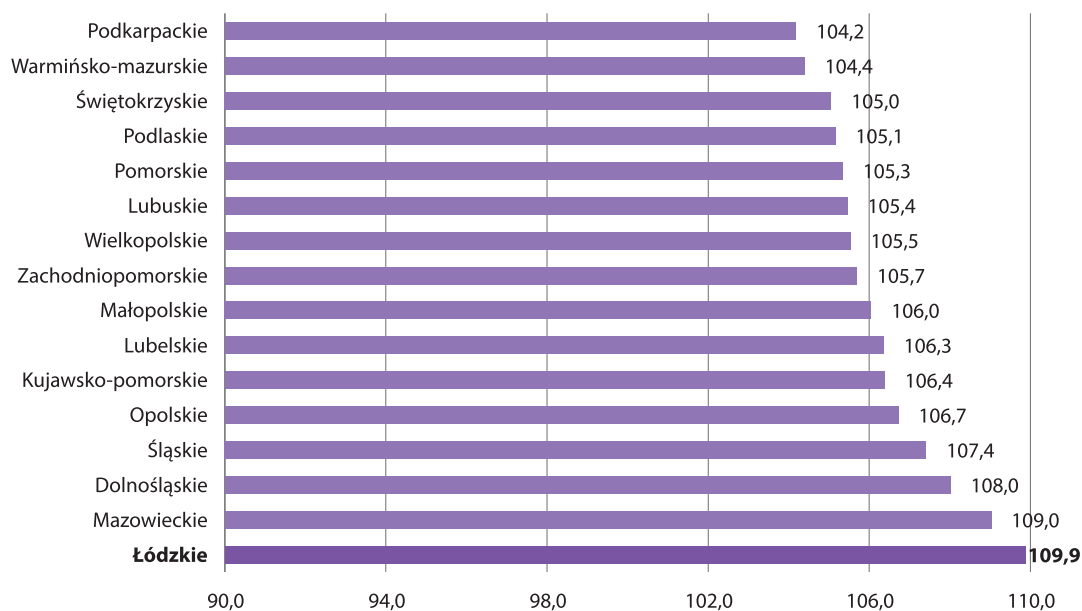

Województwo łódzkie charakteryzuje się najwyższym obciążeniem demograficznym: na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada tu prawie 67 osób w wieku nieprodukcyjnym – o 7 osób więcej niż w opolskim, o najkorzystniejszych proporcjach funkcjonalnych grup wieku.

W 2017 r. statystyczny mieszkaniec województwa łódzkiego miał przeciętnie 42,2 lata, czyli nieznacznie więcej niż w roku 2016, w którym mediana wieku wynosiła 41,9. Dla mężczyzn parametr ten wyniósł 40 lat, dla kobiet natomiast (z racji dłuższego trwania życia) ponad 44 lata. Kobiety stanowią 52% populacji, dlatego też zgodnie ze wskaźnikiem feminizacji za rok 2017, na 100 mężczyzn zamieszkujących województwo łódzkie przypadało 110 kobiet.

**Wykres 8. Współczynnik feminizacji w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

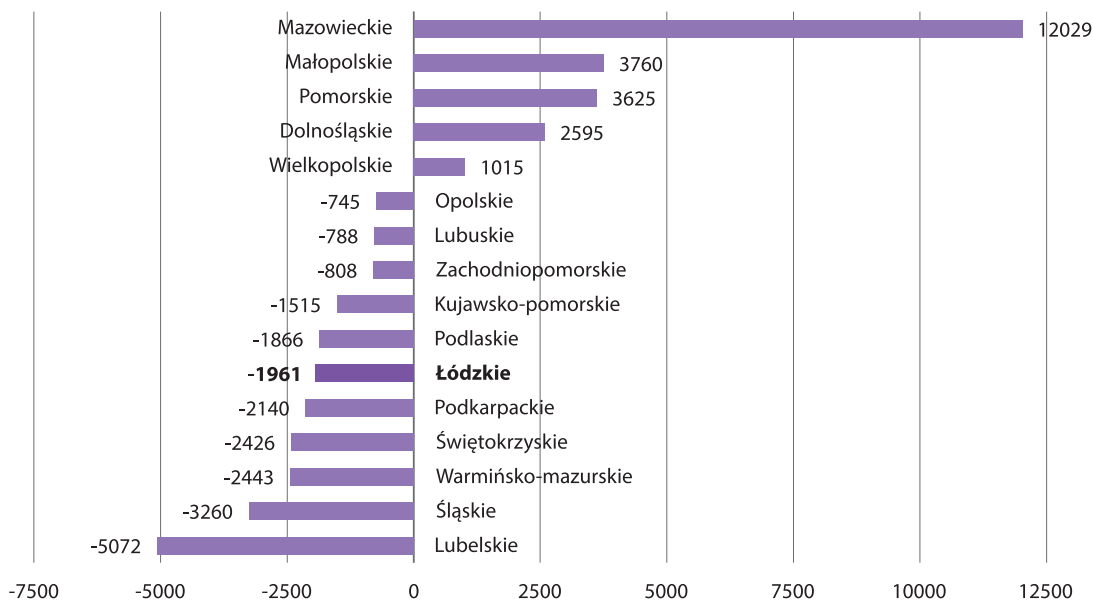
*Chart 8. Femininity ratio in 2017
As of 31 XII*

Wartość współczynnika feminizacji lokuje województwo łódzkie na ostatniej pozycji wśród województw, po mazowieckim, ze zbliżoną wartością (109,0). Najkorzystniejsze proporcje płci, ale również z przewagą kobiet, wystąpiły w podkarpackim i warmińsko-mazurskim (współczynniki na poziomie odpowiednio 104,2 i 104,4).

Saldo migracji na pobyt stały osiągnęło w województwie łódzkim w 2017 r. wartość minus 1789, co oznacza, że podobnie jak w roku poprzednim, liczba emigrujących z województwa łódzkiego była większa niż liczba przybyłych na pobyt stały. W ruchu międzywojewódzkim z województwa łódzkiego zameldowało się 4298 osób, a wymeldowało się 6259, a saldo migracji wewnętrznych wynosiło minus 1961.

Wykres 9. Saldo migracji wewnętrznych w 2017 r.
 Chart 9. Net internal migration in 2017

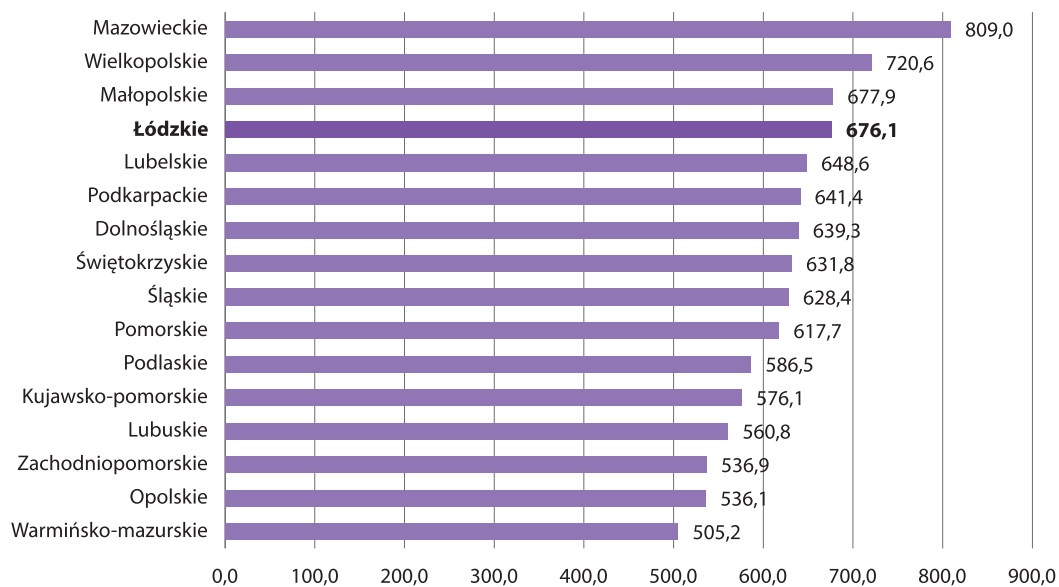
Łódzkie należy do grupy województw, w których notowany jest ubytek migracyjny (ujemne saldo migracji wewnętrznych). Nadwyżka wymeldowujących się na pobyt stały w ruchu wewnętrznym nad liczbą napływających na teren województwa łódzkiego na poziomie 1961 osób w 2017 r. uplasowała łódzkie na środkowej pozycji wśród województw o ujemnym saldzie migracji wewnętrznych.

W skali roku poprawie uległa sytuacja na łódzkim rynku pracy. Wzrosła liczba pracujących oraz ich wynagrodzenia, ograniczeniu uległo zjawisko bezrobocia.

Liczba pracujących w województwie łódzkim wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 2,5% i wyniosła 100,5 tys. osób (wobec 980,4 tys. w 2016 r.). Wzrost ten przełożył się na zwiększenie liczby pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – z 650 w roku 2016 do 676 w 2017 r. Wśród innych województw łódzkie uplasowało się pod tym względem na 4 pozycji.

**Wykres 10. Pracujący^a na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

*Chart 10. Employed persons^a per 1000 persons at working age in 2017
As of 31 XII*

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
a By actual workplace and kind of activity; including employed persons on private farms in agriculture.

W końcu grudnia 2017 r. w powiatowych urzędach pracy województwa łódzkiego zarejestrowanych było 72,7 tys. bezrobotnych, czyli o 18,4 tys. mniej niż przed rokiem. W efekcie odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 pracujących z 93 w roku 2016 na 72 w 2017 r.

Wskaźnik natężenia bezrobocia na poziomie 72 osoby na 1000 pracujących ułożył łódzkie na środkowej pozycji wśród województw przy dużej zmienności – od 38 w wielkopolskim, do 133 w warmińsko-mazurskim.

**Tabela 4. Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy
Stan w dniu 31 XII**

Table 4. Registered unemployed persons, unemployment rate and job offers
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers			
Bezrobotni zarejestrowani Registered unemployed persons	131 617	91 041	72 662
mężczyźni men	65 360	44 925	35 028
kobiety women	66 257	46 116	37 634
Oferty pracy Job offers	1 345	4 002	5 384
Bezrobotni na 1 ofertę pracy Unemployed per 1 job offer	98	23	13
W % ogółu bezrobotnych In % of total unemployed persons			
Dotychczas niepracujący Previously not employed	15,9	10,7	10,0
Posiadający prawo do zasiłku Possessing benefit rights	17,0	13,5	14,1
Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	12,2	8,5	6,7

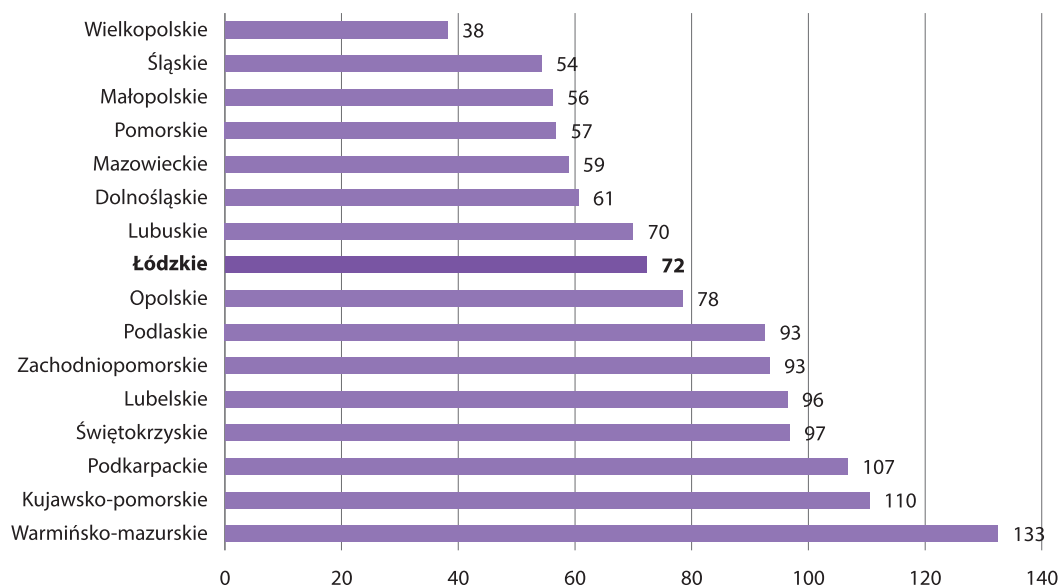
Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

W populacji bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (18,2 tys.), a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się, w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,2 p. proc., do 25,1%. W skali roku najbardziej zwiększył się odsetek osób bezrobotnych w wieku 35-44 lata (o 1,3 p. proc., tj. do 24,4 %), natomiast w największym stopniu zmniejszył się udział bezrobotnych w wieku do 24 lat (o 1,2 p. proc., tj. do 10,0%).

**Wykres 11. Bezrobotni zarejestrowani na 1000 pracujących w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

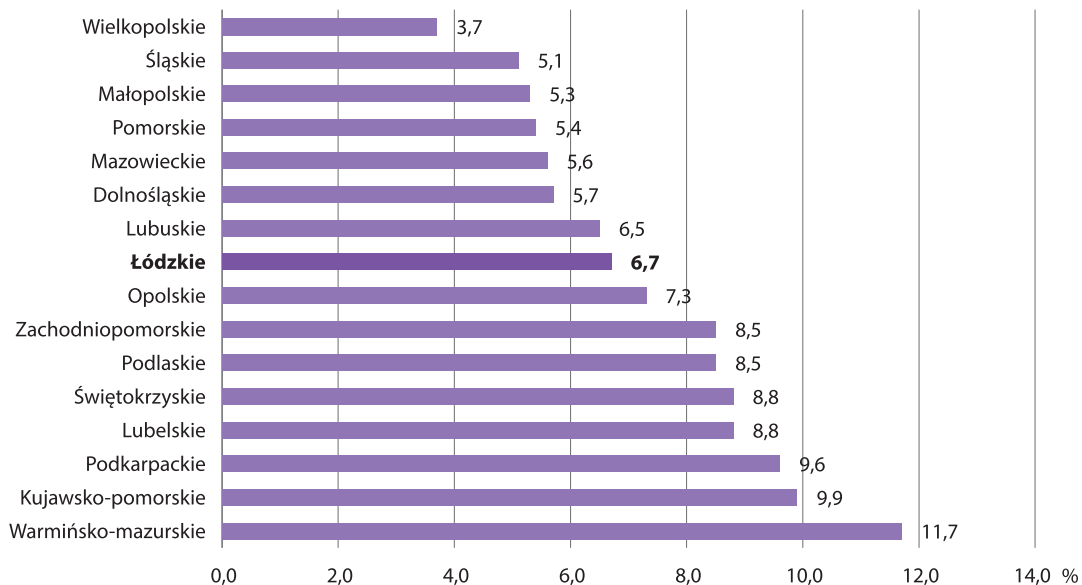
*Chart 11. Registered unemployed persons per 1000 employed persons in 2017
As of 31 XII*

Stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 6,7% i była o 1,6 p. proc. niższa niż w 2016 r., a liczba ofert pracy w województwie łódzkim zwiększyła się o ponad 30%, z 4002 w roku poprzednim do 5384 w 2017 r.

Wykres 12. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 12. Registered unemployment rate in 2017 As of 31 XII

Poziom stopy bezrobocia obserwowany w łódzkim w 2017 r. lokuje region na 8 pozycji wśród województw, przy znacznej rozpiętości wskaźnika – od 3,7% w wielkopolskim do 11,7% w warmińsko-mazurskim.

W 2017 r. odnotowano wzrost zarówno wynagrodzeń, jak i świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wzrosło w województwie łódzkim do poziomu 3925,97 zł, czyli o 5,8% (wobec wzrostu o 3,9% w 2016 r.), a przeciętna miesięczna emerytura i renta zwiększyła się o 2,7% i osiągnęła wartość 1927,25 zł.

Tabela 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe

Table 5. Average monthly gross wages and salaries and gross retirement pay pension benefits

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
	w zł in zł		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto <i>Average monthly gross wages and salaries</i>	2 877,62	3 712,34	3 925,97
Przeciętna miesięczna emerytura wypłacana przez ZUS <i>Average monthly retirement pay paid by the Social Insurance Institution</i>	1 581,99	1 982,04	2 030,22
Przeciętna miesięczna renta z tytułu niezdolności do pracy wypłacona przez ZUS <i>Average monthly pension resulting from an inability to work paid by the Social Insurance Institution</i>	1 089,36	1 403,61	1 445,27
Przeciętna miesięczna emerytura i renta rolników indywidualnych ^a <i>Average monthly retirement pay and pension of farmers^a</i>	940,86	1 170,59	1 187,40

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

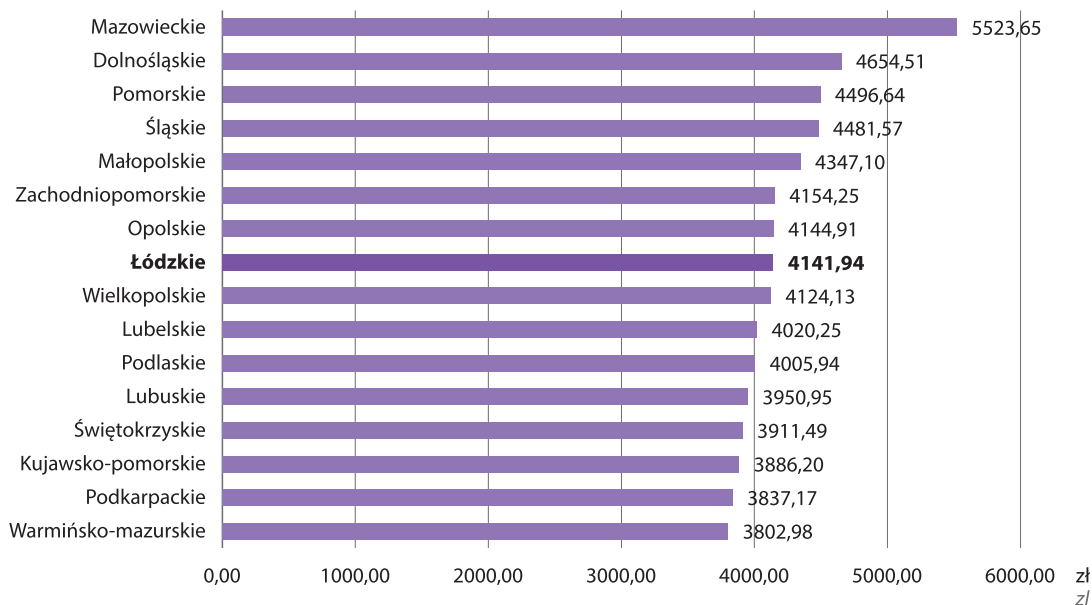
Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in the case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

Wykres 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2017 r.

Chart 13. Average monthly gross wages and salaries in 2017

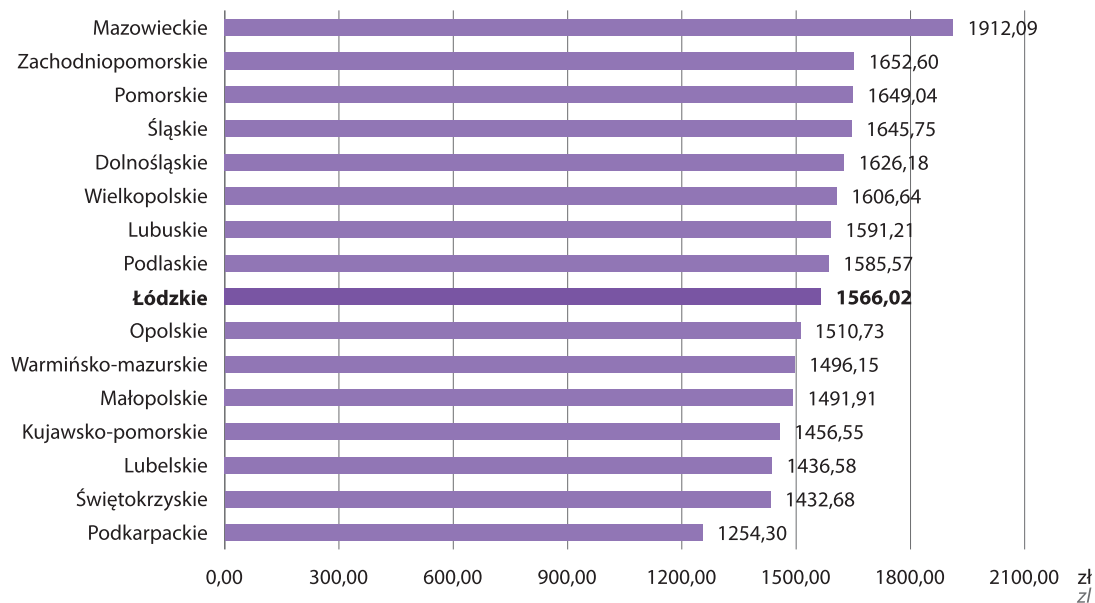
Pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto łódzkie zajęło 8 pozycję wśród województw, a jego wartość stanowiła 91,5% wartości przeciętnego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w 2017 r. w gospodarstwach domowych zwiększył się o 7,4% i wyniósł 1566,02 zł, w rezultacie wzrosły także, o 8,9%, przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, do poziomu 1313,49 zł (wobec 1205,71 zł w 2016 r.).

Ponad połowę dochodu rozporządzalnego przypadającego na osobę w gospodarstwach domowych w województwie łódzkim stanowiły dochody z pracy najemnej. W 2017 r. ich udział wynosił 51,4% wartości dochodu rozporządzalnego, co było porównywalne ze stanem sprzed roku. Wyraźnie zmniejszyły się zarówno udział (z 3,9% do 2,8%) jak też wartość (o jedną czwartą z 57,44 zł do 43,39 zł) środków składających się na dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych pochodzących z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. Zwiększyła się wartość środków ze świadczeń społecznych oraz z pracy na własny rachunek, a także ich udział w sumie dochodu rozporządzalnego.

Tabela 6. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych
Table 6. Average monthly per capita available income of households

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010		2016		2017	
	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>
Dochód rozporządzalny <i>Available income</i>	1 178,73	100,0	1 458,23	100,0	1 566,02	100,0
w tym: <i>of which:</i>						
z pracy najemnej <i>from hired work</i>	594,75	50,5	752,60	51,6	804,65	51,4
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie <i>from a private farm in agriculture</i>	55,10	4,7	57,44	3,9	43,39	2,8
z pracy na własny rachunek <i>from self-employment</i>	118,86	10,1	118,22	8,1	131,10	8,4
ze świadczeń społecznych <i>from social benefits</i>	353,17	30,0	459,84	31,5	516,73	33,0

Wykres 14. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w 2017 r. Chart 14. *Average monthly per capita available income in 2017*

W przekroju terytorialnym województwo łódzkie zajęło pod względem wartości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego 9 pozycję, przy wyrównanych wartościach wskaźnika, poza skrajnymi: w podkarpackim miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę stanowił niespełna 66% dochodu przypadającego na 1 osobę w województwie mazowieckim.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2017 r. wynosiły 1313,49 zł i były o 8,9% wyższe niż w roku 2016. W 2017 r. zmniejszył się udział m.in. wydatków na transport o 0,9 p. proc., na odzież i obuwie – o 0,5 p. proc. oraz na żywność i napoje alkoholowe – o 0,4 p. proc. Zwiększył się natomiast udział wydatków na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii – o 1,0 p. proc. oraz na zdrowie – o 0,6 p. proc.

Tabela 7. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych
Table 7. Average monthly per capita expenditures of households

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010		2016		2017	
	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	w zł <i>in zł</i>	w odsetkach <i>in percent</i>
Wydatki ogółem ^a <i>Total expenditures^a</i>	1 049,80	100,0	1 205,71	100,0	1 313,49	100,0
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b <i>of which consumer foods and services^b</i>	995,98	94,9	1 151,77	95,5	1 248,93	95,1
w tym: <i>of which:</i>						
żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	245,61	23,4	273,46	22,7	293,52	22,3
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages and tobacco</i>	28,31	2,7	27,76	2,3	28,04	2,1
odzież i obuwie <i>clothing and footwear</i>	55,20	5,3	73,71	6,1	73,08	5,6
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	201,89	19,2	217,05	18,0	249,09	19,0
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego <i>furnishings, household equipment and routine maintenance of the house</i>	50,23	4,8	59,91	5,0	72,04	5,5
zdrowie <i>health</i>	52,28	5,0	64,65	5,4	78,62	6,0
transport <i>transport</i>	100,59	9,6	117,31	9,7	115,75	8,8
łączość ^c <i>communication^c</i>	43,99	4,2	55,01	4,6	56,70	4,3
rekreacja i kultura ^d <i>recreation and culture^d</i>	82,62	7,9	86,65	7,2	89,91	6,8
edukacja ^e <i>education^e</i>	15,21	1,4	10,16	0,8	10,14	0,8
restauracje i hotele <i>restaurants and hotels</i>	27,53	2,6	52,15	4,3	55,91	4,3
inne towary i usługi <i>miscellaneous foods and services</i>	69,87	6,7	88,00	7,3	93,74	7,1

a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie.

b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków.

c Od 2013 r. łącznie z wydatkami za usługi internetowe.

d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe.

e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Including expenditures for life insurance.

b Including pocket money not considered in items by types of expenditures.

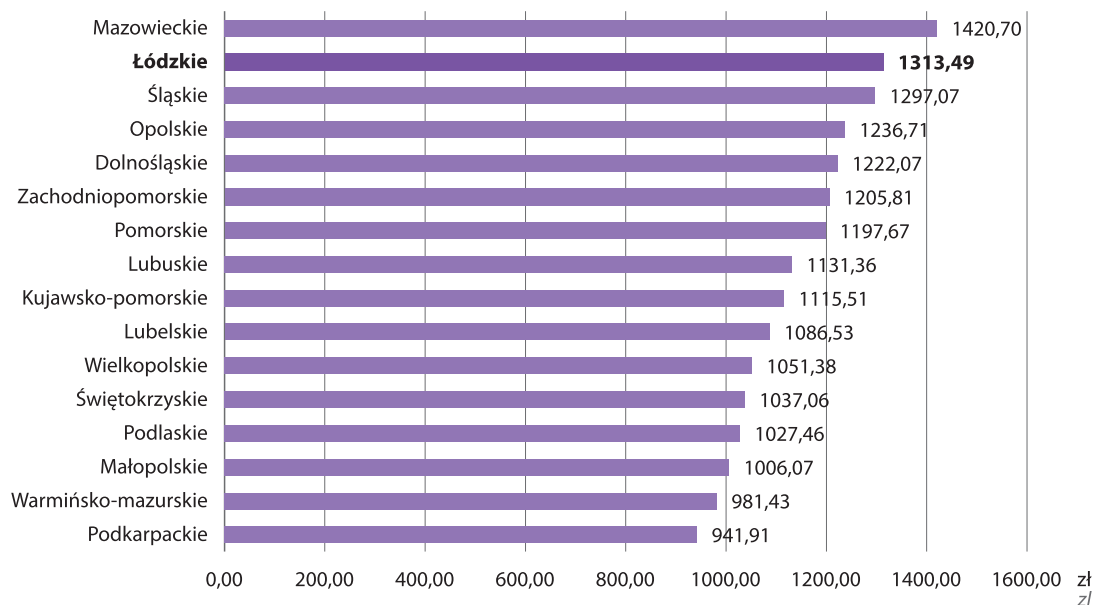
c Since 2013 including expenditures for Internet services.

d Since 2013 excluding expenditures for Internet services.

e Including pre-school education.

Wykres 15. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w 2017 r.

Chart 15. Average monthly per capita expenditures in 2017

Kwota wydatkowana miesięcznie na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie łódzkim w 2017 r. była jedną z najwyższych w kraju (2 lokata wśród województw). Była o 107,21 zł niższa niż w mazowieckim i o 371,57 zł wyższa niż wydatkowana w podkarpackim, które zajęło najniższe miejsce wśród województw.

W 2017 r. mieszkańiec województwa łódzkiego przeciętnie spożywał 6,06 kg pieczywa i produktów zbożowych miesięcznie, w porównaniu z rokiem 2016 było to o 0,1 kg mniej na osobę. Spożycie mięsa wynosiło 5,67 kg na osobę na miesiąc, czyli o 0,11 kg więcej, spożycie ryb i owoców morza wyniosło 0,32 kg, podobnie jak rok wcześniej. Nie zmieniło się spożycie owoców – przeciętnie 3,79 kg na miesiąc, nieznacznie zmalało spożycie warzyw – z 9,04 kg do 8,98 kg. Wzrosło spożycie jaj i wynosiło przeciętnie 12,57 szt. na osobę na miesiąc, mniej w 2017 r. spożywano cukru – statystycznie 1,16 kg na osobę (1,21 kg w 2016 r.).

Tabela 8. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Table 8. Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg <i>Bread and cereals^a in kg</i>	7,31	6,16	6,06
Mięso ^b w kg <i>Meat^b in kg</i>	5,86	5,56	5,67
Ryby i owoce morza ^c w kg <i>Fish and seafood^c in kg</i>	0,47	0,32	0,32
Mleko ^d w l <i>Milk^d in l</i>	3,20	2,86	2,74
Sery ^e w kg <i>Cheese^e in kg</i>	0,96	0,87	0,88
Jaja w szt <i>Eggs in units</i>	13,89	12,38	12,57
Oleje i tłuszcze ^f w kg <i>Oils and fats^f in kg</i>	1,30	1,11	1,11
w tym masło <i>of which butter</i>	0,25	0,28	0,27
Owoce ^g w kg <i>Fruit^g in kg</i>	3,49	3,79	3,79
Warzywa w kg <i>Vegetables in kg</i>	10,37	9,04	8,98
w tym ziemniaki <i>of which potatoes</i>	5,12	3,84	3,56
Cukier w kg <i>Sugar in kg</i>	1,49	1,21	1,16

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej.

b Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”).

c Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych.

d Bez zagęszczonego i w proszku.

e Od 2013 r. bez serów słodkich.

f Od 2013 r. bez boczku surowego.

g Od 2013 r. łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour.

b Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”).

c Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2013 excluding canned fish.

d Excluding condensed and powdered milk.

e Since 2013 excluding sweet cottage cheese.

f Since 2013 excluding raw bacon.

g Since 2013 including seeds and edible kernel.

W kontekście wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania, w porównaniu z rokiem 2016, w województwie łódzkim w 2017 r. mniej gospodarstw domowych zadeklarowało posiadanie urządzeń RTV, między innymi: odbiornika telewizyjnego – 96,9% ogółu (mniej o 0,3 p. proc.), urządzeń do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej – 65,4% (mniej o 0,1 p. proc.), zestawu kina domowego – 11,5% (mniej o 1,1 p. proc.), sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku – 67,7% (mniej o 3,4 p. proc.) oraz odtwarzacza DVD – 30,4% (mniej o 6,2 p. proc.). W większości gospodarstw domowych znajdowały się telefony komórkowe – w 96,6% ogółu (więcej o 0,2 p. proc.), automaty pralnicze – 94,5% (więcej o 0,1 p. proc.) oraz chłodziarki lub chłodziarko-zamrażarki – 98,9% (o 0,2 p. proc. mniej). Niezbyt rozpowszechnione było posiadanie zmywarki do naczyń – posiadała ją 27,7% gospodarstw domowych (o 0,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej). Samochód osobowy posiadało 63,8% gospodarstw domowych (o 1,1 p. proc. mniej), a komputer osobisty z dostępem do Internetu 70,8% (o 1,0 p. proc. mniej).

Tabela 9. Wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a
Table 9. Households furnished with selected durable goods^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
	w % ogółu gospodarstw domowych <i>in % of total households</i>		
Odbiornik telewizyjny <i>Television set</i>	98,6	97,2	96,9
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej <i>Satellite or cable television equipment</i>	66,5	65,5	65,4
Zestaw kina domowego <i>Home theatre system</i>	14,9	12,6	11,5
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b <i>Equipment for reception, recording and reproduction of sound^b</i>	x	71,1	67,7
Odtwarzacz DVD <i>DVD player</i>	52,9	36,6	30,4
Komputer osobisty z dostępem do Internetu <i>Personal computer with access to the Internet</i>	52,3	71,8	70,8
Telefon komórkowy <i>Mobile phone</i>	87,6	96,4	96,6
Automat pralniczy <i>Automatic washing machine</i>	85,8	94,4	94,5
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka <i>Refrigerator, fridge-freezer</i>	97,9	99,1	98,9
Zmywarka do naczyń <i>Dishwasher</i>	13,1	28,4	27,7
Samochód osobowy <i>Passenger car</i>	57,5	64,9	63,8

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

b Includes radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

Znaczej poprawie uległy wskaźniki dotyczące zagrożenia ubóstwem. Odsetek osób w gospodarstwach domowych województwa łódzkiego o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej poziomu minimum egzystencji) obniżył się z 2,7% w 2016 r. do 2,1% w 2017 r. Na niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się również wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym (pokazującego odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych) i wyniosła 7,2% (wobec 9,3% w 2016 r.). W 2017 r. poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło 5,2% osób (spadek o 3,9 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego).

Tabela 10. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych
 Table 10. At-risk-of-poverty rates in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:			
relatywnej granicy ubóstwa ^a relative poverty threshold ^a	12,5	9,3	7,2
ustawowej granicy ubóstwa ^b "legal" poverty threshold ^b	5,2	9,1	5,2
minimum egzystencji ^c subsistence minimum ^c	3,9	2,7	2,1

a Ustalanej na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ekwiwalentnych gospodarstw domowych.

b Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

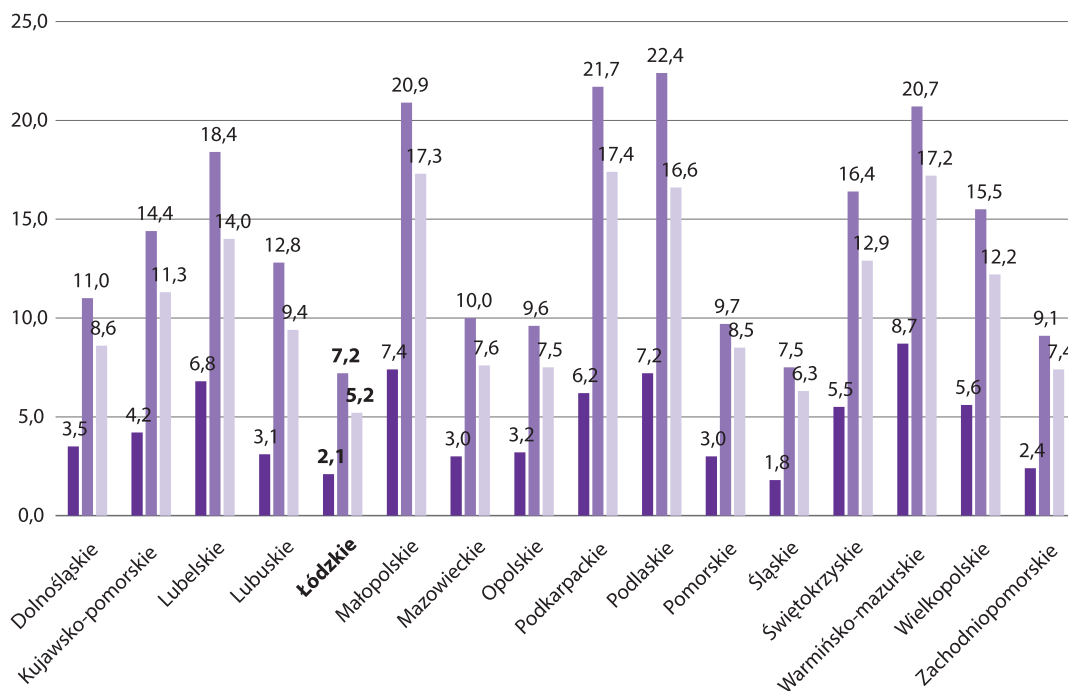
c Minimum egzystencji uznaje się za granicę ubóstwa skrajnego. Za punkt wyjścia ustalenia granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji szacowany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego.

a Set at 50% of the mean equivalised monthly household expenditures.

b The amount, which according to the social assistance act provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.

c The subsistence minimum is recognized to be the extreme poverty line. The starting point adopted for determination of the extreme poverty line is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for 1-person employee's household.

Wykres 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w 2017 r.
 Chart 16. At-risk-of-poverty rates in households in 2017

% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej:

% of persons in households with expenditures below:

■ granicy ubóstwa skrajnego
extreme poverty threshold

■ relatywnej granicy ubóstwa
relative poverty threshold

■ "ustawowej" granicy ubóstwa
"legal" poverty threshold

Województwo łódzkie w zestawieniu z pozostałymi województwami wypadło bardzo korzystnie – wskaźniki analizowanych wszystkich trzech typów ubóstwa w roku 2017 były na bardzo niskim poziomie, co plasowało łódzkie w ścisłej czołówce.

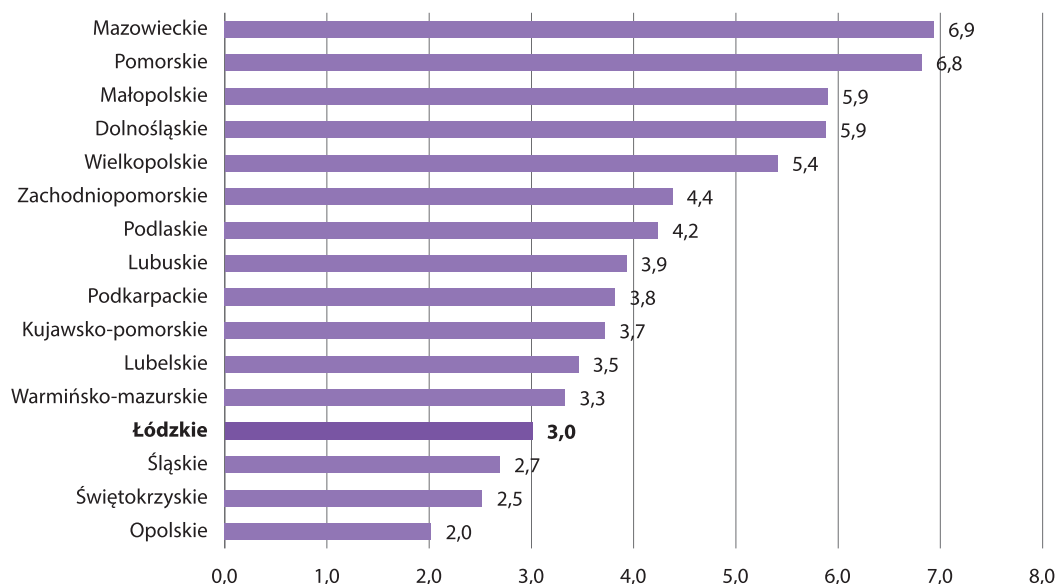
W 2017 r. zanotowano pozytywne zmiany w zakresie warunków mieszkaniowych w województwie łódzkim. Korzystniej, w porównaniu z rokiem poprzednim, kształtowała się sytuacja na rynku budownictwa mieszkaniowego. W województwie łódzkim oddano do użytkowania 7473 mieszkania, tj. o 5,8% więcej niż przed rokiem. Ponad dwie trzecie z nich to mieszkania indywidualne (67,3%), a 29,5% oddanych do użytkowania mieszkań przeznaczonych było na sprzedaż lub wynajem.

Tabela 11. Mieszkania oddane do użytkowania

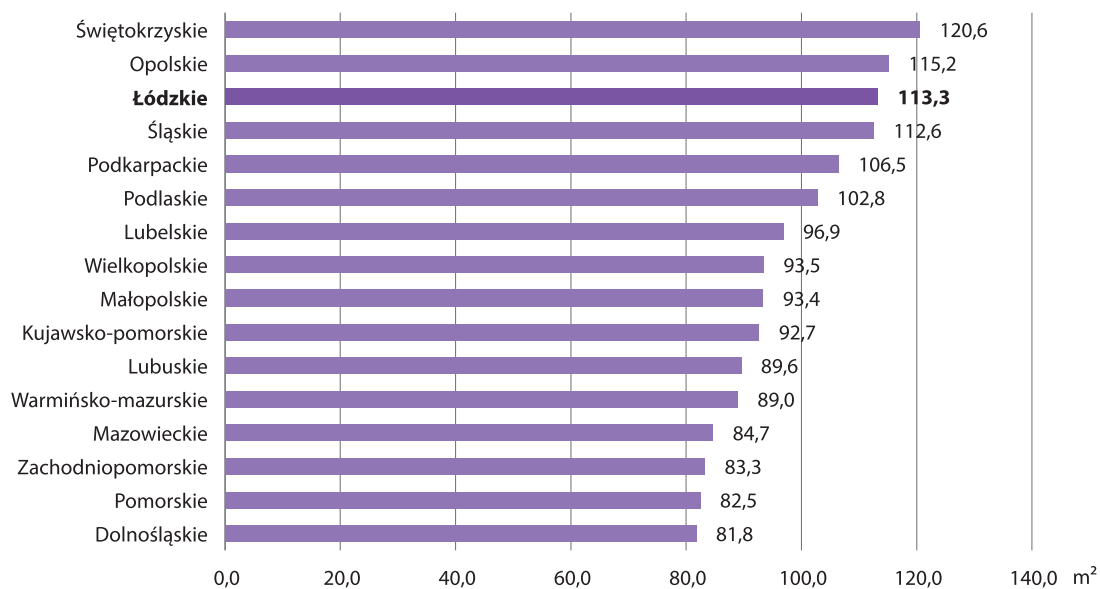
Table 11. *Dwellings completed*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
Mieszkania <i>Dwellings</i>	6 957	7 065	7 473
spółdzielcze <i>cooperative</i>	114	48	150
komunalne (gminne) <i>municipal (gmina)</i>	405	178	33
zakładowe <i>company</i>	9	25	-
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem <i>for sale or rent</i>	2 394	1 771	2 201
społeczne czynszowe <i>public building society</i>	124	8	61
indywidualne <i>private</i>	3 911	5 035	5 028
Mieszkania na 1000 ludności <i>Dwellings per 1000 population</i>	2,7	2,8	3,0
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw <i>Dwellings per 1000 marriages</i>	479	603	647
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>Average useful floor area per dwelling in m²</i>	112,7	111,9	113,3

Wskaźnik mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w województwie łódzkim w 2017 r. był wyższy niż rok wcześniej i wynosił 3,0 (wobec 2,8 w 2016 r.), co w skali kraju plasowało łódzkie na 13 pozycji. Taką samą pozycję wśród województw zajęło łódzkie w odniesieniu do wartości wskaźnika mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw – w 2017 r. wynosił on 647 wobec 603 rok wcześniej.

Wykres 17. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2017 r. Chart 17. *Dwellings completed per 1000 population in 2017*

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania wzrosła ze 111,9 m² w 2016 r. do 113,3 m² w roku 2017. Była to jedna z wyższych wartości w kraju i uplasowała województwo łódzkie na 3 pozycji.

Wykres 18. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w 2017 r. Chart 18. *Average useful floor area per dwelling completed in 2017*

W wyniku korzystnej sytuacji na rynku budowlanym, zasoby mieszkaniowe w województwie łódzkim w 2017 r. zwiększyły się o 0,6% i w końcu roku wyniosły 1016,3 tys. mieszkań.

**Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 XII**

Table 12. Dwelling stocks^a
As of 31 XII

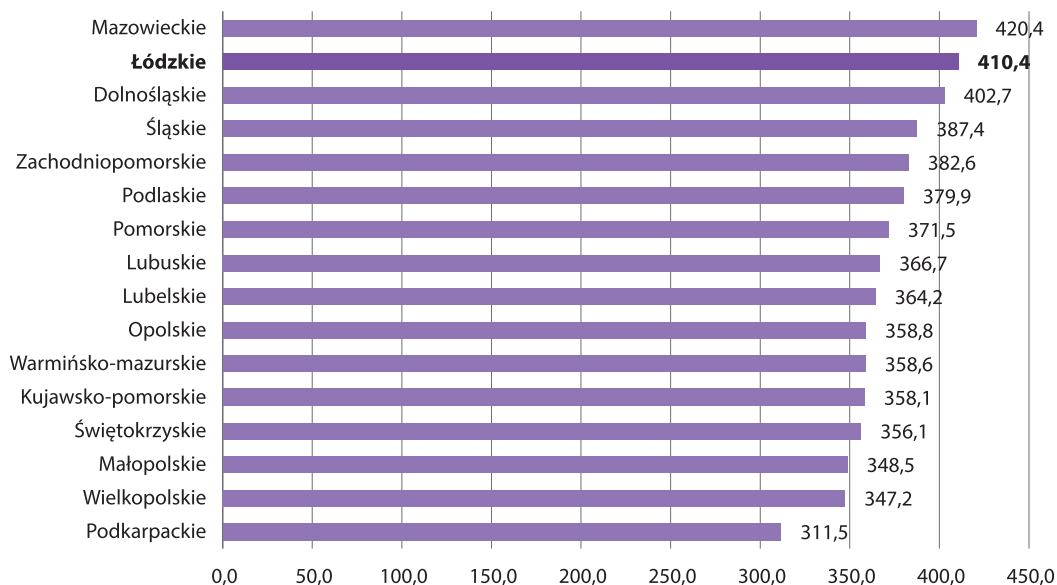
Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Mieszkania w tys. Dwellings in thous.	975,9	1 009,9	1 016,3
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thous.	3 481,5	3 633,0	3 661,3
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thous. m ²	65 715,1	69 591,3	70 318,2
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	383,9	406,3	410,4
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:			
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,57	3,60	3,60
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :			
1 mieszkania per dwelling	67,3	68,9	69,2
na 1 osobę per person	25,8	28,0	28,4
liczba osób na: number of persons:			
1 mieszkanie per dwelling	2,61	2,46	2,44
na 1 izbę per room	0,73	0,68	0,68

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

W przeliczeniu na 1000 ludności zasoby mieszkaniowe zwiększyły się z 406,3 w roku 2016 do 410,4 w 2017 r. Wartość wskaźnika dała łódzkiemu 2 lokatę w kraju, po mazowieckim, w którym na 1000 ludności w 2017 r. przypadało 420,4 mieszkań. Wysoki poziom wskaźnika występuje w województwach dolnośląskim i śląskim. Od pozostałych województw wyraźnie odbiega województwo podkarpackie, ze wskaźnikiem na poziomie o prawie 1/4 niższym niż w mazowieckim.

**Wykres 19. Zasoby mieszkaniowe^a na 1000 ludności w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 22. Dwelling stocks^a per 1000 population in 2017
As of 31 XII

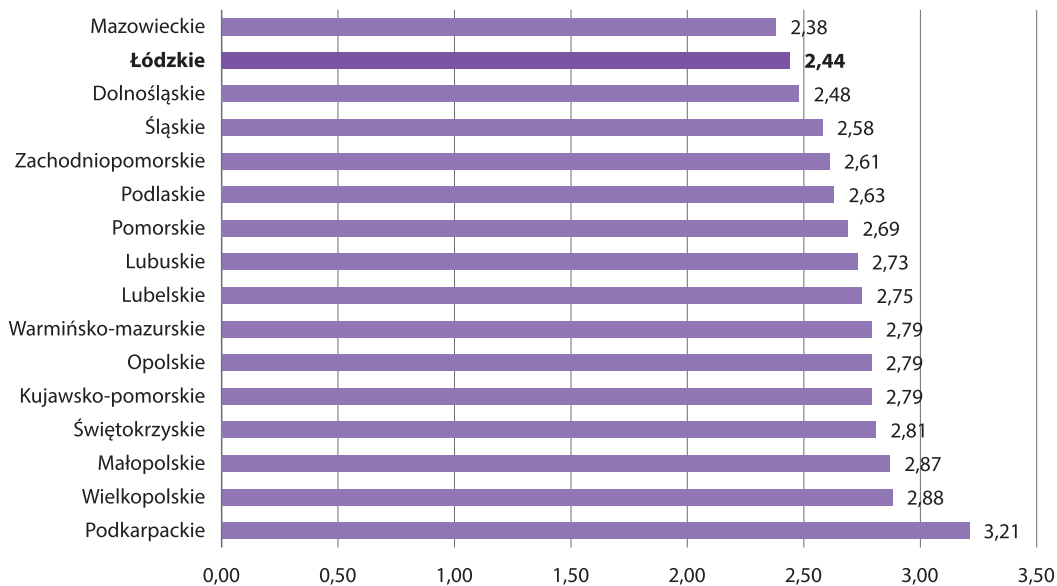

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w województwie wynosiła w 2017 r. 2,44, natomiast przeciętna liczba osób na 1 izbę w mieszkaniu to 0,68. W odniesieniu do wspomnianych wartości wskaźników województwo łódzkie zajęło odpowiednio 2 i 6 lokatę w kraju.

**Wykres 20. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie^a w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 20. Average number of persons per dwelling^a in 2017
As of 31 XII

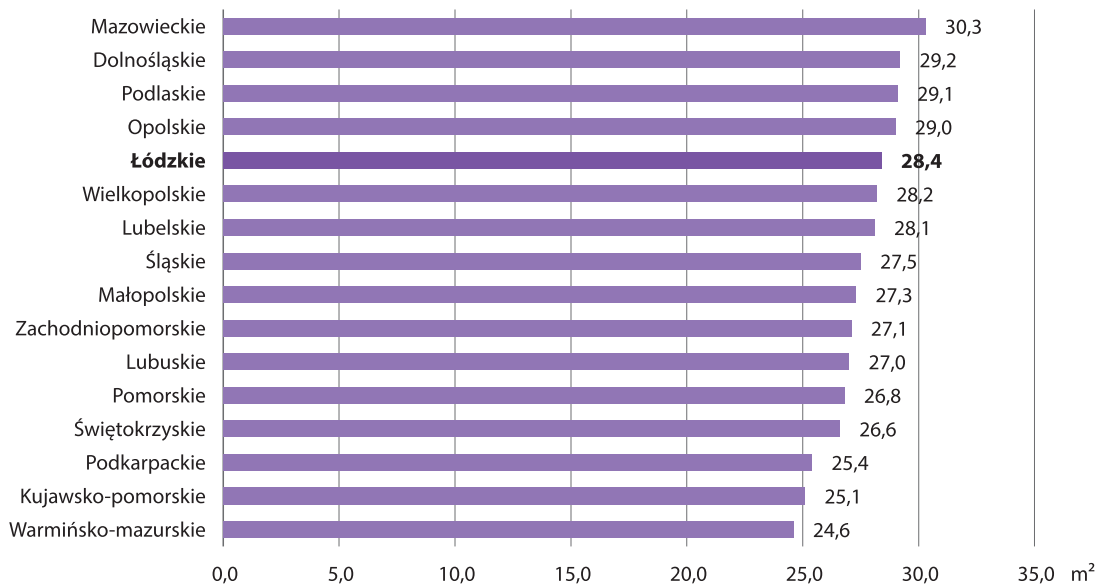

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

W 2017 r. w województwie łódzkim budowano mieszkania powierzchniowo większe niż w roku 2016, stąd przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w województwie łódzkim wyniosła 28,4 m² i była o 0,4 m² większa niż w roku poprzednim. W zestawieniu z pozostałymi województwami, z punktu widzenia wartości wskaźnika w 2017 r. łódzkie znalazło się na 5 pozycji w kraju.

Wykres 21. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania^a na 1 osobę w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 21. Average useful floor area of a dwelling^a per person in 2017 As of 31 XII

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

W skali roku poprawie uległy wskaźniki charakteryzujące wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje, głównie na obszarach wiejskich.

Biorąc pod uwagę wyposażenie mieszkań w instalacje, w województwie łódzkim w 2017 r. odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, łazienkę oraz centralne ogrzewanie był nieco niższy niż w pozostałych województwach. Dotyczy to zwłaszcza obszarów miejskich województwa łódzkiego, w których odsetki mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje w % ogółu mieszkań zamieszkałych praktycznie nie uległy zmianie w porównaniu z rokiem 2016.

**Tabela 13. Mieszkania wyposażone w instalacje^a
Stan w dniu 31 XII***Table 13. Dwellings fitted with installations^a
As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
	w % ogółu mieszkań zamieszkałych <i>in % of total inhabited dwellings</i>		
Miasta <i>Urban areas</i>			
Wodociąg <i>Water supply system</i>	97,0	97,2	97,2
Łazienka <i>Bathroom</i>	89,9	90,3	90,3
Centralne ogrzewanie <i>Central heating</i>	81,7	82,6	82,7
Wieś <i>Rural areas</i>			
Wodociąg <i>Water supply system</i>	88,5	89,0	89,1
Łazienka <i>Bathroom</i>	73,2	74,5	74,7
Centralne ogrzewanie <i>Central heating</i>	62,8	64,5	64,9

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Poza infrastrukturą mieszkaniową, poprawie uległy również jakość i nasycenie województwa infrastrukturą drogową. W skali roku długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie łódzkim zwiększyła się o 316 km, tj. 1,5%.

**Tabela 14. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 XII***Table 14. Hard surface public roads
As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
	w km <i>in km</i>		
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	18 648	20 395	20 711
Na 100 km ² powierzchni ogólnej w km <i>Per 100 km² of total area in km</i>	102,4	111,9	113,7
Na 10 tys. ludności <i>Per 10 thous. population</i>	73,3	82,1	83,6

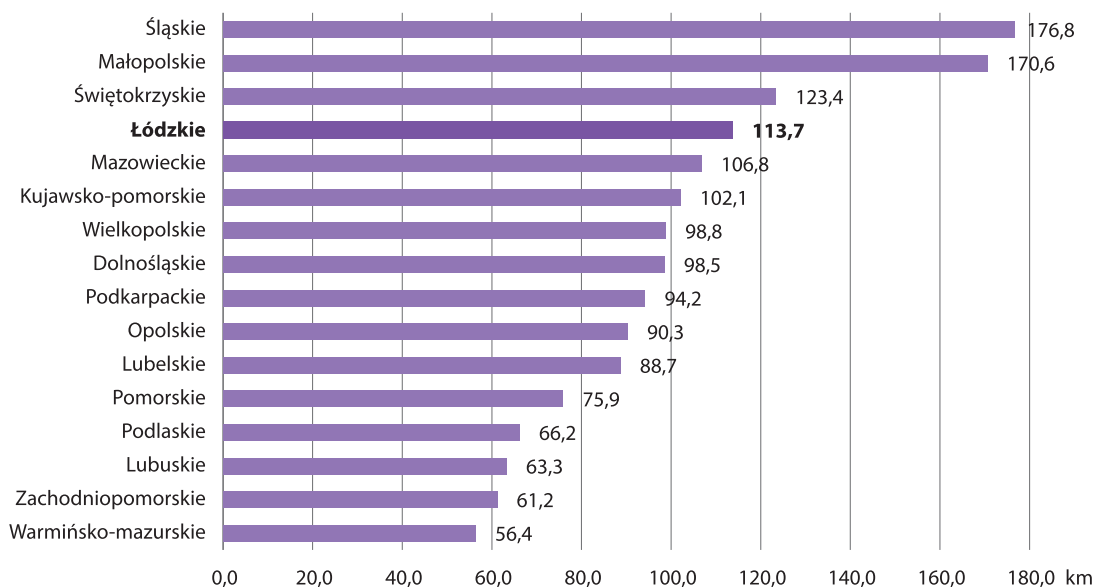
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

Pod względem długości dróg publicznych o twardej nawierzchni łódzkie lokuje się na korzystnej – 4 pozycji wśród województw. Na 100 km² powierzchni województwa w 2017 r. przypadało średnio 113,7 km dróg o nawierzchni twardej, przed rokiem było to 111,9 km.

Wykres 22. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 22. *Hard surface public roads per 100 km² of total area in 2017 As of 31 XII*

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

W przypadku długości linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych w 2017 r. nie odnotowano zmian w stosunku do roku 2016. Ich długość wynosiła 1080 km, a w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej było to 5,9 km. W zestawieniu województw łódzkie zajęło 10 miejsce.

Tabela 15. Linie kolejowe eksploatowane^a Stan w dniu 31 XII

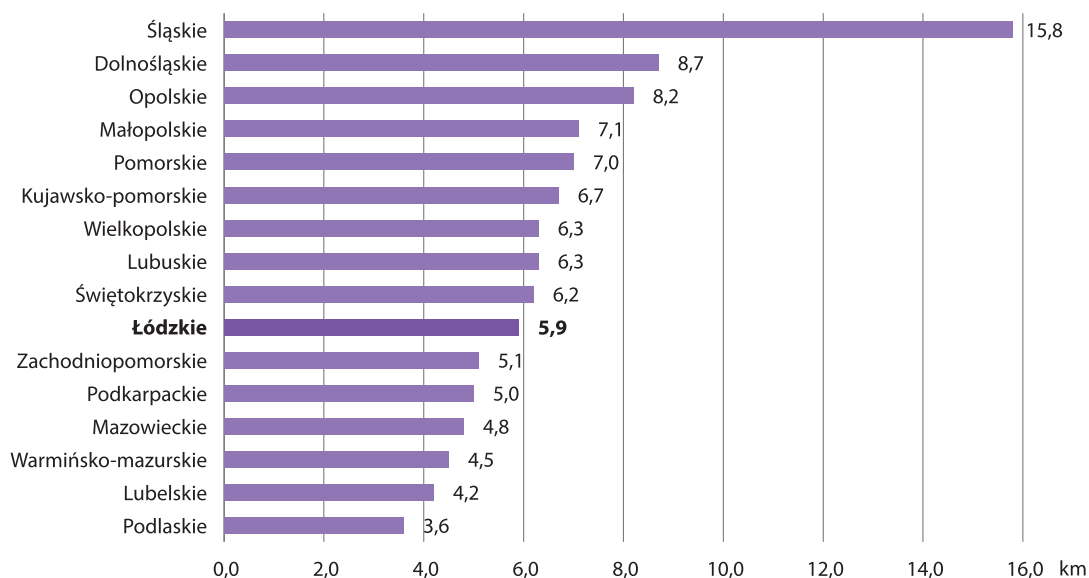
Table 15. *Railway lines operated^a As of 31 XII*

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
	w km in km		
Normalnotorowe Standard gauge	1 063	1 080	1 080
Na 100 km ² powierzchni ogólnej Per 100 km ² of total area	5,8	5,9	5,9

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów będących zarządcami sieci kolejowej.
^a Data concern PKP network and other entities managing railway network.

Wykres 23. Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe^a na 100 km² powierzchni ogólnej w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 23. Railway lines operated standard gauge^a per 100 km² of total area in 2017 As of 31 XII

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów będących zarządcami sieci kolejowej.
^a Data concern PKP network and other entities managing railway network.

W 2017 r. w województwie łódzkim liczba zarejestrowanych pojazdów wzrosła o 3,2%. Samochodów osobowych zarejestrowanych było o 48,8 tys. więcej niż w roku 2016, a liczba motocykli wzrosła o 4,4 tys.

Tabela 16. Pojazdy samochodowe i motocykle zarejestrowane^a Stan w dniu 31 XII

Table 16. Registered road vehicles and motorcycles^a As of 31 XII

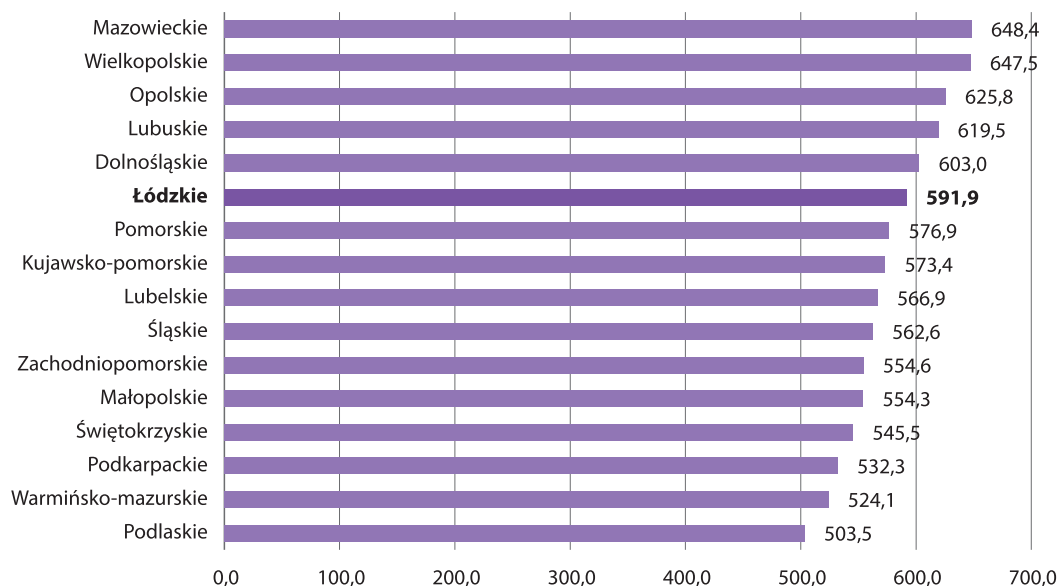
Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Samochody osobowe w tys. Passenger cars in thous.	1 140,0	1 416,9	1 465,7
Samochody osobowe na 1000 ludności Passenger cars per 1000 population	448,4	570,1	591,9
Motocykle w tys. Motorcycles in thous.	70,6	91,4	95,8
Motocykle na 1000 ludności Motorcycles per 1000 population	27,8	36,8	38,7

^a Według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji. Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.
^a Based on central vehicle register maintained by the Ministry of the Digital Affairs. Since 2011 including having temporary permission (for the period of 30 days) given at the end of the year.

W 2017 r. na 1000 mieszkańców województwa łódzkiego przypadały 592 samochody osobowe. Wynik ten uplasował łódzkie na 6 pozycji wśród pozostałych województw.

Wykres 24. Samochody osobowe zarejestrowane^a na 1000 ludności w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 24. Passenger cars registered^a per 1000 population in 2017 As of 31 XII

^a Według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji. Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku.

^a Based on central vehicle register maintained by the Ministry of the Digital Affairs. Including having temporary permission (for the period of 30 days) given at the end of the year.

Na terenie województwa łódzkiego w 2017 r. funkcjonowały 483 placówki pocztowe – o 3 więcej niż rok wcześniej a na jedną placówkę przypadało 5127 mieszkańców.

Tabela 17. Podstawowe usługi pocztowe Stan w dniu 31 XII

Table 17. Basic post-office services As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Placówki pocztowe ^a Postal offices ^a	464	480	483
Ludność na 1 placówkę pocztową ^a Population per postal office ^a	5 479	5 178	5 127
Telefoniczne łącza główne ^b w tys. Fixed main line ^b in thous.	526,9	268,5	214,2
Telefoniczne łącza główne ^b na 1000 ludności Fixed main line ^b per 1000 population	207,2	108,1	86,5

^a Dane dotyczą operatora wyznaczonego.

^b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

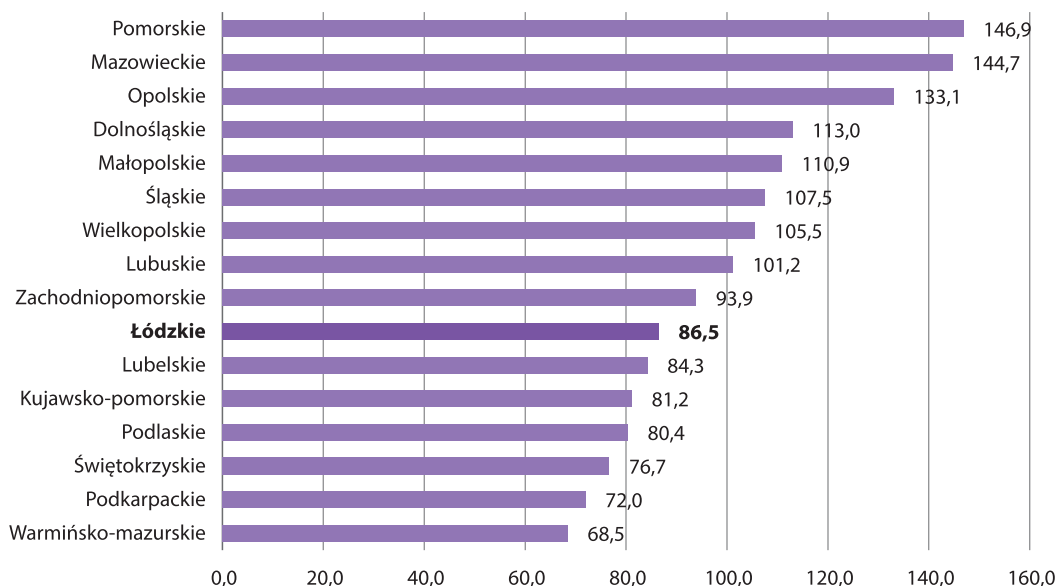
^a Data concern the designated operator.

^b Data concern operators of the public telecommunication network.

O jedną piątą w stosunku do 2016 r. zmniejszyła się ilość telefonicznych łączy głównych, w 2017 r. ich liczba wynosiła 214,2 tys. Na 1000 ludności przypadało 86,5 łączy głównych, co uplasowało łódzkie na 9 pozycji w wśród województw.

**Wykres 25. Telefoniczne łączy główne^a na 1000 ludności w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 25. Telephone main lines^a per 1000 population in 2017
As of 31 XII

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.
a Data concern operators of the public telecommunication network.

Jednym z czynników charakteryzujących aktywność gospodarczą jest liczba podmiotów gospodarczych, będąca podstawą wyznaczania wskaźników przedsiębiorczości. W zakresie aktywności gospodarczej w województwie łódzkim zaobserwowano korzystne zmiany. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w województwie łódzkim w ciągu roku wzrosła o 1,4% i w końcu 2017 r. wyniosła 245,9 tys.

Tabela 18. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON

Table 18. Entities of the national economy^a registered in the REGON register

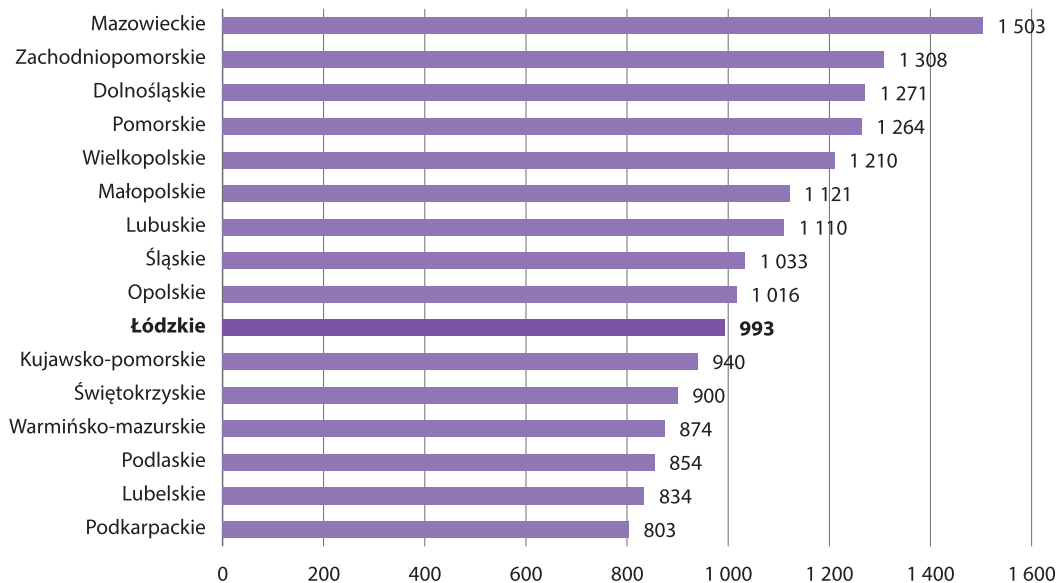
Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
OGÓŁEM (stan w dniu 31 XII): TOTAL (as of 31 XII):			
w tysiącach in thousands	230,9	243,3	245,9
na 10 tys. ludności per 10 thous. population	908	979	993
Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności Entities newly registered in the REGON register per 10 thous. population	99	82	82

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Na 10 tys. ludności przypadały 993 podmioty gospodarcze, co uplasowało województwo na 10 pozycji w zestawieniu województw. Warto dostrzec, że wartość wskaźnika dla łódzkiego jest relatywnie bardzo niska w odniesieniu nie tylko do mazowieckiego, ale także województw: zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, pomorskiego czy wielkopolskiego.

Wykres 26. Podmioty gospodarki narodowej^a w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 26. *Entities of the national economy^a in the REGON register^a per 10 thous. population in 2017 As of 31 XII*

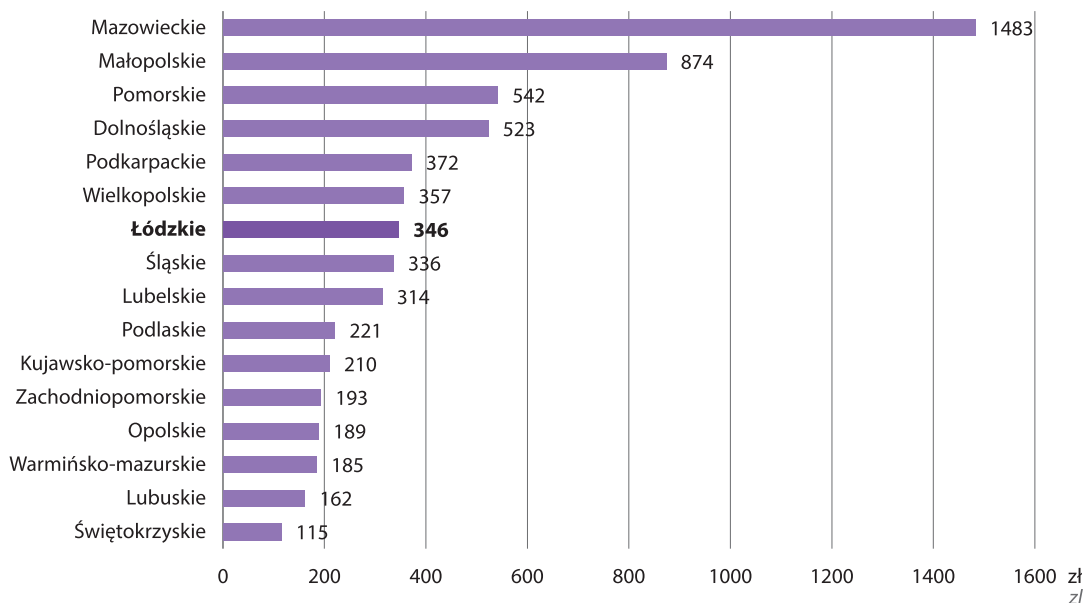

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W 2017 r. w województwie łódzkim wzrosły nakłady na działalność badawczo-rozwojową i wyniosły w przeliczeniu na 1 mieszkańca 346 zł (wobec 281 zł w roku 2016), co daje łódzkiemu 7 lokatę w kraju. Wysokość nakładów B+R stanowi jednak zaledwie 1/4 ogółu nakładów ponoszonych przez województwo mazowieckie, będące liderem w tym zestawieniu.

Wykres 27. Nakłady^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w 2017 r.

Chart 27. Gross domestic expenditures^a on research and development activity per capita (current prices) in 2017

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

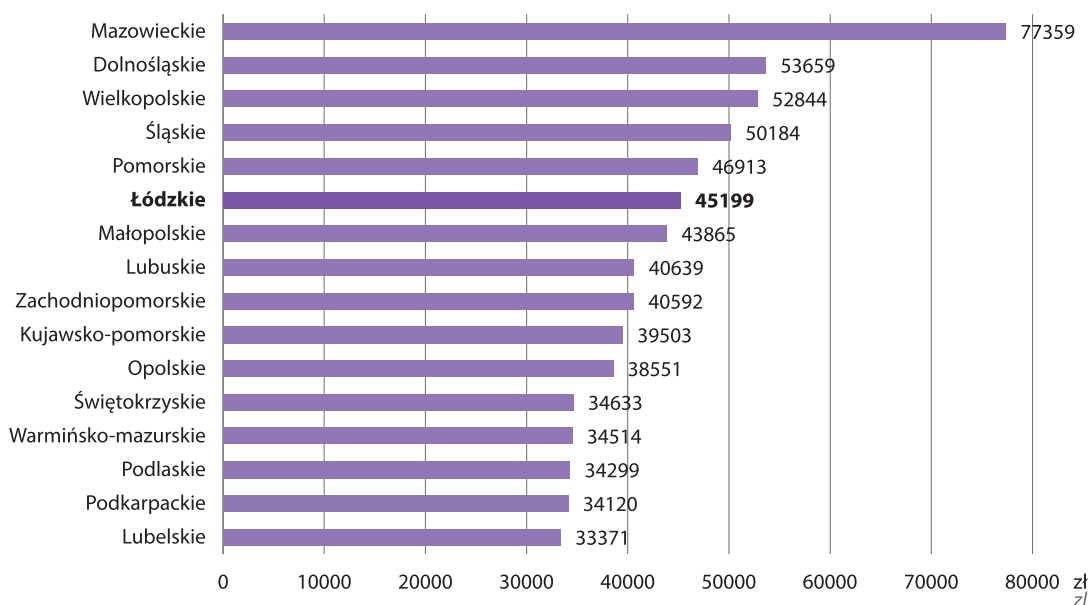
Produkt krajowy brutto (w cenach bieżących) w 2016 r. w województwie łódzkim wynosił 112473 mln zł, co stanowiło 6,0 % wartości PKB kraju. Natomiast wartość produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa łódzkiego zwiększyła się do poziomu 45199 zł w roku 2016, czyli o 3,2% w porównaniu z rokiem 2015. W zestawieniu z innymi województwami, pod względem wysokości produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca łódzkie uzyskało 6 lokatę.

Tabela 19. Produkt krajowy brutto^a
Table 19. Gross domestic product^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): Gross domestic product (current prices):			
województwo łódzkie (w mln zł) Łódzkie Voivodship (in mln zł)	88 485	109 397	112 473
Polska = 100 Poland = 100	6,1	6,1	6,0
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące): Gross domestic product per capita (current prices):			
województwo łódzkie (w zł) Łódzkie Voivodship (in zł)	34 747	43 790	45 199
Polska = 100 Poland = 100	92,6	93,5	93,3
Wartość dodana brutto (ceny bieżące): Gross value added (current prices):			
województwo łódzkie (w mln zł) Łódzkie Voivodship (in mln zł)	77 908	97 060	99 354
Polska = 100 Poland = 100	6,1	6,1	6,0

a Dane za lata 2010-2015 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych, patrz uwagi metodyczne.
a Data for the years 2010-2015 were changed in relation to those published previously, see methodological notes.

Wykres 28. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w 2016 r.
Chart 28. Gross domestic product per capita (current prices) in 2016

Dostępność usług społecznych to istotny obszar warunków życia. Mowa tu o dostępie do świadczeń zdrowotnych, edukacji oraz infrastruktury kulturalnej. W województwie łódzkim w 2017 r. funkcjonowało 65 szpitali, w których dostępnych było dla pacjentów 12776 łóżek. Oznacza to, że na 10 tys. mieszkańców województwa łódzkiego przypadało 51,6 łóżka szpitalnego (wobec 51,4 w 2016 r.). Tak wysoki wskaźnik uplasował województwo łódzkie na 3 miejscu w kraju pod względem liczby łóżek w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

**Tabela 20. Szpitale ogólne^a
Stan w dniu 31 XII**

Table 20. General hospitals^a
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2016	2017
Szpitale Hospitals	67	65
Łóżka ^b Beds ^b	12 777	12 776
Łóżka ^b na 10 tys. ludności Beds ^b per 10 thous. population	51,4	51,6

a Bez podmiotów prowadzących wyłącznie działalność dzienną.

b Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

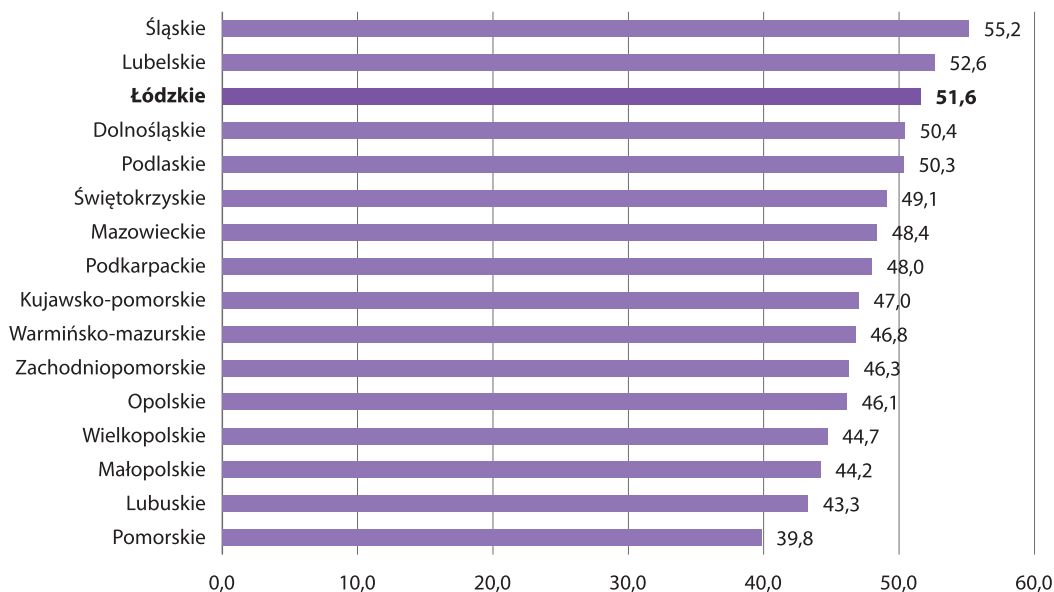
a Excluding entities conducting only day-time activity.

b Including beds and incubator for newborns.

Source: Data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

**Wykres 29. Łóżka^a w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 29. Beds^a in general hospitals per 10 thous. population in 2017
As of 31 XII

a Łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków.

a Including beds and incubator for newborns.

**Tabela 21. Pracownicy medyczni^a
Stan w dniu 31 XII**

Table 21. *Medical personnel^a
As of 31 XII*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017
Lekarze <i>Doctors</i>	6 978	6 652
Lekarze dentyści <i>Dentists</i>	966	957
Pielęgniarki ^b <i>Nurses^b</i>	11 995	12 118
Farmaceuci <i>Pharmacists</i>	2 258	2 308
Liczba ludności na 1 lekarza <i>Population per doctor</i>	356	372
Liczba ludności na 1 pielęgniarkę <i>Population per nurse</i>	207	204

a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo Narodowy Fundusz Zdrowia.

b Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a Data concern working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and the National Health Fund.

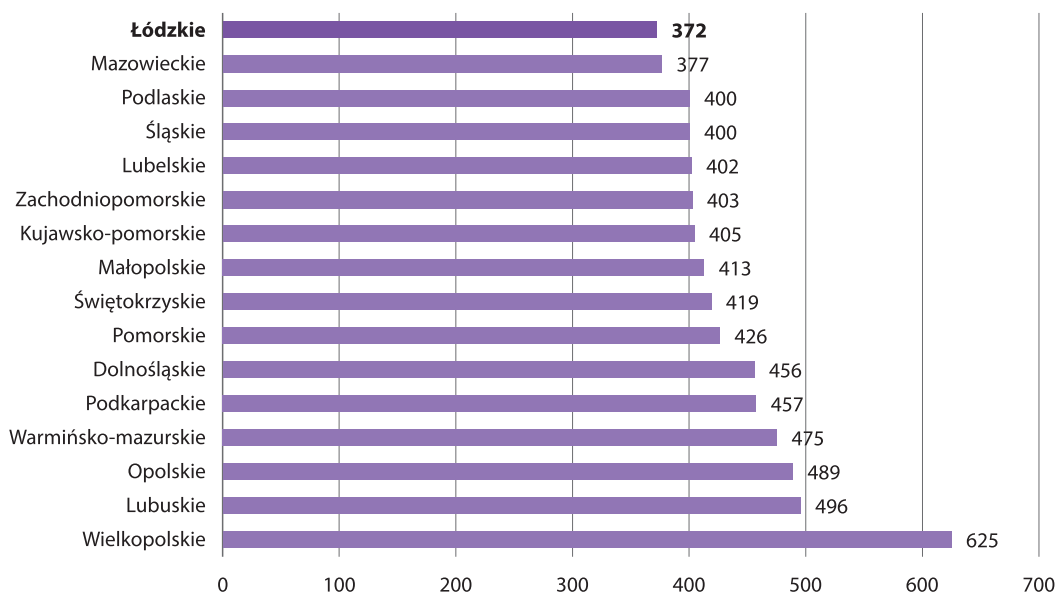
b Including master nurses.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration; regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

W stosunku do roku 2016 w województwie łódzkim o 326 zmniejszyła się liczba lekarzy – w 2017 było ich 6652, w tym 957 dentystów, stąd liczba mieszkańców przypadających na 1 lekarza wzrosła z 356 do 372. Nieznacznie zmniejszyła się natomiast liczba ludności przypadająca na jedną pielęgniarkę – z 207 do 204.

**Wykres 30. Liczba ludności na 1 lekarza w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

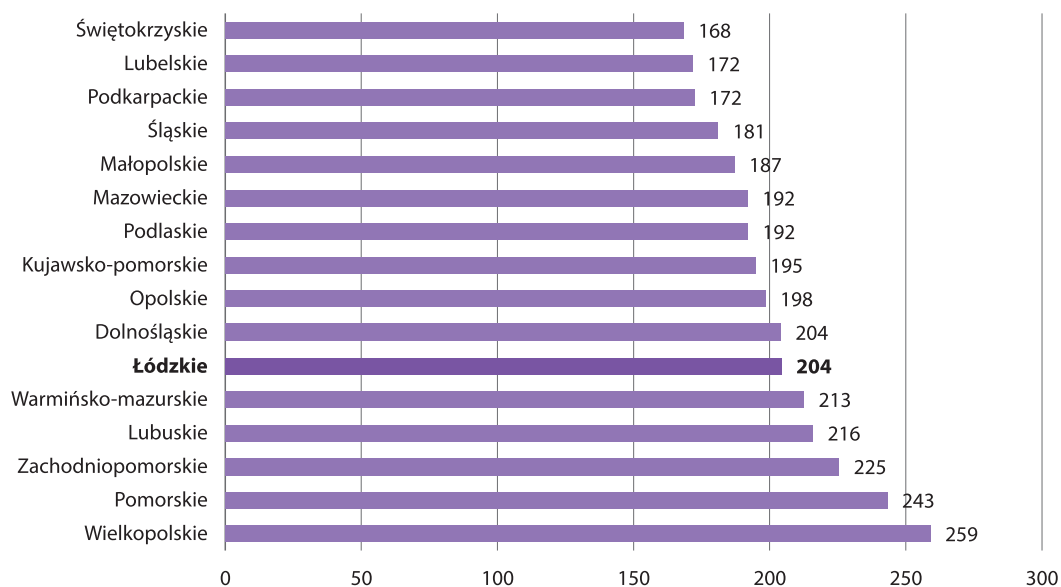
Chart 30. *Population per doctor in 2017
As of 31 XII*

W zestawieniu województw z punktu widzenia liczby mieszkańców przypadających na 1 lekarza w 2017 r. łódzkie zajmuje 1 lokatę, gorzej natomiast wypada w przypadku liczby ludności przypadającej na 1 pielęgniarkę – 11 miejsce w zestawieniu.

**Wykres 31. Liczba ludności na 1 pielęgniarkę^a w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 31. Population per nurse^a in 2017
As of 31 XII

a Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.
a Including master nurses.

Z roku na rok wzrasta liczba aptek, co w konsekwencji przyczynia się do spadku wskaźnika liczby ludności przypadającej na 1 aptekę. W roku 2017 na terenie województwa działało 945 aptek oraz 97 punktów aptecznych. Na jedną aptekę przypadało 2620 osób – o 35 osób mniej niż w roku 2016, w konsekwencji w zestawieniu województw uplasowało łódzkie na 3 pozycji.

**Tabela 22. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne^a
Stan w dniu 31 XII**

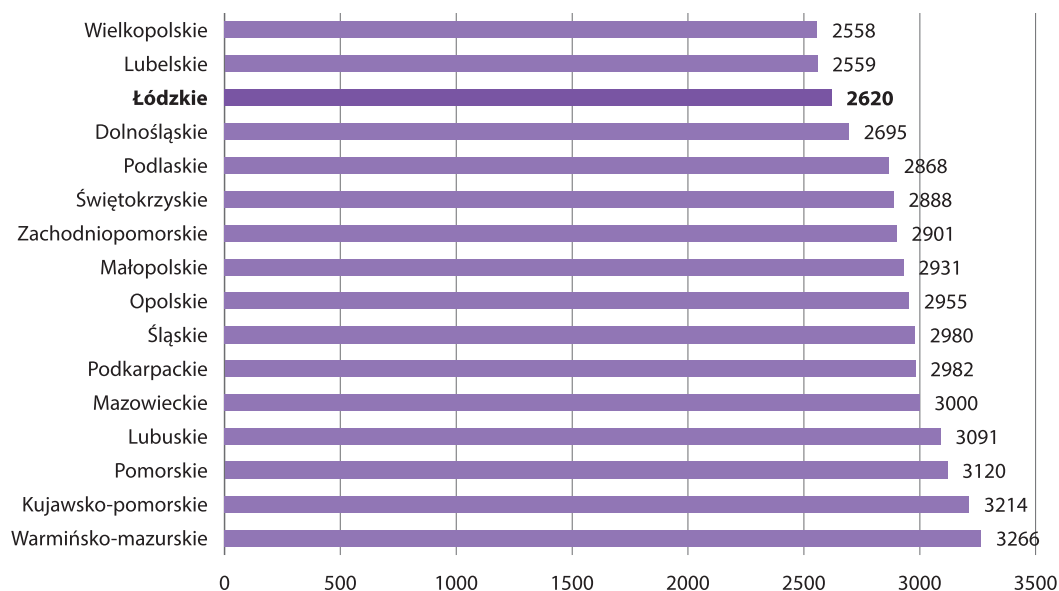
Table 22. Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets^a
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Apteki Pharmacies	887	935	945
Punkty apteczne Pharmaceutical outlets	67	96	97
Liczba ludności na 1 aptekę Population per pharmacy	2 866	2 658	2 620

a Bez aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach.
a Excluding pharmacies in in-patient health care facilities, e.g., in hospitals.

**Wykres 32. Liczba ludności na 1 aptekę w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 32. Population per pharmacy in 2017
As of 31 XII

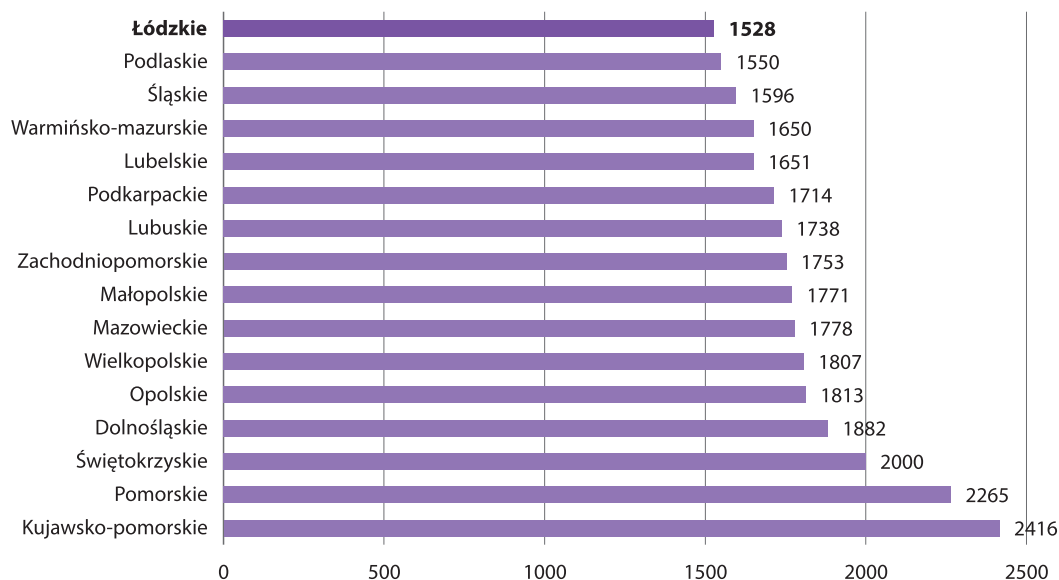

W stosunku do roku poprzedniego liczba mieszkańców przypadających na 1 przychodnię zmniejszyła się o 7 osób i wynosiła 1528. W ramach praktyk lekarskich w 2017 r. udzielonych zostało łącznie 22272,8 tys. porad, z czego 7437,3 tys. stanowiły porady specjalistyczne.

Pod względem liczby ludności przypadającej na 1 przychodnię województwo łódzkie zajęło pierwsze miejsce w kraju.

**Wykres 33. Liczba ludności na 1 przychodnię w 2017 r.
Stan w dniu 31 XII**

Chart 33. Population per out-patient department in 2017
As of 31 XII

Tabela 23. Ambulatoryjna opieka zdrowotna
Table 23. Out-patient health care

Wyszczególnienie Specification	2016	2017
Przychodnie (stan w dniu 31 XII) Out-patient departments (as of 31 XII)	1 619	1 621
Liczba ludności na 1 przychodnię (stan w dniu 31 XII) Population per out-patient department (as of 31 XII)	1 535	1 528
Praktyki lekarskie ^a (stan w dniu 31 XII) Consultations provided ^a in thous.	189	176
Porady udzielone ^b w tys. Consultations provided ^b in thous.	22 132,7	22 272,8
lekarskie doctors	19 844,2	20 022,3
w tym specjalistyczne of which specialized	7 307,2	7 437,3
stomatologiczne stomatological	2 288,5	2 250,4

a Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub z przychodniami.

b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments.

b Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Central Statistical Office.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa łódzkiego działało 150 żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych, które zapewniły opiekę 9351 dzieciom. W porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się liczba żłobków (z 94 do 107) oraz klubów dziecięcych (z 29 do 39). W ciągu 2017 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało o 1028, tj. o 12,4% dzieci więcej niż w 2016 r.

Tabela 24. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 XII
Table 24. Nurseries and children's clubs
As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Żłobki Nurseries	39	94	107
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach Nursery wards of nursery schools	7	4	4
Kluby dziecięce Children's clubs	x	29	39
Miejsca ^a Places ^a	2 695	4 964	5 616
Dzieci przebywające ^a (w ciągu roku) Children staying ^a (during the year)	5 937	8 323	9 351
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych ^a na 1000 dzieci w wieku do lat 3 Children in nurseries and children's clubs ^a per 1000 children up to age 3	39,5	76,7	82,9

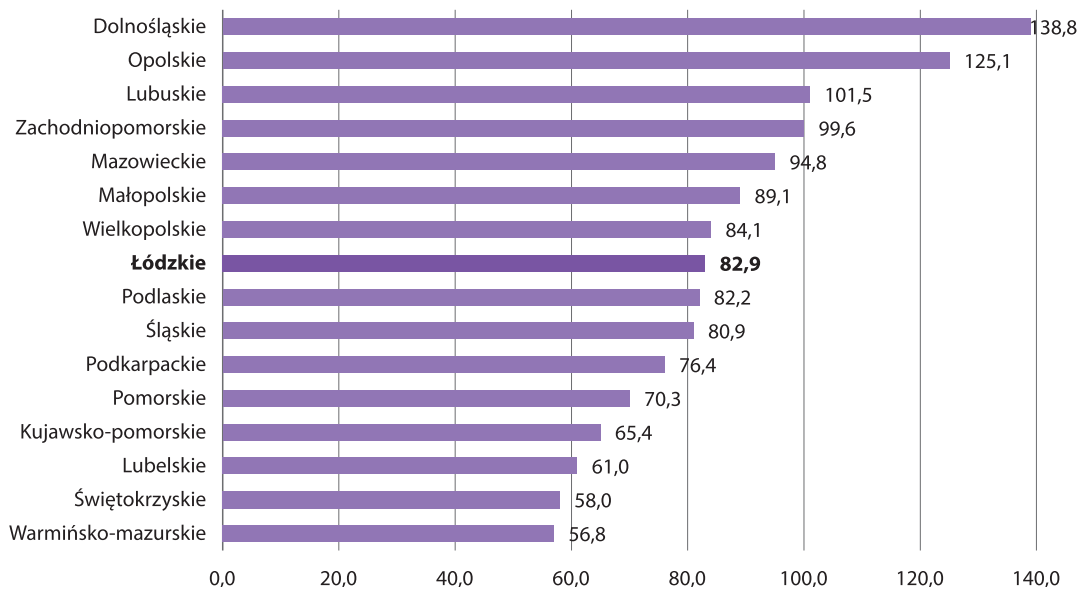
a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Including nursery wards.

Wzrost liczby placówek oraz miejsc stworzył możliwości objęcia opieką większej liczby dzieci. Liczba dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych w przeliczeniu na 1000 dzieci w skali roku wzrosła z 76,7 do 82,9. Pod względem poziomu tego wskaźnika łódzkie zajęło 8 miejsce wśród województw, przy znacznym obszarze zmienności – od 139,0 w dolnośląskim do 57,0 w warmińsko-mazurskim.

Wykres 34. Dzieci w żłobkach^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 34. Children in nurseries^a and children's clubs per 1000 children up to age 3 in 2017 As of 31 XII

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery wards.

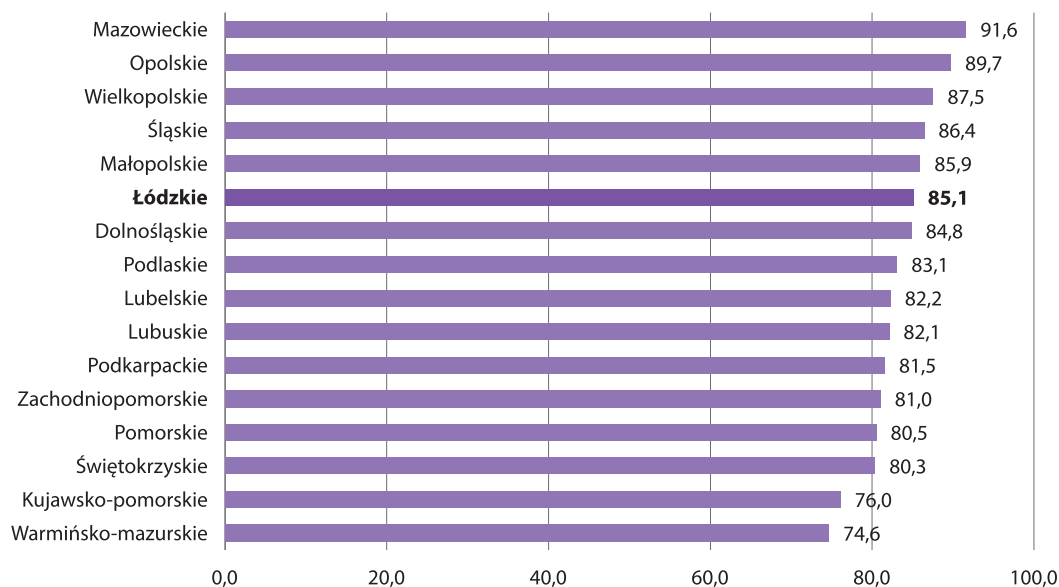
W roku szkolnym 2017/18 w województwie łódzkim funkcjonowały 1292 placówki wychowania przedszkolnego, z czego 701 stanowiły przedszkola (rok wcześniej 672). Zmniejszyła się liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych – 488 w 2017 r., wobec 505 w 2016 r. Liczba miejsc w przedszkolach wynosiła 702,2 tys. i była wyższa o 3,6 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 25. Wychowanie przedszkolne
Table 25. Pre-primary education

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010/11 ^a	2016/17	2017/18
Placówki <i>Establishments</i>	1 172	1 283	1 292
w tym: <i>of which:</i>			
przedszkola <i>nursery schools</i>	549	672	701
w tym specjalne <i>of which special</i>	7	17	17
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych <i>pre-primary sections of primary schools</i>	562	505	488
Miejsca w przedszkolach <i>Places in nursery schools</i>	51 641	66 626	70 225
w tym w specjalnych <i>of which in special</i>	166	467	566
Dzieci w przedszkolach na: <i>Children attending nursery schools per:</i>			
1000 dzieci w wieku 3-5 lat <i>1000 children aged 3-5</i>	643	818	851
1 przedszkole <i>nursery school</i>	94	93	94
100 miejsc <i>100 places</i>	100	94	94

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

Wzrost liczby placówek, zarówno przedszkoli jak i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, a także wzrost liczby miejsc w tych placówkach, wyraźnie wpłynął na intensyfikację opieki przedszkolnej. Na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w 2017 r. przypadało 851 dzieci uczęszczających do przedszkoli, podczas gdy przed rokiem – 818. Wynik ten uplasował województwo łódzkie na 6 pozycji wśród pozostałych województw.

Wykres 35. Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym^a w 2017 r. Chart 35. Share of children aged 3-5 years covered by preschool education^a in 2017

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including the children attending the units performing health care activities for all school year.

W roku szkolnym 2017/18 na terenie województwa łódzkiego działało 885 szkół podstawowych, o 46 więcej niż w roku poprzednim. Liczba gimnazjów zmniejszyła się do 163 (wobec 433 w roku szkolnym 2016/17). Spadek ten był wynikiem reformy systemu oświaty z 2017 r. likwidującej gimnazja. Dotychczasowe zasadnicze szkoły zawodowe zastąpiono branżowymi szkołami I stopnia, których w województwie łódzkim funkcjonowało 88. W roku szkolnym 2017/2018 działa także 30 szkół specjalnych przysposabiających do pracy, 156 liceów ogólnokształcących (wobec 151 w roku 2016/2017), 118 techników, 150 szkół policealnych (wobec 170 w roku 2016/2017) oraz 23 szkoły wyższe (wobec 24 w roku 2016/2017).

Tabela 26. Edukacja według szczebli kształcenia

Table 26. Education by level

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2016/17	2017/18
Szkoly Schools			
Podstawowe Primary	875	839	885
Gimnazja Lower secondary	422	433	163
Specjalne przysposabiające do pracy Special job-training	29	30	30
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	108	99	x
Branżowe szkoły I stopnia ^a Stage I sectorial vocational ^a	x	x	88
Licea ogólnokształcące General secondary	166	151	156

a Do 1 września 2017 r. zasadnicze szkoły zawodowe; łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.
a Until September 1st 2017 basic vocational; including basic vocational school sections.

Tabela 26. Edukacja według szczebli kształcenia (cd.)
 Table 26. Education by level (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2016/17	2017/18
Szkoły (dok.) Schools (cont.)			
Uzupełniające licea ogólnokształcące Supplementary general secondary	3	x	x
Licea profilowane Specialized secondary	34	x	x
Technika Technical secondary	119	118	118
Technika uzupełniająca Supplementary technical secondary	5	x	x
Artystyczne ogólnokształcące ^a General art ^a	8	7 ^b	7 ^c
Policealne Post-secondary	186	170	150
Wyższe Tertiary	32	24	23 ^d
Dla dorosłych: For adults:			
podstawowe primary	-	-	5
gimnazja lower secondary	9	8	7
zasadnicze zawodowe basic vocational	5	x	x
licea ogólnokształcące general secondary	117	110	94
uzupełniające licea ogólnokształcące supplementary general secondary	110	x	x
licea profilowane specialized secondary	2	x	x
technika technical secondary	19	x	x
technika uzupełniająca supplementary technical secondary	45	x	x
Uczniowie i studenci Pupils and students			
Wychowanie przedszkolne ^e Pre-primary education ^e	18 937	22 208	21 979
Szkoły: Schools:			
podstawowe primary	134 675	140 639	162 433

a Dające uprawnienia zawodowe.

b Ponadto 11 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

c Ponadto 12 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

d Dotyczy szkół wyższych, które złożyły sprawozdanie.

e Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2016/17 i 2017/18 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

a Leading to professional certification.

b Moreover, 11 art schools giving only artistic education.

c Moreover, 12 art schools giving only artistic education.

d Concerns higher education institutions that have submitted a report.

e Concerns children aged 6, in the 2016/17 and 2017/18 school year aged 5, attending pre-primary education establishments.

Tabela 26. Edukacja według szczebli kształcenia (dok.)
 Table 26. Education by level (cont.)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010/11	2016/17	2017/18
Uczniowie i studenci (dok.) <i>Pupils and students (cont.)</i>			
Szkoły (dok.): <i>Schools (cont.):</i>			
gimnazja <i>lower secondary</i>	79 566	65 383	43 549
specjalne przysposabiające do pracy <i>special job-training</i>	620	668	602
zasadnicze zawodowe <i>basic vocational</i>	11 702	8 079	x
branżowe szkoły I stopnia ^a <i>stage I sectorial vocational^a</i>	x	x	7 350
licea ogólnokształcące <i>general secondary</i>	42 710	31 640	30 949
uzupełniające licea ogólnokształcące <i>supplementary general secondary</i>	54	x	x
licea profilowane <i>specialized secondary</i>	2 935	x	x
technika <i>technical secondary</i>	30 504	30 640	30 278
technika uzupełniająca <i>supplementary technical secondary</i>	176	x	x
artystyczne ogólnokształcące ^a <i>general art^a</i>	725	895 ^c	874 ^d
policealne <i>post-secondary</i>	21 564	19 952	16 743
wyższe <i>tertiary</i>	114 942	79 388	77 378
Dla dorosłych: <i>For adults:</i>			
podstawowe <i>primary</i>	-	-	69
gimnazja <i>lower secondary</i>	1 010	608	533
zasadnicze zawodowe <i>basic vocational</i>	62	x	x
licea ogólnokształcące <i>general secondary</i>	9 828	11 165	10 325
uzupełniające licea ogólnokształcące <i>supplementary general secondary</i>	5 994	x	x
licea profilowane <i>specialized secondary</i>	153	x	x
technika <i>technical secondary</i>	1 155	x	x
technika uzupełniająca <i>supplementary technical secondary</i>	2 571	x	x

a Do 1 września 2017 r. zasadnicze szkoły zawodowe; łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

b Dające uprawnienia zawodowe.

c Ponadto 687 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

d Ponadto 780 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until September 1st 2017 basic vocational; including basic vocational school sections..

b Leading to professional certification.

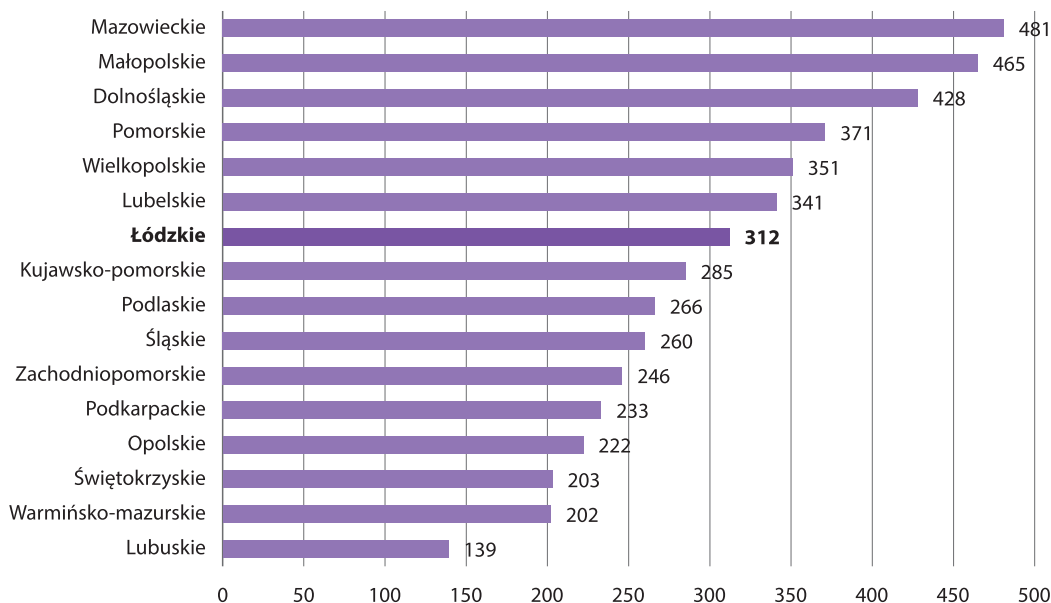
c Moreover, 687 students of art schools giving only artistic education.

d Moreover, 780 students of art schools giving only artistic education.

S o u r c e: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

Na uczelniach województwa łódzkiego w roku 2017/2018 kształciło się o ponad 2 tys. studentów mniej niż w roku poprzednim. Pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności łódzkie zajęło 7 pozycję z wartością wskaźnika 312.

Wykres 36. Studenci na 10 tys. ludności w 2017 r.
Chart 36. Students per 10 thous. population in 2017

W 2017 r. zmniejszyło się, pomimo większej liczby placówek, zainteresowanie zwiedzaniem muzeów. Liczba zwiedzających muzea spadła w ciągu roku o 8 tys., do poziomu 988,9 tys.

Tabela 27. Instytucje kultury
Table 27. Cultural institutions

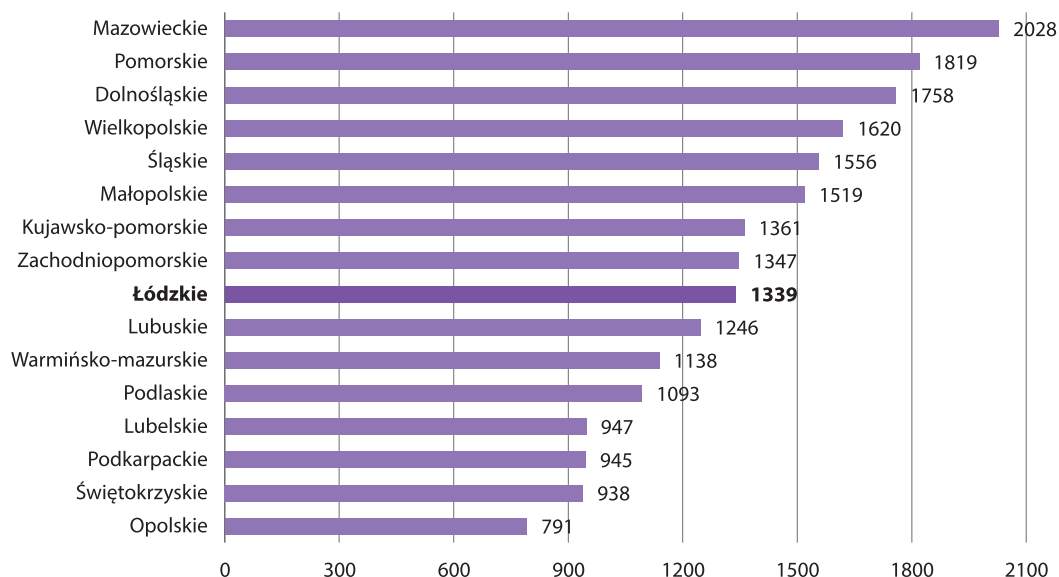
Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Kina stałe (stan w dniu 31 XII) Fixed cinemas (as of 31 XII)	23	24	24
Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) w tys. Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) in thous.	11,8	14,0	13,5
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności Audience in fixed cinemas per 1000 population	840	1 157	1 339
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^a na 1000 ludności Audience in theatres and music institutions ^a per 1000 population	237	222	260
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII) Museums with branches (as of 31 XII)	46	49	51
Zwiedzający muzea w tys. Museum visitors in thous.	709,9	996,9	988,9

a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa (bez względu na miejsce siedziby instytucji), łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Data concern activity performed in voivodship area (regardless of the seat of institution), including outdoor events.

Wzrosło natomiast zainteresowanie pozostałymi instytucjami kultury. Liczba widzów w kinach oraz liczba seansów w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła odpowiednio o 15,4% i 6,6%.

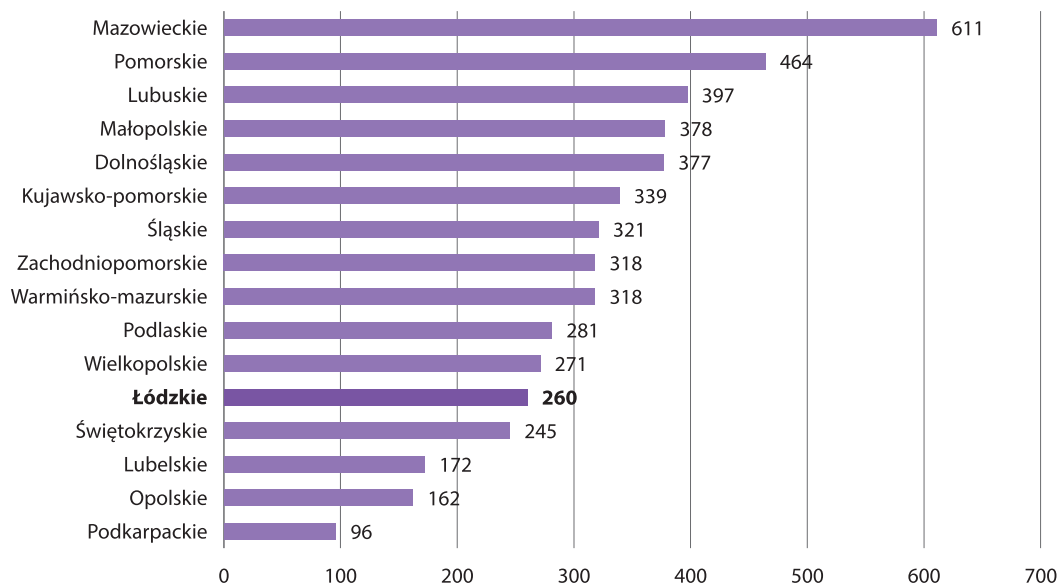
Wykres 37. Widzowie w kinach na 1000 ludności w 2017 r.
 Chart 37. Audience in fixed cinemas per 1000 population in 2017

Pod względem liczby widzów w kinach na 1000 ludności województwo łódzkie zajęło w 2017 r. 9 pozycję w kraju.

Liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych była wyższa niż przed rokiem o 16,5%. Pomimo znacznego wzrostu zainteresowania łódzkie zajmuje odległą, 12 pozycję wśród województw pod względem liczby widzów w tego typu instytucjach, przypadających na 1000 ludności.

Wykres 38. Widzowie i słuchacze^a w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności w 2017 r.
 Chart 38. Audience^a in theatres and music institutions per 1000 population in 2017

^a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa (bez względu na miejsce siedziby instytucji), łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a Data concern activity performed in voivodship area (regardless of the seat of institution), including outdoor events.

Kolejny rok z rzędu, zmniejszyła się liczba bibliotek (o 5 placówek w porównaniu z 2016 r.) oraz ubył jeden punkt biblioteczny. Ograniczeniu uległ także księgozbiór w bibliotekach publicznych o 118,3 tys. woluminów, tj. o 1,4%. Spadek odnotowano także w liczbie czytelników i wypożyczeń (odpowiednio o 2,7% i 4,6%).

Tabela 28. Biblioteki publiczne (z filiami)

Table 28. Public libraries (with branches)

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Biblioteki (stan w dniu 31 XII) Libraries (as of 31 XII)	559	517	512
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) Library service points (as of 31 XII)	62	60	59
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol. Collection (as of 31 XII) in thous. vol.	8 948,2	8 393,2	8 274,3
Czytelnicy ^a w tys. Borrowers ^a in thous.	413,6	374,9	364,9
Wypożyczenia ^{ab} w tys. wol. Loans ^{ab} in thous. vol.	7 949,5	7 638,4	7 290,2
Czytelnicy na 1000 ludności Borrowers per 1000 population	162	151	147
Wypożyczenia ^{ab} na 1 czytelnika w wol. Loans ^{ab} per borrower in vol.	19,2	20,4	20,0

a łącznie z punktami bibliotecznymi.

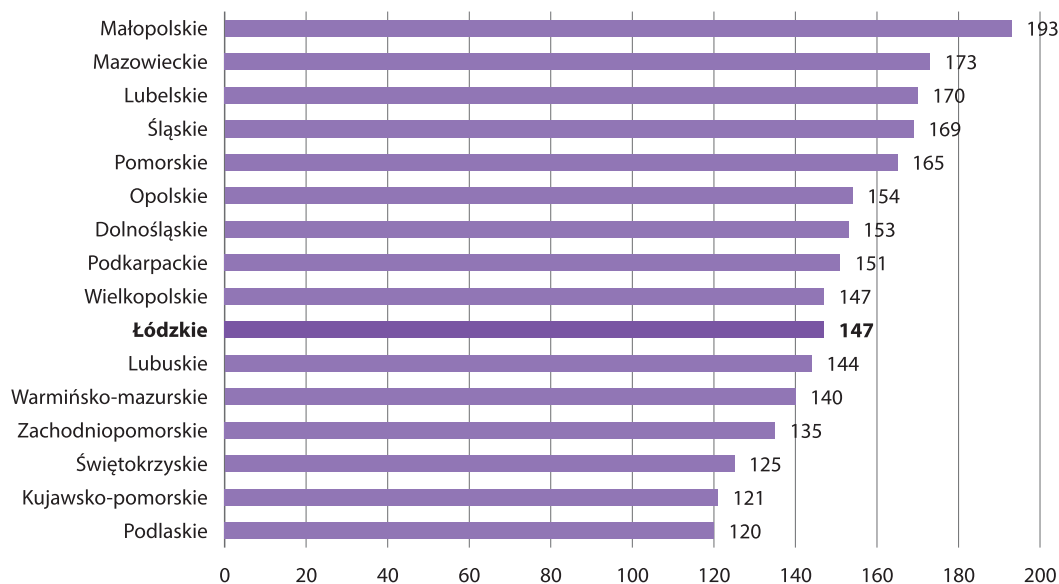
b W roku 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points.

b In 2010 excluding interlibrary lending.

Wykres 39. Czytelnicy^a na 1000 ludności w 2017 r.

Chart 39. Borrowers^a per 1000 population in 2017

a łącznie z punktami bibliotecznymi.

a Including library service points.

W zestawieniu obrazującym liczbę czytelników na 1000 ludności w poszczególnych województwach, łódzkie uplasowało się na 9 miejscu, razem z wielkopolskim.

Na terenie województwa łódzkiego w 2017 r. funkcjonowało 337 obiektów hotelowych, tj. o 20 mniej niż w roku poprzednim. Liczba miejsc noclegowych w tym czasie spadła o 976, tj. o 4,2%. Pomimo ograniczenia bazy noclegowej, liczba turystów korzystających z noclegów w stosunku do roku 2016 r. wzrosła o ponad 43 tys., tj. o 3,4%

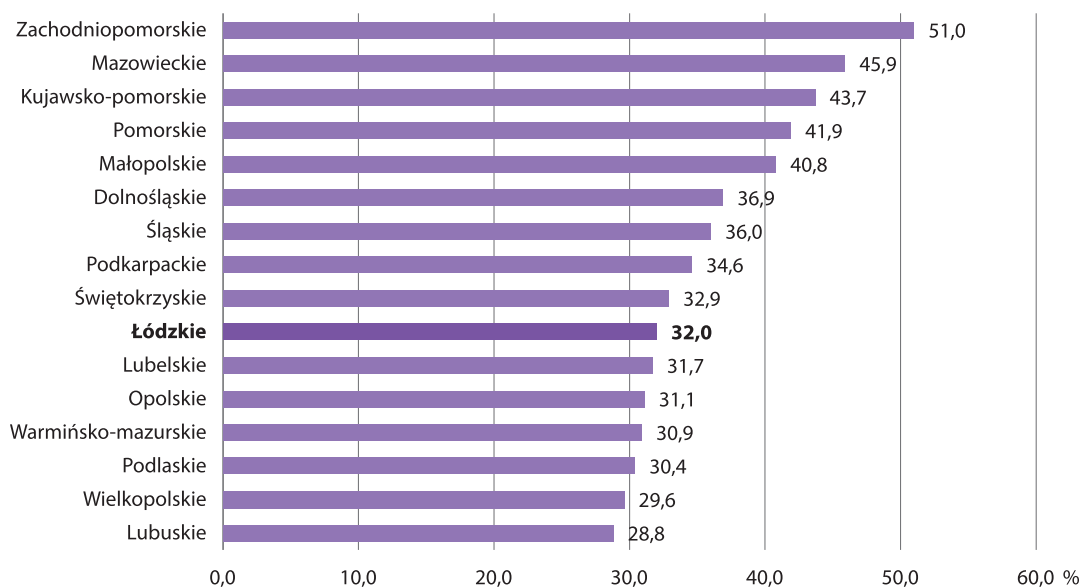
Tabela 29. Baza noclegowa turystyki^a
Table 29. Tourist accommodation establishments^a

Wyszczególnienie Specification	2016	2017
Obiekty (stan w dniu 31 VII) Facilities (as of 31 VII)	357	337
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) Number of beds (as of 31 VII)	23 186	22 210
Korzystający z noclegów Tourists accommodated	1 264 278	1 307 739
w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	175 063	189 561
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % Occupancy rate of bed places in %	31,0	32,0

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

W 2017 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych we wszystkich turystycznych obiektach noclegowych wyniósł 32,0% (o 1,0 p. proc. więcej niż w roku poprzednim). Ten wynik ułożył województwo łódzkie na 10 miejscu w kraju.

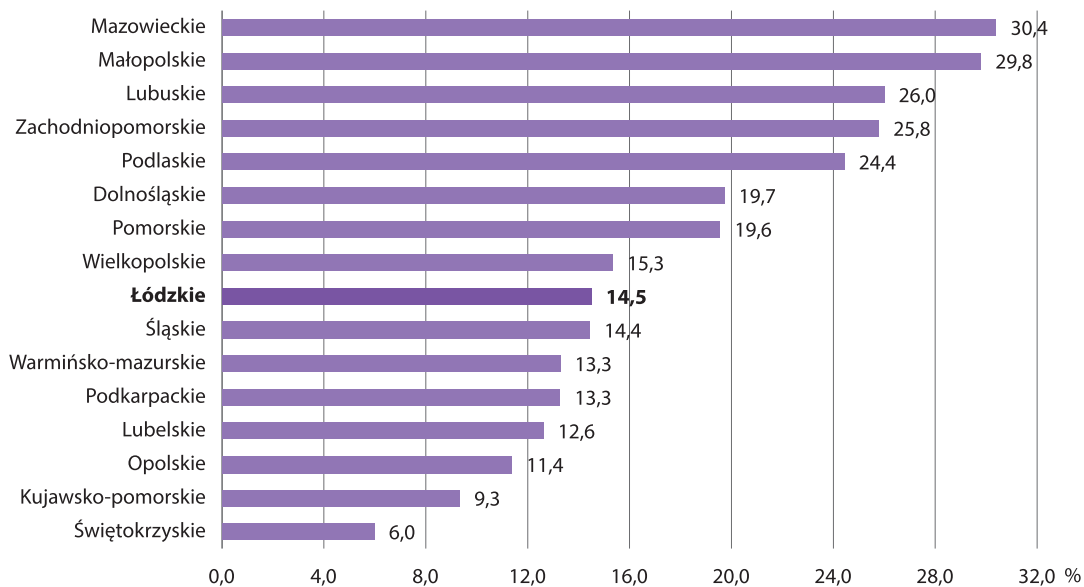
Wykres 40. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2017 r.
Chart 40. Occupancy rate of bed places in 2017

W stosunku do roku poprzedniego o 8,3% zwiększyła się liczba turystów zagranicznych odwiedzających województwo łódzkie. W 2017 r. stanowili oni 14,5% wszystkich turystów korzystających z bazy noclegowej, co w zestawieniu województw uplasowało łódzkie na 9 pozycji.

Wykres 41. Udział turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w 2017 r.

Chart 41. The share of foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments in 2017

W ciągu roku znacznej poprawie uległy wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa publicznego w województwie łódzkim. Liczba stwierdzonych przestępstw zmniejszyła się o prawie 2 tys. w stosunku do roku 2016. Wzrósł także wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych z 61,8% w 2016 r., do 65,9% w 2017 r.

Tabela 30. Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję^a
Table 30. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police^a

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2016	2017
	w % <i>in %</i>		
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	65,5	61,8	65,9
w tym: <i>of which:</i>			
Przeciwko życiu i zdrowiu <i>Against life and health</i>	81,9	78,7	82,1
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji <i>Against public safety and safety in transport</i>	98,7	97,8	97,7
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania <i>Against freedom, freedom of conscience and religion</i>	94,7	88,2	87,7
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności <i>Against sexual freedom and morals</i>	85,1	83,3	79,3
Przeciwko rodzinie i opiece <i>Against the family and guardianship</i>	99,9	99,3	99,0
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej <i>Against good name and personal integrity</i>	97,7	81,9	78,1
Przeciwko mieniu <i>Against property</i>	36,4	39,6	46,5

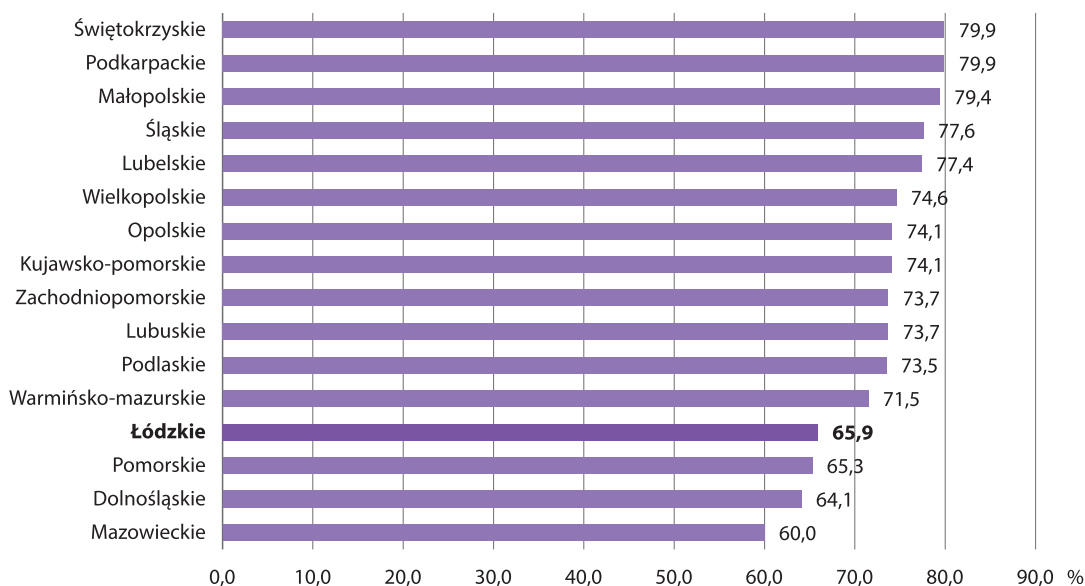
a Rok 2010 łącznie z prokuraturą. Od 2014 r. dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Dane Policji za 2016 r. i 2017 r. pobrano z Krajowego Systemu Informacji Policji.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including prosecutor's office. Since 2014 data do not include punishable acts committed by juveniles. Data of the Police in 2016 and 2017 were extracted from the National Police Information System (KSIP).

Source: data of the National Police Headquarters.

Wykres 42. Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2017 r.
Chart 42. Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in 2017

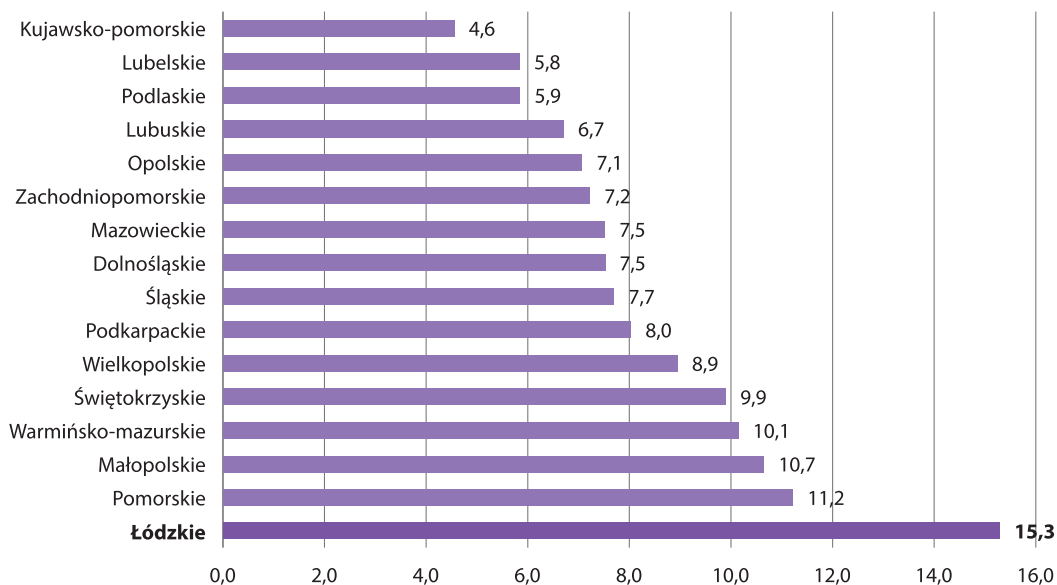

Nadal jednak wykrywalność przestępstw w województwie łódzkim jest na niskim poziomie. Pod względem wartości wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych województwo łódzkie ulokowało się na 13 pozycji wśród innych województw.

Liczba wypadków na drogach województwa łódzkiego w 2017 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się o 10,3%. Korzystniej także kształtował się wskaźnik wypadków na 10 tys. ludności, który wyniósł 15,3 (wobec 17,0 w 2016 r.).

Wykres 43. Wypadki drogowe^a na 10 tys. ludności w 2017 r.

Chart 43. Road accidents^a per 10 thous. population in 2017

a Zarejestrowane przez Policję.
a Registered by the Police.

Pomimo poprawy bezpieczeństwa na drogach województwa w 2017 r., mierzonego liczbą wypadków drogowych przypadających na 10 tys. ludności, w zestawieniu z innymi województwami łódzkie wypada bardzo niekorzystnie. Zajmuje ostatnią lokatę, ze wskaźnikiem trzykrotnie wyższym niż charakteryzujący kujawsko-pomorskie – pierwsze w rankingu oraz o prawie 1/3 wyższym niż pomorskie, zajmujące przedostatnie miejsce.

Według danych charakteryzujących stan i ochronę środowiska w województwie łódzkim wzrosła wielkość emisji przemysłowych gazowych (bez dwutlenku węgla) zanieczyszczeń powietrza na 1 km² – z 5,9 ton w 2016 r. do 6,5 ton w 2017 r. Znacznie zmniejszyła się natomiast, w stosunku do roku poprzedniego, liczba odpadów wytworzonych na 1 km² w ciągu roku – z 602,0 ton do 384,6 ton. Zwiększył się również stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) o 0,5 p. proc w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniósł 86,2%.

Tabela 31. Wybrane dane o ochronie środowiska
Table 31. Selected data about environmental protection

Wyszczególnienie Specification	2010	2016	2017
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII) <i>Plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 XII)</i>	112	119	118
Emisja zanieczyszczeń: <i>Emission of pollutants:</i>			
w tysiącach ton: <i>in thousand tonnes:</i>			
pyłowych <i>particulates</i>	4,2	2,3	2,3
w tym pyły ze spalania paliw <i>of which particulates from the combustion of fuels</i>	3,5	1,7	1,8
gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	166,3	107,2	117,7
na 1 mieszkańca w tonach: <i>per capita in tonnes:</i>			
pyłowych <i>particulates</i>	0,002	0,001	0,001
gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	0,065	0,043	0,048
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych: <i>Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced:</i>			
pyłowych <i>particulates</i>	99,9	100,0	100,0
gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	64,5	85,7	86,2
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczone w % ścieków wymagających oczyszczenia <i>Industrial and municipal wastewater treated in % of requiring treatment</i>	99,5	96,0	96,3
Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczone na 1 km ² w dam ³ <i>Industrial and municipal wastewater untreated per 1 km² in dam³</i>	0,0	0,2	0,0
Odpady ^b wytworzone w ciągu roku na 1 km ² w tonach <i>Generated waste^b during the year per 1 km² in tonnes</i>	338,8	602,0	384,6

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

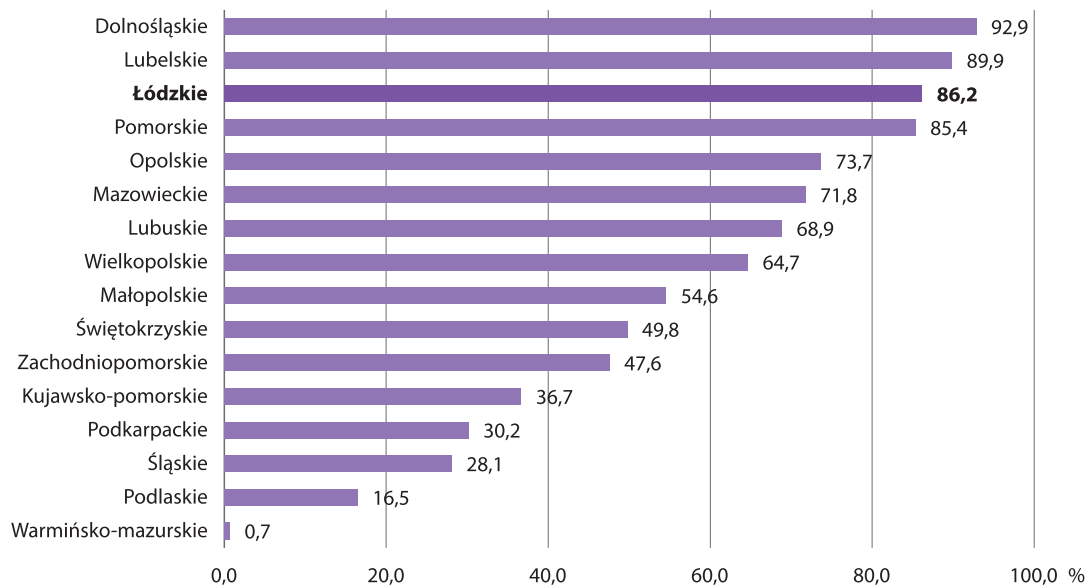
b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

b Excluding municipal waste.

Wykres 44. Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (bez dwutlenku węgla) w 2017 r.

Chart 44. Gases pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced (excluding carbon dioxide) in 2017

Wzrost poziomu redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) do poziomu 86,2% ogółu zanieczyszczeń wytworzonych, dał Łódzkiemu korzystną, 3 lokatę wśród województw.

Uwagi metodologiczne

1. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
2. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

3. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następujących publikacjach Urzędu Statystycznego.
4. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Z tego powodu w tablicach prezentujących strukturę procentową sumy udziałów mogą nieznacznie różnić się od 100.
5. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
6. Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych oraz rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological notes

1. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
2. When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g. beds in hospitals), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics) – as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of calculated on the basis of Population and Housing Census 2011.

3. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.
4. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total". Because of this reason the sums in the tables may not equal 100.
5. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.
6. Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data and more detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series "Zeszyty metodyczne i klasyfikacje" (Methodological Papers and Classifications).